

**RÂKIM ELKUTLU'NUN ESERLERİNDE
USÛL ARÛZ İLİŞKİSİ**

Ömer BİLDİK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Müzik Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Yusuf AKBULUT

Afyonkarahisar
2010

T.C
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANA SANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

RÂKİM ELKUTLU'NUN ESERLERİNDE
USÛL ARÛZ VEZNİ İLİŞKİSİ

Danışman
Prof. Yusuf AKBULUT

AFYONKARAHİSAR 2010

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Râkım Elkutlu’nun Eserlerinde Usûl Aruz Vezni İlişkisi” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve eserlerin Kaynakça’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

30 Nisan 2010

Ömer BİLDİK

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

RÂKİM ELKUTLU’NUN ESERLERİNDE USÛL ARUZ VEZNİ İLİŞKİSİ

Ömer BİLDİK

**AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANA SANAT DALI**

Nisan 2010

TEZ DANIŞMANI: Prof. Yusuf AKBULUT

Bu araştırmanın amacı, Cumhuriyet Dönemi bestekârlarından Râkım Elkutlu’nun bestelediği eserlerde kullandığı güftelerin arûz vezni ile eserlerin usûlü arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Bu minvalde yapılan çalışma Rakım Elkutlu’nun belli arûz vezni kalıplarını belli usûllerde bestelediği görülmektedir.

Râkım Elkutlu’nun 12 farklı usûlde, güfteleri arûz vezni kalıpları ile yazılmış farklı formlarda 58 eserine ulaşılarak bestelendikleri usûl ile arûz vezinleri karşılaştırılarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Rakım Elkutlu, Usûl, Arûz Vezni, Güfte, Vezin

ABSTRACT

RELATION SHIP FROM RHYTHM AND ARUZ METER IN RAKIM ELKUTLU COMPOSITIONS

Ömer BİLDİK

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT of MUSIC**

April 2010

Advisor: Prof. Yusuf AKBULUT

The purpose of this reserch, the republican period in the compeser's work is composed of the Rakım Elkutlu's prosody of the verse with the lyrics of the order of work is to examine the relationship between.

In this manner, the study of prosody Rakım Elkutlu's certain specific patterns that are composed procedures.

Rakım Elkutlu's 12 different procedures, with lyrics in the mold of prosody prosody in different forms by reaching 58 for his work with composer procedural prosody was investigated by comparig the meter.

Key Words: Rakım Elkutlu, Usûl, Arûz Vezni, Güfte, Vezin

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın gerçekleşmesinde emeğini, ilgisini ve sabrını esirgemeyen kıymetli hocam Prof. Yusuf AKBULUT'a, kaynaklara ulaşmamda yardımlarını esirgemeyen Doç. Dr. Uğur TÜRKMEN'e, güftelerin tashiinde yardımlarını esirgemeyen Dr. Timuçin ÇEVİKOĞLU ve Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÇIPAN'a, çalışmalarım boyunca maddi ve manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen eşime, bu desteğin Konya ayağını oluşturan anne ve babama sonsuz teşekkür ederim.

Ömer BİLDİK

İÇİNDEKİLER

Sayfa

YEMİN METNİ.....	ii
TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

RÂKİM ELKUTLU'NUN ESERLERİNDE BESTE FORMLARI, NAZIM ŞEKİLLERİ VE USÛL

1.1. Râkım Elkutlu'nun Hayâtı ve Mûsikî Geçmişi.....	3
1.1.1. Hayâtı.....	3
1.1.2. Mûsikî Geçmişi.....	3
1.2. Râkım Elkutlu'nun Kullandığı Beste Formları.....	5
1.2.1. Şarkı Formu.....	5
1.2.2. Fantezi (Fantezi Şarkılar).....	6
1.2.3. Tevşih.....	6
1.2.4. Beste.....	6
1.2.5. Yürük Semâî.....	8
1.2.6. İlâhi.....	8
1.2.7. Mevlevî Âyini.....	9
1.3. Râkım Elkutlu'nun Bestelediği Güftelerin Nazım Şekli.....	10
1.3.1. Rûbâ'î.....	10
1.3.2. Şarkı.....	10
1.3.2. Gazel.....	11
1.3.3. Kasîde.....	11
1.3.5. Müstezad.....	11
1.4. Türk Mûsikîsinde Usûl.....	11
1.5. Arûz.....	12
1.6. Usûl-Arûz Vezni İlişkinde Dair Daha Önce Yapılmış Çalışmalar.....	12
1.7. Problem.....	13
1.7.1. Problem Cümlesi.....	14
1.7.2. Alt Problemler.....	14
1.8. Araştırmanın Amacı.....	15
1.9. Araştırmanın Önemi.....	15
1.10. Sınırlılıklar.....	15

İKİNCİ BÖLÜM YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli.....	17
2.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	16

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR VE YORUM

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	18
3.1.1. Semâî Usûlü.....	18
3.1.2. Usûl-Arûz Vezni İncelemesi.....	18
3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	37
3.2.1. Türk Aksağı Usûlü.....	37
3.2.2. Usûl-Arûz Vezni İncelemesi.....	37
3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	52
3.3.1. Yürük Semâî, Sengin Semâî Usûlleri.....	52
3.3.2. Usûl-Arûz Vezni İncelemesi.....	53
3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	78
3.4.1. Devr-i Hindî Usûlü.....	78
3.4.2. Usûl-Arûz Vezni İlişkisi.....	78
3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	92
3.5.1. Düyek Usûlü.....	92
3.5.2. Usûl-Arûz Vezni İlişkisi.....	92
3.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	107
3.6.1. Aksak, Ağır Aksak ve Evfer Usûlü.....	107
3.6.2. Usûl-Arûz Vezni İlişkisi.....	108
3.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	163
3.7.1. Curcuna Usûlü.....	163
3.7.2. Usûl-Arûz Vezni İlişkisi.....	163
3.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	186
3.8.1. Devr-i Revân Usûlü.....	186
3.8.2. Usûl-Arûz Vezni İlişkisi.....	186
3.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	190
3.9.1. Devr-i Kebîr Usûlü.....	190
3.9.2. Usûl-Arûz Vezni İlişkisi.....	190

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER.....	205
------------------------	-----

KAYNAKÇA.....	208
---------------	-----

GİRİŞ

Günümüz dünyasında bir topluma ulus olma hakkını veren en önemli, belki de tek sosyolojik olgu kültürdür. (Akbulut, 1997: 9). Eğer Türk ulusu diye bir ulustan bahsediyorsak bunun tek nedeni; kendine özgü bir kültür gerçeğinin olmasıdır. Bu sosyolojik kural dünyadaki bütün uluslar için geçerlidir. Dünyadaki ulusları birbirinden ayıran iki temel fark vardır. Bunlardan biri dil, diğeri müziktir. Bu anlamda Türk ulusunu diğerk uluslardan farklı kılan iki temel nitelikten biri Türkçe, diğeri Türk müziğidir.

“Yüzyıllardır tarih sahnesinde var olan Türk ulusu, çok geniş bir coğrafyada varlığını devam ettirirken kendi kültür değerlerini yaratmış, bununla yetinmeyerek başlıcaları Çin, Hint, Fars, Arap, Bizans kültürleri gibi insanlığın en köklü kültürleri ile ilişkiye girmiş, bazen onları etkilemiş bazen de onlardan etkilenecek yeni sentezler meydana getirmiş ve bugün sahip olduğumuzdan dolayı öğündüğümüz zenginliğe ulaştırmıştır” (Akbulut, 1997: 9).

Türk kültürünü oluşturan unsurların en başında hiç şüphesiz “Türk Müziği” gelir. Türk müziğini bütün yönleriyle araştırmak her müzik adamı ve eğitimcisinin asli görevi olmalıdır. Çünkü, Türk kültürü var olduğu sürece Türk ulusu da varlığını devam ettirecektir.

En yalın tanımıyla müzik, insan duygu ve düşüncelerini belirli estetik kurallar içerisinde seslerle ifade etme sanatıdır. Müzik, en ilkelinden en modernine kadar bütün toplumların ve doğal olarak da o toplumları oluşturan insanların hayatına girmiş, etkilerini insan hayatının hemen hemen bütün alanlarında göstermiştir. Müzik, aynı zamanda ana maddesi ses olan bir bilimdir. Bu bilim fizik, matematik, edebiyat, sosyoloji, psikoloji, tarih ve estetik gibi bilimlerle doğrudan ilintilidir. Türk kültürünü oluşturan önemli öğelerden biri olan Türk müziği yaklaşık olarak 2500 yıllık bir geçmişe sahiptir. Bu 2500 yıllık geçmişin 500 yıllık bölümünü Osmanlı mûsikisi teşkil eder.

“Osmanlı mûsikîsi, Osmanlı saray veya halk müzisyenlerinin askerî, dinî, klasik ve folklorik türlerde ürettiği ve toplumun her kesiminde kullanılmış bir sanat olup bir ucu Çin’e, bir ucu Fas’a kadar uzanan 25 yüzyıllık Türk mûsikîsinin yaklaşık 500 yıllık bir bölümünü teşkil eder” (Tanrıkorur, 2003: 13).

Türk müziği, toplumu oluşturan farklı sosyal katmanların tercihlerine paralel olarak “Türk Halk Müziği”, “Türk Tasavvuf Müziği”, “Mehter Müziği” ve “Klasik Türk Müziği” gibi kollara ayrılmış ve her bir kol kendi alanında gelişim göstermiştir.

Türk müziği yüz yıllar geçtikçe kültürün diğer dalları gibi gelişim ve değişim göstermiştir. Bu gelişim ve değişimle birlikte “Klasik Türk Müziği” çeşitli dönemlere ayrılmıştır. Râkım Elkutlu, Osmanlı Devleti’nin son yılları ile Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk yıllarını kapsayan bir zaman diliminde yaşamıştır. Râkım Elkutlu, sözlü müziğimizin hemen hemen her formunda eserler vermiştir. Bir yandan Romantik Dönem’e uygun şarkı formunda eserler bestelemiş, diğer yandan da uzun soluklu, “Klâsik Türk Müziği” nin en girift formu olarak kabul edilen “Mevlevî Âyini” formunda eserler bestelemiştir. Nitekim Dr. M. Nazmi Özalp “Türk Mûsikîsi Beste Formları” kitabında Mevlevî Âyinleri için Rauf Yekta Bey’in şöyle dediğini nakleder:

“Mevlevî âyinleri için Rauf Yekta Bey şunları söylüyor: “...Türk mûsikîsinin mükemmel bir tarihi yazıldığı vakid görülecektir ki, en meşhur Türk bestekârlarının hepsi mevlevîdir. Bu üstadlar mûsikî sanatındaki zekâ ve dehalarının en büyük bir kısmını mevlevî âyini bestelemeye sarfetmişlerdir. Bunun içindir ki, mevlevî âyinleri Türk mûsikîsinin en sanatlı parçalarını havi bedialar hazinesi halini almıştır. Mûsikî üstadlarımız millî mûsikîmizin gavamızını (gizli yönlerini, sırlarını) öğrenmek için mutlaka mevlevî âyinlerini tetebbü (inceleme) lüzûmunu şakirdlerine (çıraklarına) tavsiyeden hali (geri) kalmazlardı” (1992: 50).

Râkım Elkutlu, hem klasik hem de romantik üsluptaki eserleriyle bir ayağı mâzide bir ayağı âtîde olan bestekâr olarak görülmüştür. Bu çalışmada Râkım Elkutlu’nun eserleri usûl ve aruz vezni ilişkisi yönünden incelenmiş, arûz vezni kalıpları ile yazılmış güftelerin en uygun hangi usûllerle bestelenebileceği ortaya konmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

RÂKİM ELKUTLU'NUN ESERLERİNDE BESTE FORMLARI, NAZİM ŞEKİLLERİ VE USÛL

1.1. Râkım Elkutlu'nun Hayatı ve Mûsikî Geçmişi

1.1.1. Hayâtı

Râkım Elkutlu 1869 yılında ya da 1872 yılında İzmir'de doğmuştur. “Dr. Mehmet Nazmi Özalp'e göre doğum tarihi 1869'dur. İbnülemin Mahmut Kemal İnal'a göre 1872'dir” (Ak, 2002: 148). Annesi Sıdıka Hanım'dır. Babası İzmir Hisar Câmî İmamı Şuayp Efendi'dir. Rakım Elkutlu Babasının vefatından sonra Hisar Câmî imamlığına tayin edilmiştir. “Babası İzmir Hisar camiinin imam ve hatibi Şuayp Efendi, annesi Sıdıka Hanımdır. 20 yaşında iken İzmir Hisar camii imam ve hatipliğine tâyin edilen üstad, ömrünün sonuna kadar bu vazifesine devam etmiş ve bir taraftan da musiki ile meşgul olmuştur” (Rona, 1970: 157). “1892'de babasının ölümü üzerine 20 yaşında Hisar Camiine imam ve hatip olmuştur. Ölünceye kadar bu görevde kalmıştır” (Ak, 2002: 148). Tahsili konusunda Ahmet Şahin Ak şunları kaydeder: “İlkokulu mahallesinde bitirdikten sonra orta öğrenimini İzmir İdadisinde tamamladı. Zağralı Müderris İsmail Efendi'den dinî ilimler, Amcası Şeyh Neyzen Emin Dede Efendi'den de musikî öğrendi” (2002: 148).

Vefatına kadar Hisar Câmî'indeki görevine devam eden Râkım Elkutlu, 4 Aralık 1948'de hayata veda etmiştir. Râkım Elkutlu İzmir'de Türk mûsikîsinin yaygınlaşmasına ve Türk mûsikîsinden anlayan köklü bir çevrenin oluşmasına vesile olmuştur.

1.1.2. Mûsikî Geçmişi

Râkım Elkutlu Mevlevîliğe mensup bir aile ortamında yetişmiştir. Mûsikî konusunda hem dayısı Mevlevî şeyhi Şeyh Nureddin Efendi'den teşvik görmüş, hem de amcası Şeyh Neyzen Emin Efendi'den ilk mûsikî tahsiline başlamıştır. “Henüz 9 yaşında iken, amcası olan Mevlevî şeyhi Nâyî Emin Dede'den mûsikî tahsiline başlayarak usûl ve makâm öğrenmiştir” (Rona, 1970: 157). “Yine Mevlevî şeyhi olan dayısı Şeyh Nureddin Efendiden de teşvik görmüştür” (Ak, 2002: 148). “Mûsikîde ilk hocası olan amcası Emin Dede'nin vefatı üzerine Türk mûsikîsine üstün vukufu

olan Mûsevî Santo Şikârî Efendi'den 10 yıl mûsikî dersi olarak birçok şarkı beste, semâiler geçmiş ve mûsikî nazariyatı bilgisini ilerletmiştir” (Rona, 1970: 157).

Râkım Elkutlu'nun mûsikîde yararlandığı diğer kişiler Tanbûrî Ali Efendi ve Zekâi Dede'nin talebelerinden Aziz Efendi'dir (Ak, 2002:148).

Râkım Elkutlu'nun Mevlevî Âyini bestekârlığı şu şekilde başlar:

“Dayısı olan Mevlevî şeyhi Nurettin Efendi bir akşam Râkım Bey'i yanına çağırarak, Mevlânâ'nın şiirlerini vermiş ve: Sana bir şey veriyorum; bu kıymetli eseri Karcıgar'dan besteleyeceksin, demiş ve merhumu savmıştır. Bu vak'ayı merhum şöyle anlatmıştır: Dayımın emrini alır almaz derhal eve döndüm, yemekten sonra abdest alıp odama çekilip iki rekât namaz kılarak Cenâb-ı Hak'dan istidmad ettim ve işe başladım. Sabah ezanı okunurken eseri tamamladım. Hayderiyi başıma çekip dalmışım. Refikam gelip beni uyandırdı. Kahvemi içerek dayımın yanına gitmek üzere hazırlandım ve yola çıktım. Sabahın erken saatinde beni karşısında gören dayım telaşla: Ne haber, niye geldin? diye sorunca, eseri tamamladığımı söyledim. Bu sözümden hem hayrete hem hiddete kapılan dayım: Bu ne acele? Ben sana onu bir gecede yap diye vermedim. Hele birkaç ay çalış da ondan sonra dinleyelim! diye beni azarlayıp kovunca, boynumu büküp karşısından ayrılmadığımı gören yengem: Şeyhim! Hele bir kere Râkım'ı dinleyelim. Belki hayırdır! Demesi üzerine dayım da: Pekâla! diyerek yanında duran neyi aldı. Evvela iki ufak perde göstererek iki hâne Karcıgar Peşrev'i çaldı, ondan sonra ben, Âyin-i Şerîf'i okumaya başladım. Bitirince, dayımın hiddeti hayrete mûnkalipli oldu ve: Aferin, berhudar ol evlat! Diyerek hayır duâlar etti” (Rona, 1970: 157,158)

Râkım Elkutlu bu Âyin-i Şerîf'i bestelediğinde 35 yaşındadır. Karcıgar Âyini Şerîf'i Mevlevîhâneler kapatılıncaya kadar icra edilmiş ve Konya Mevlevîhânesinde de çok beğenilmiştir (Ak, 2002: 148).

Râkım Elkutlu, dinî ve dindışı mûsikîmizin hemen hemen her formunda eserler vermiştir. Beste yaparken güfte seçimlerinde çok titiz davrandığını öğrencileri nakletmiştir.

“Çok hızlı beste yaptığımı ve şiir seçmekte çok titiz olduğumu, en çok Nâhit Hilmi Bey, Orhan Rahmi Gökçe ile yeğeni Advıye hanım'ın şiirlerini seçtiğini öğrencisi Hüseyin Mayadağ'ın anılarından öğreniyoruz. Her zaman yakınlarına bestekâr olarak İsmail Dede'yi rehber aldığımı, büyük bestekâr olabilmek için her formda eser vermenin gerektiğini söylesen” (Ak, 2002: 148)

1.2. Râkım Elkutlu'nun Kullandığı Beste Formları

1.2.1 Şarkı Formu

Şarkı formu daha çok Neoklasik ve Romantik Dönem'de ve sonrasında kullanılmaya başlanmış, Cumhuriyet Dönemi bestekârlarınca da oldukça tercih edilen bir formdur. "Klâsik Türk Müziği" sözlü repertuarımızın büyük çoğunluğu şarkı formunda yapılmış eserlerden oluşur.

Şarkı formu lâdînî (dîn dışı) sözlü formlarındandır. Genelde 10 zamanlı ve daha küçük usûllerle bestelenir. Güfteleri 4 ila 8 mısralı olabilir büyük formdaki eserler gibi terennüm yoktur. Nâdiren bazı büyük usûllerle de ölçülmüşlerdir (Özkan, 1987: 87). Şarkılar zemin, nakarat, meyan (miyan), nakarat denen güftesinin her mısrası bu isimlerle bestelenen bölümlerden oluşur.

"Dört mısralı olan şiirlerin bestelenişinin klâsik şekli şöyledir: birinci mısraa "zemin" denir ki, murabbalar'ın birinci hanesine karşılıktır. İkinci mısra ile son mısranın bestesi aynıdır. Buna "tekrar eden" anlamında "nakarat" adı verilir. Üçüncü mısranın bestesi diğerlerine benzemez. Bu bölüm "miyan" adını alır ve burada makam geçkileri (modülasyonlar) yapılır" (Özalp, 1992: 22).

Bu tariflerden yola çıkarak klâsik manada 4 mısradan oluşan bir şarkının yapısını şöyle şematize edebiliriz:

1. Mısrâ A (Zemin)
2. Mısrâ B (Nakarat)
3. Mısrâ C (Meyan)
4. Mısrâ D (Nakarat)

Râkım Elkutlu'nun Hicâz makâmındaki Şarkısı'nı (23. sayfa) yukarıdaki gibi şematize edersek şöyle bir tablo elde ederiz:

1. Mısrâ "Müşâtık-ı visâlin oldu gönlüm" A (Zemin)
2. Mısrâ "Bir gizli emelle doldu gönlüm" B (Nakarat)
3. Mısrâ "Aşkınla yanıp yanıp nihâyet" C (Meyan)
4. Mısrâ "Bir gül gibi işte soldu gönlüm" B (Nakrat)

Râkım Elkutlu'nun, güftesi 7 mısradan oluşan segâh şarkısının (73. sayfa) şeması şu şekildedir:

1. Mısrâ “Aşkınla yanıp ağladığım günleri an sen” A (Zemin)
2. Mısrâ “Giysûna gönül bağladığım günleri an sen” B (Nakarat)
3. Mısra “ Binbir yaralı kalbimi bir âh-ı derûnla” C (1. Meyan)
4. Mısrâ “ Sen şûha bakıp dağladığım günleri an sen” D (2. Meyan)
5. Mısrâ “Geçti modası artık o arzû-yi visâlin” E (3. Meyan) Farklı usûlde
6. Mısrâ “Benden de beter oldu diyorlar senin hâlin” F (4. Meyan) Farklı usûlde
7. Mısrâ “Ettiklerine nâdim olup şimdi utan sen” B (Nakarat)

1.2.2. Fantezi (Fantezi Şarkılar)

Klâsik şarkı formunun yapısına uymayan teknik olarak daha serbest bir yapıda olan bir türdür.

“1925-1930’lu yıllardan başlayarak bazı bestekârlarımız geleneksel Şarkı şekillerine benzemeyen, bölümler arası belirli bir denge bulunmayan, bildiğimiz teknik kurallara uymayan bazı eserler bestelemişlerdir. Çoğu zaman bu eserlerde söz unsuru da alışılmış şarkı sözü niteliği taşımaz. Bu gibi eserlere o gün olduğu gibi bugün de “fantezi şarkı” denmektedir” (Özalp, 1992: 22).

1.2.3. Tevşih

“Kelime olarak süsleme, süslendirme anlamlarına gelir” (Kaplan, 1991: 66). Tevşih, dînî mûsikî formlarındandır. Süleyman Çelebi tarafından yazılmış mesnevî tarzı şiirin ezgili olarak okunmuş haline Mevlid denir. Tevşih’ler Mevlid icrasının aralarında okunur. “Mevlid ve Mi’râciye okunurken bahir ve hane aralarını süslemek, ses ve ahenk katmak için bestelenmiş eserlerdir” (Kaplan, 1991: 66). Tevşih’in güfteleri Allâh’ı ve Hz. Muhammed’i ululayan güftelerdir. Küçük usûllerle bestelenmişlerdir.

1.2.4. Beste

Beste, her mısradan sonra terennümlerin yer aldığı büyük usûllerle bestelenmiş klâsik fasılda kâr’dan sonra icrâ edilen büyük formlu eserlere verilen addır.

“Beste sözcüğünün Türkçe karşılığı “Bağlanmış”tır. Beste’ler Klâsik Türk mûsikisinde, büyük formdaki eserler arasında “Kâr”dan sonra gelen bir biçimdir. Fasil sıralanışında da Kâr’ı takip eder. Eğer icra edilen makamda Kâr yoksa, Peşrev’den sonra en başta yer alır. Güfteleri Dîvan edebiyatının Gazel tarzında yazılmış şüirlerinden seçilmiş dört mısradan oluşan, çoğu zaman ikâî (anlamsız) ve lafzî (anlamlı) terennümlerle donatılmış büyük usûllerle ölçülen bir kompozisyon şeklidir” (Yavaşca, 2002: 474).

Küçük usûllerle bestelenmiş Besteler’e de rastlamak mümkündür. Nitekim Râkım Elkutlu’nun Hüseyini makamındaki “Müheyâ oldu meclis sâkiyâ peymâneler dönsün” (101. sayfa) ile Tâhir Bûselik makamındaki “Bakıp o şûh ile nâz ü niyâze meşk ederiz” (97. sayfa) mısraları ile başlayan besteleri düyek usûlündedir. Beste formu “Murabbâ beste” “Nakış beste” olarak iki çeşittir. Murabbâ beste dört mısradan oluşur ve her mısradan sonra terennüm gelir. “ Murabbâ Besteler, dört mısralı olduğundan dolayı, eşkenar dörtgen karşılığı Murabbâ adını alır. Bü tür Besteler dört haneden oluşur. Her hanenin sonunda terennüm vardır” (Yavaşca, 2002: 474). Murabbâ Besteler’in şeması şöyledir:

1. Mısra + Terennüm (Zemin Hâne)
2. Mısra + Terennüm (Nakarat Hâne)
3. Mısra + Terennüm (Miyân Hâne)
4. Mısra + Terennüm (Nakarat Hâne)

Nakış bestelerde ise terennüm her iki mısradan sonra gelir. Terennümleri hem lafzî (anlamlı) hem de ikaîdir (anlamsız). “Eğer terennüm iki mısradan sonra geliyorsa ve lafzî terennüm tarzında ise, bu çeşit bestelere Nakış Beste denir” (Özkan, 1987: 86). Nakış bestelerin şemasıda şu şekildedir:

1. Mısra + Terennüm
2. Mısra + Terennüm

Örnek olarak Râkım Elkutlu’nun Hüseyini Bestesi’ni şematize edersek tablo şu şekilde olur:

1. Mısra “Müheyâ oldu meclis sâkiyâ peymâneler dönsün”

Terennüm “ Gel işve bazım gel çare sazım (lafzî terennüm) terdilli tenenen tenen tenenna tenedilli ney (ikaî terennüm)”

2. Mısra “ Bu bezm-i rûh-i bahşın şevkine mestâneleler dönsün”

Terennüm “ Gel işve bazım gel çare sazım (lafzî terennüm) terdilli tenenen tenen tenenna tenedilli ney (ikaî terennüm)”

1.2.5. Yürük Semâî

Klâsik faslın son sözlü eseri olan Yürük Semâî’lerin yapısı Beste formu gibidir. Bu formdaki eserler Yürük Semâî usûlü ile bestelenirler. “Klâsik mûsikîmizin en hareketli beste şekillerinden biridir. Bu türünde sözleri dört mısra yani murabbâ’dır. Ritm şekli olarak Yürük Semâî usûlünün 6/4 ile 6/8 mertebeleri kullanılır” (Özalp, 1992: 18). Beste formunda olduğu gibi bu formun da Nakış şekli vardır. Râkım Elkutlu’nun Rast Nakış Yürük Semâî’sini (56. sayfa) şematize edildiğinde şöyle bir tablo karşımıza çıkar:

1. Mısra “Bilmem kime yâhut neye uyduk gittik”

2. Mısra “Gâhi meye gâhi Ney’e uyduk gittik”

Terennüm “Gel işvebazım gel çare sazım (lafzî terennüm) terdilli terdilli tenenen (ikaî terennüm)”

3. Mısra “Erbâb-ı zekâ riyâyı mezhep bildi”

4. Mısra “Bizler dil-i dîvâneye uyduk gittik”

Terennüm “Gel işvebazım gel çare sazım (lafzî terennüm) terdilli terdilli tenenen (ikaî terennüm)”

1.2.6. İlâhi

Dînî formlar içerisinde en çok kullanılan form olan ilâhiyi Dr. M. Nazmi Özalp şu şekilde tarif etmiştir:

“Dini Türk mûsikîsinin en çok kullanılan, daha kısa, kolayca akılda kalabilen, en parlak beste formlarındandır. Tasavvufî şiirlerden seçilerek her makam ve her usûlden bestelenmişlerdir. İbâdet edilen her yerde okunabilir. İlâhî bestekârları kendilerine söz olarak daha çok Yunus Emre, Niyâzi Mısrî, Nizamoğlu Seyfullah ve diğer bazı şâirlerin eserlerini seçmişlerdir. İlâhi’ler besteleniş, melodik kuruluş ve kullanılış açısından diğer dinî mûsikî beste formlarından samimi ve özentisiz olduklarından daha çok kullanılmıştır. Beste tekniği açısından bir çok yönden Şarkı’ya benzetilebilir. Solo ya da toplu (cumhur) olarak okunur.

Ramazan ilâhisi, zikir ilâhisi niyaz ilâhisi v.b. şekilleri vardır. Diğer ilâhiler büyük ve küçük usûllerin hepsi ile bestelendiği halde cumhur ilâhiler genellikle evsat ve devri hindî usûlleri ile bestelenmişlerdir” (1992: 48).

1.2.7. Mevlevî Âyini

Mevlevîlik, büyük İslam mutasavvıfı ve düşünürü Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin (1207-1274) düşüncelerini ilke edinmiş bir tarîkattir. “Mevlâna Celâleddin henüz hayatta iken henüz şekillenmemiş bu tarîkat onun ölümünden sonra oğlu Sultan Veled, torunu Ulu Ârif Çelebi, Sultan Veled'in torunlarından Pîr Âdil Çelebi tarafından bir takım “usûl ve erkân”a bağlanmış olduğu tahmin ediliyor” (Özalp, 1992: 49). “Âyîn: merâsim, tören” (Devellioğlu, 1970: 69). Mevlevîlik tarîkati mûsikiye diğer tarîkatlerden daha hoşgörülü davranmış, diğer güzel sanatlarla birlikte Mevlevîhâneler'de mûsiki eğitimi verilmiştir. Mûsikîmizin ve diğer güzel sanatların gelişmesinde Mevlevîhâneler'in rolünü Cinuçen Tanrıkorur şu şekilde belirtmiştir:

“Sultan Veled tarafından kurulan ve Mevlânâ'nın tasavvufî fikirleriyle ibâdet şeklini (semâ') sistemleştiren Mevlevîlik, Türkçe, Arapça, Farsça, hat, tezhip, semâ', meşkî gibi derslerin yanı sıra ciddi mûsikî eğitimi de veren dergâhları ve bir tür konser salonu niteliğindeki semâhâneleriyle, Osmanlı mûsikîsinin gelişmesinde yüzyıllar boyu büyük bir ocak görevi yapmış, Anadolu'nun en küçük şehirlerinden başka, imparatorluğun Balkan ve Ortadoğu eyaletlerinde de açılmış olan Mevlevîhâneler Osmanlı mûsikîsinin yayılmasında başlıca rolü oynamışlardır” (2003: 27).

Mevlevîlerin semâ' denen tarîkât âyinlerini icra ederken semâ' esnasında sazla ve sesle icra ettikleri bir formdur. Mevlevî Âyinleri uzun soluklu ve yüksek sanatlı eserlerdir. Bir başka tarîfi Zekâî Kaplan şöyle yapmıştır: “Mevlevî tarîkatında semâ yapılırken çalınıp okunmak üzere bestelenmiş eserlerdir. Türk mûsikîsi formlarının Mi'râciye'den sonra en büyüğüdür. Güfteleri Haz. Mevlânâ'nın Mesnevî ve Dîvân-ı Kebîr'inden seçilir” (Kaplan, 1991: 94).

“Mevlevî ayinleri her birine selâm adı verilen dört bölümden meydana gelir” (Yavaşca, 2002: 734). Her bir selam farklı usûllerle bestelenir. 1. Selam, orta giderde, 2. Selam biraz daha ağır bir ritm yapısında, 3. Selam giderek yürüyen ve coşkuyu artıran, 4. Selam ikinci selam gibi biraz daha ağır giderde icra edilir. Bir

nevi diğer formlardaki zemin, nakarat, meyan, nakarat yapısındadır. Selamlarda kullanılan usûller şunlardır:

1. Selam (Daha çok Devr-i Revân, bazen de Ağır Düyek usûlü ile bestelenmiştir.)

2. Selam (Ağır Evfer usûlünde bestelenmiştir.)

3. Selam (Daha çok Devr-i Kebîr usûlü ile bestelenmiştir. Frenkçin usûlü ile de bestelendiği görülmüştür. Bu selamın ortasında Aksak Semâî usûlü ile bestelenmiş bir saz terennümü bulunur. Diğer kısmı ise giderek coşkulan ve hareketlenen bir Yürük Semâî usûlü ile bestelenmiştir.)

4. Selam (Tıpkı 2. selam gibi Ağır Evfer usûlü ile bestelenmiştir.)

Râkım Elkutlu'nun Karcığar makamındaki Mevlevî Âyini klâsik Mevlevî Âyini yapısında olup 1. Selam Devr-i Revân, 2. ve 4. Selam Ağır Evfer, 3. Selam Devr-i Kebîr, Aksak Semâî ve Yürük Semâî usûlleri ile bestelenmiştir.

1.3. Râkım Elkutlu'nun Bestelediği Güftelerin Nazım Şekli

1.3.1. Rubâ'î

“Sözlük anlamıyla rubâ'î “dörtlü, dörtlük” demektir.” Nazım terimi olarak da, dört mısralık bir nazım şeklinin adıdır” (İpekten, 2007: 75). Tek bendli nazım şekillerinden olan rubâ'î kâfiye düzeni bakımından şu şekildedir: “Rubâ'îde kâfiye ilk, ikinci ve dördüncü mısralar sonundadır. Yani kâfiye düzeni dört mısra'lık nazmda olduğu gibi a x a şeklindedir” (İpekten, 2007: 75). Rubâ'îlerde aruz vezni olarak Hezec bahrinin Ahrem ve Ahreb denen kalıplarıyla yazılır.

3.2. Şarkı

Halk edebiyatındaki Türkü'nün karşılığı olan şarkı, sadece Türk edebiyatında görülür. Dört mısralık bendlerden meydana gelen şarkı, az da olsa beş mısralık bendlerle de yazılabilir. “Dört mısralık bendler hâlinde söylenir. Ama az olmakla birlikte beş mısralık bendelerden oluşan şarkılar da yazılmıştır” (İpekten, 2007: 88).

1.3.3. Gazel

Nazım şekilleri içerisinde Türk edebiyatında en çok kullanılan nazım şeklidir. “Nazım terimi olarak gazel, kafiye örgüsü a aba ca... olan nazım şeklinin adıdır” (İpekten: 2007: 17).

“Ele aldığı konular bakımından: aşkla ilgili ızdırab, acı, sevgi, ümit, mutluluk gibi duyguların anlatıldığı gazellere âşıkâne; dünyaya aldırış etmeme, mal ve makam hırsı taşımama, içki ve hayattan zevk alma gibi konuların anlatıldığı gazellere rindâne; kadınla ilgili beşerî duyguların ve ten zevkinin ağır bastığı gazellere şûhâne; öğreticilik vasfı ağır basan veciz gazellere hakîmâne ve dinî-tasavvufî konuların ele alındığı gazellere de sûfiyâne gazel adı verilir” (Çıpan, 1999: 41).

1.3.4. Kasîde

Kasîde bir kişiyi övmek ya da ondan yardım istemek maksadıyla yazılmış şiirlere denir. Kasîdeler aynı arûz kalıbıyla yazılır. Beyit sayıları 100’e kadar ulaşabilir. Kasîdelerin kafiye özellikleri aa ba ca da... şeklindedir. Kasidelerin ilk beytine “Matla” son beytine ise “Makta’ê denir. Şairin mahlasının olduğu beyte ise “Taç-beyt” adı verilir (İpekten, 2007:38).

1.3.5. Müstezad

Gazelden türetilmiş bir şekil olan müstezadda her mısradan sonra yeni bir âhenk katmak ve anlamı güçlendirmek için kısa bir mısra yer alır. Dîvan edebiyatında az kullanılmış bir türdür. Halk edebiyatında yedekli veya ayaklı adlarıyla çokça kullanılmıştır (İpekten, 2007: 33, 35).

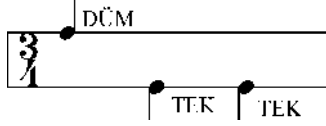
1.4. Türk Mûsikîsinde Usûl

Türk mûsikîsinin temel iki kavramından biri makam diğeri usûldür. Yusuf Akbulut’a göre usûl, kalıplaştırılmış zaman kalıplarının yani düzümlerin, sesle somutlaştırılmasıdır. (1990: 15).

İsmail Hakkı Özkan usûllerin nasıl vurulacağını şu şekilde anlatmıştır:

“Vurulan her parçaya darb dendiği gibi, her vuruşun ayrıca ismi vardır. Yani bu vuruşlar birtakım kelimelerle ifade edilirler. Bunlar düm, tek, te, ke, tek-kâ, tâ-hek kelimelerinden ibarettir. Bunlardan düm ve te darbleri sağ elle sağ dize, tek, kâ ve ke darbleri sol elle sol dize vurulur. Tâ-hek’de ise tâ hecesinde iki el birden kalkar, hek hecesinde yine iki el beraberce iki dize vurulur” (1987: 562).

Usûller alt alta gelen iki çizgiye yazılırlar. Üst çizgi sağ elin vuracağı darbları, alt çizgi ise sol elin vuracağı darbları gösterir. Örneğin Semâî usûlü yazılırken şu şekilde yazılır:

Türk mûsikîsinde 2 zamanlıdan 15 zamanlıya kadar olan usûller “Küçük Usûller”, 15 zamanlıdan daha büyük usûller ise “Büyük Usûller” şeklinde sınıflandırılmıştır.

1.5. Arûz

“Arap dilcilerinden İmam Halil’in eski Arap şiirlerini esas tutarak bir sisteme bağladığı rivayet edilen, hecelerın uzunluğu ve kısalığu esasına dayanan esas Arap nazmında, muayyen kalıpları, Türk, Fars, Efgân, Pakistan ve kısmen Hindistan nazımlarında kullanılan vezindir” (Devellioğlu, 1970: 50).

Aruzda üç tip hece vardır: “1. Açık heceler- Kısa heceler: e-ser, de-re gibi. 2. Kapalı heceler- Uzun heceler: has-ret, hâ-lâ gibi. 3. Bir buçuk (kapalı ve açık- uzun ve kısa) heceler: derd, di-yâr gibi. Mısrâ sonundaki heceler hangi çeşitten olursa olsun, daima kapalı sayılırlar” (Timurtaş, 1994: 196).

Aruzda vezin bulurken dikkat edilmesi gereken üç tane husus olduğu bilinir.

“Arûz’da “illet” (hastalık) adı verilen 3 türlü kusur vardır: vasl, imâle ve zihâf. Sessiz harfle biten bir hecenin yanındaki sesli harfle başlayan hece ile birleştirilip ulama ile vezne uydurulması demek olan Vasl ile, aslında açık (veya kısa) olan bir hecenin vezin zoruyla uzun okunması demek olan İmâle meşrû sayılmış; aslında uzun okunması gereken hecenin, vezni yanlış kullanmaktan kısa okunması demek olan Zihâf ise hiç hoş görülmemiştir” (Tanrıkorur, 2003: 91).

1.6. Usûl - Arûz Vezni İlişkinine Dair Daha Önce Yapılmış Çalışmalar

AKBULUT, Y. (1990), “Klâsik Türk Müziği Şarkı Formunda Usûl-Arûz Vezni İlişkisi”, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Sanatta Yeterlilik Tezi.

ALGAN, G. (2009), “Yesârî Âsım Arsoy’un Güftesi Arûz Vezninde Yazılmış Şarkılarında Usûl – Arûz Vezni İlişkisi”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

ALTINOĞLU, A. (1993), “Hafif Usûlünün Dîvan Edebiyatındaki Arûz Vezinleriyle İlgisi ve Usûl Güfte Uyuşumu”, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

ÇELİK, E. (2007), “Güftesi Dîvan Şâirlerinden Leylâ Hanım’a Ait Bestelerin Usûl-Arûz Vezni Yönünden İncelenmesi”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

ÇETİNKAYA, H. H. (1992), “Devr-i Kebir Bestelerde Arûz Usûl İlişkisi”, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

ÇEVİKOĞLU, T. (2010), “Mevlevîhânelerin Faaliyette Olduğu Dönemde Bestelenmiş Mevlevî Âyinlerinin Usûl-Arûz Vezni İlişkisi Yönünden İncelenmesi”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.

İLHAN, B. (2003), “Klâsik Türk Mûsikîsi 5 İla 10 Zamanlı Usûllerde Usûl-Arûz Vezni İlişkisi”, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

KARAMAN, S. (2006), “Biçim ve Usûl Açısından Abdülkâdir Merâgî’nin Kârları”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi

ŞENER, M. B. (2001), “İki-On Zamanlı Usûllerde Arûz Usûl Uyuşumu”, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

1.7. Problem

Klâsik Türk müziğinde sözlü eser besteleyen bütün bestekârlar şu zorlukla karşı karşıya kalmışlardır:

Güfteyi oluşturan mısralardaki hece sayısı ile besteleyecekleri eserlerde kullanacakları müzik cümlesi arasında matematiksel bir örtüşme nasıl sağlanacaktır?

Sözgelimi devr-i Hindî usûlünde kullanılan tek aruz kalıbı fâ’ilâtün, fâ’ilâtün, fâ’ilâtün, fâ’ilün’dür. Bu kalıpta yazılan bir mısradaki hece sayısı 15’dir. Devr-i Hindî usûlünde bestelenmiş bir şarkının müzik cümlesi ise 4 ölçüdür. Dolayısıyla 28

zamandan oluşmaktadır. Son 2 zaman, genellikle saz payı olarak kullanıldığından, geriye 26 zaman kalmaktadır. Elde, 15 hecelik bir mısra ve bu hecelerin yerleştirileceği 26 zaman vardır. “15 hece 26 zamana nasıl taksim edilecektir?” sorusuna cevap bestekârlar tarafından aruz kalıbının “açık hece”, “kapalı hece” özelliği kullanılarak verilmiştir. Kapalı heceler estetik bakımından rahatsız etmeyecek bir şekilde birden fazla zamana, kısa heceler ise genellikle tek zamana yedirilerek bu problem halledilmiştir.

1.7.1. Problem Cümlesi

Bütün bestekârlar için geçerli olan bu problem tabiidir ki Râkım Elkutlu için de geçerlidir. Araştırmanın problem cümlesini şu şekilde söylemek mümkündür:

“Râkım Elkutlu’nun eserlerinde nasıl bir usûl-arûz vezni ilişkisi vardır?”

1.7.2. Alt Problemler

1) Râkım Elkutlu’nun bestelediği 3 zamanlı (Semâi usûlünde bestelediği) eserlerde nasıl bir usûl- arûz vezni ilişkisi vardır?

2) Râkım Elkutlu’nun bestelediği 5 zamanlı (Türk aksağı usûlünde bestelediği) eserlerde nasıl bir usûl- arûz vezni ilişkisi vardır?

3) Râkım Elkutlu’nun bestelediği 6 zamanlı (Yürük semâi ve sengin semâi usûllerinde bestelediği) eserlerde nasıl bir usûl- arûz vezni ilişkisi vardır?

4) Râkım Elkutlu’nun bestelediği 7 zamanlı (Devr-i Hindî usûlünde bestelediği) eserlerde nasıl bir usûl- arûz vezni ilişkisi vardır?

5) Râkım Elkutlu’nun bestelediği 8 zamanlı (Düyek usûlünde bestelediği) eserlerde nasıl bir usûl- arûz vezni ilişkisi vardır?

6) Râkım Elkutlu’nun bestelediği 9 zamanlı (Aksak, ağır aksak ve evfer usûllerinde bestelediği) eserlerde nasıl bir usûl- arûz vezni ilişkisi vardır?

7) Râkım Elkutlu’nun bestelediği 10 zamanlı (Curcuna usûlünde bestelediği) eserlerde nasıl bir usûl- arûz vezni ilişkisi vardır?

8) Râkım Elkutlu’nun bestelediği 14 zamanlı (Devr-i revân usûlünde bestelediği) eserlerde nasıl bir usûl- arûz vezni ilişkisi vardır?

9) Râkım Elkutlu'nun bestelediği 28 zamanlı (Devr-i kebîr usûlünde bestelediği) eserlerde nasıl bir usûl- arûz vezni ilişkisi vardır?

1.8. Araştırmanın Amacı

Türk müziğinin yakın dönemde yaşamış önemli bestekârlarından Râkım Elkutlu'nun eserlerini usûl-arûz vezni açısından incelemektir.

1.9. Araştırmanın Önemi

Geçmişten günümüze bestekârların arûz kalıplarıyla yazılmış şiirleri bestelerken vezinlerle usûlleri ilişkilendirmesi elbette tesadüf değildir. Bu ilişkilendirme, belli bir tekniğe bağlı yapılmaktadır. Sözlü eserler bestekârı olarak Râkım Elkutlu bu tekniğe bağlı olarak eserlerini bestelemiştir. Usûl ile Arûz vezni ilişkisi konusunda yapılan çalışmalar sınırlı sayıdadır. Râkım Elkutlu'nun eserleriyle ilgili hiçbir çalışma yapılmamıştır. Araştırma bu nedenlerden dolayı önemlidir.

1.10. Sınırlılıklar

450'ye yakın eser bestelemiş olan Râkım Elkutlu'nun 128 tane eserinin ismine ulaşılmıştır. Özel nota koleksiyonları, TRT nota arşivi, bilgisayar ortamında çalışan nota programlarının taranmasıyla 98 tane eserine ulaşılmıştır. Bu 98 tane eserin 3 tanesinin notası ve güfteleri okunamayacak şekilde bozuktur ve başka bir nüshası bulunamamıştır. Bu eserlerin içinden 58 tanesinin güftesinin arûz kalıplarıyla yazıldığı tesbit edilmiş ve incelemeye alınmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma için gerekli bilgilere kaynak tarama yöntemi ile ulaşılmıştır. Nota arşivleri ve güfte mecmuaları taranarak Râkım Elkutlu'nun 98 eserine ulaşılmış, bunların içerisinde güfteleri arûz kalıplarıyla yazılmış 58 eseri incelenmiştir.

Eserler incelenirken küçük usûlden büyüğe doğru bir sıra takip edilmiştir. Hangi usûlde eser incelenecekse başta o usûlle ilgili bilgi verilmiştir. Aynı usûlle bestelenen eserler güftelerinin vezin kalıplarına göre gruplanmıştır.

Bir eser incelenirken ilk önce güftesi yazılıp mısralarının altına açık hece ”-“, kapalı hece “.” simgeleriyle gösterilmek suretiyle tef'ilelere ayrılıp vezinleri bulunmuştur. Arûzda illet denilen kusurlardan imâle “=”, zihâf “+” simgeleriyle gösterilmiştir. Vasl (ulama) ise ulanacak harflerin arasına “_” simgesi konularak gösterilmiştir. Örnek: visâli_ oldu.

Veznin hangi tür vezin olduğu, güftekârı ve nazım şekli yazıldıktan sonra müzik cümlesindeki bölünüm ve usûl nota değerleri kullanılarak yazılmıştır. Müzik cümlesindeki bölünüm ve usûlün altına güfte ve vezin yazılmıştır.

Tüm bunların altına herm mısranın müzik cümlesindeki bölünümü hakkında bilgi verilmiş, mısraların dışında kalan bestelenmiş kelimeler ve saz kısmı yanında birim zaman yazılmak suretiyle gösterilmiştir. Örnek: 2 / 1 / 1 / ah(4) / 2 / saz(4).

Son olarak tashih edilerek yeniden yazılmış eserin notası eklenmiştir. Değişmeli usûllerle bestelenen eserler ayrı ayrı başlıkta incelenmiştir. Eserin yeni yazılmış notası ise ilk hangi usûlde bestelenmiş ise o başlık altına konmuş, diğer usûldeki incelemelerden sonra nota konulmayıp ilk usûldeki başlığa yönlendirilmiştir.

2.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın yapılacağı bölgeyi genellemek adına kullanılan terime evren denir. Evrende yapılan araştırmalar çok geniş kapsamlı olduğundan uzun bir süreç ve

yüksek bir maliyet gerektirmektedir. Bundan dolayı araştırmaları sınırlamak için örneklem çıkarılır.

“Örnekleme, belli bir evrenden, belli kurallara göre seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliliği kabul edilen küçük kümedir” (Karasar, 1999:110).

Bu araştırmanın evreni, Râkım Elkutlu'nun bestelediği eserlerdir. Örnekleme ise Râkım Elkutlu'nun güftesi arûz kalıplarıyla yazılmış sözlü eserleridir.

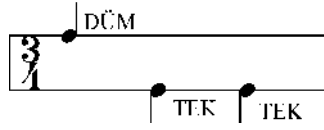
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

3.1.1. Semâî Usûlü

Semâî usûlü 3 zamanlı basit bir usûldür. Daha çok şarkı formunda ve saz semâîlerinin dördüncü hanelerinde kullanılmıştır (Ungay, 1981: 15). Usûlün vuruluşu ve darbları şu şekildedir:

3.1.2. Usûl-Arûz Vezni İncelemesi

Râkım Elkutlu semâî usûlünde bestlediği eserlerin güftesi 4 ayrı vezindedir.

1) Mef'ûlü / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün /Fa' (Rûbâ'î) 1 ve 4. mısra

Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilün /Fa' (Rûbâ'î) 2 ve 3. mısra

Örnek Eser:

Yegâh Semâî Şarkı “Çepçevre bahâr içinde bir yer gördük” Güfte: Yahyâ Kemâl Beyatlı

Çepçevre bahâr içinde bir yer gördük

- - . / . - . - / . - - - / -

Ferhâd ile Şîrîn'i berâber gördük

- - . / . - - . / . - - - / -

Baktık geceden fecre kadar, ellerde

- - . / . - - . / . - - - / -

Yıldızlara yükselen kadehler gördük

- - . / . - . - / . - - - / -

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün /Fa' (Rûbâ'î Ahreb) 1 ve 4. mısra

Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilün / Fe' (Rubâ'î Ahreb) 2 ve 3. mısra

Güfte: Yahyâ Kemal Beyatlı

Nazım Şekli: Rubâ'î

YEGÂH ŞARKI "Çepçevre bahâr içinde bir yer gördük"

Semâî

Çep - çev - re ba - hâr i - çin - de bir
MEF - Ğ - LÛ ME - FÂ - İ - LÜN ME - FÂ -

yer gör - düğ
İ - LÜN FA'

Fer - hâd i - le Şi - ri - ni re
Bak - tük ge - ce - den fec - re
MEH - Ğ - Ğ - LÛ ME - FÂ - İ - LÛ

be - ra - ber el - gör - düğ de
ka - dar el - ler ME - FÂ - İ - LÜN FÂ'

Yıl - dır - la - ra yük - se - len
MEH - Ğ - Ğ - LÛ ME - FÂ - İ - LÜN

ka - deh - ler gör - düğ
ME - FÂ - İ - LÜN FA'

Semâî usûlündeki bu eserde 1. mısra 12, 2, 3 ve 4. mısralar 10 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölümünü 1. mısra 3 / 3 / 2 / 1 / 3 / 1 / 2 / 1 / 8 / 3 / 3 / 4 / şeklinde, 2, 3 ve 4. mısralarda ise 3 / 3 / 2 / 1 / 3 / 2 / 1 / 1 / 2 / 3 / 3 / 6 / şeklindedir.

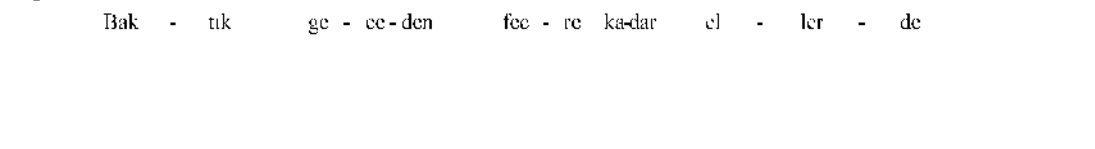
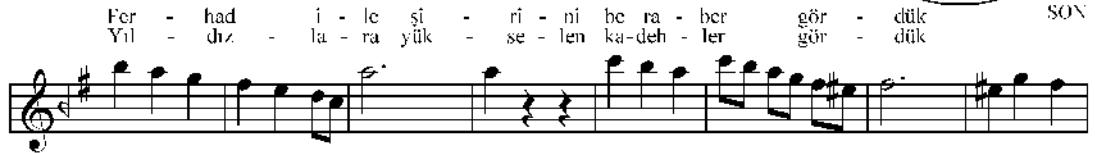
Rubâ'î vezinleriyle yazılmış güfteler genelde yürük semâî usûlü ile bestelenirler. Yürük semâî usûlü iki tane semâî usûlünün birleşmesinden meydana

gelmiştir. Usûllerdeki bu yakınlıktan faydalanarak Râkım Elkutlu, rubâ'î vezninde yazılmış bir güfteyi semâî usûlünde bestelemiştir. Söz unsurlarının müzik cümlelerindeki dağılımı bestekârın diğer semâî usûlündeki eserleri ve gelenektekine benzer şekilde olmuştur.

YEGÂH ŞARKI
"Çepçevre bahâr içinde bir yer gördük"

Semâi

Güfte: Yahya Kemal Beyatlı
Beste: Rakım Elkutlu

2) Mef'ûlü / Mefâ'ilün / Fe'ûlün (Hezec)

Örnek Eser:

Hicâz Hümâyün Semâi Şarkı "Müşâtâk-ı visâlin oldu gönlüm" Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Müşâtâk-ı visâlin_ oldu gönlüm

- - ./ .- . - / . - -

Bir gizli emelle doldu gönlüm

- - ./ .- . - / . - -

Aşkınla yanıp yanıp nihâyet

- - ./ .- . - / . - -

Bir gül gibi işte soldu gönlüm

- - ./ .- . - / . - -

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'ilün / Fe'ûlün (Hezec)

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Nazım Şekli:

HİCÂZ (HÜMÂYÛN) ŞARKI

"Müşâtâk-ı visâlin oldu gönlüm"

Semâi

Müş - - tá - - kı - - vi - - sâ - -
Bir - - giz - - li - - e - - mel - -
Aş - - kın - - la - - ya - - nıp - -
Bir - - gül - - gi - - bi - - iş - -
MEF - - Ü - - LÜ - - ME - - FÂ - -

lin - - ol - - du - - gön - - lüm - -
le - - dol - - du - - gön - - lüm - -
ya - - nıp - - ni - - hâ - - yet - -
te - - sol - - du - - gön - - lüm - -
İ - - LÜN - - FL - - Ü - - LÜN - -

(SAZ.....)

Semâi usûlündeki bu eserde bütün mısralar 8 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 3 / 3 / 2 / 1 / 3 / 1 / 2 / 1 / 2 / 3 / saz(3) / şeklindedir.

Güftesi bu vezinde olup semâi usûlünde bestelenen gelenekteki diğer eserlerde söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 3 / 2 / 1 / 1 / 2 / 1 / 2 / 1 / 2 / 3 / şeklindedir.

HİCÂZ HÜMÂYUN ŞARKI

"Müşâk-ı visâlin oldu gönlüm"

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren
Beste: Râkım Elkutlu

Scemâi

Müş - tâ - kı vi - sâ - lîn ol - du gön - lüm SAZ..... Bir giz li e - mel - Bir gül gi - bi iş - le dol - du gön - lüm bir giz - te sol - du gön - lüm li e - mel - le dol - du gön - lüm SAZ.. SON Aş - kın - la ya - nıp ya - nıp ni - ha - yet SAZ..... Aş - kın - la ya - nıp ya - nıp ni - hâ - yet SAZ.....

4) Mef'ûlü /Mefâ'îlü /Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Örnek Eserler:

a) Segâh Semâi Şarkı "Kan ağlatıyor bezm-i meyin yâd-ı hazîni" Güfte: Belli değil

Kan ağlatıyor bezm-i meyin yâd-ı hazîni
- - ./ - - ./ - - ./ - -
Nâlân_o sesin kalb-i makedder de tanîni
- - ./ - - ./ - - ./ - -
Tekrâr_ediyoır rahnelerî hep bu enîni
- - ./ - - ./ - - ./ - -
Nâlân_o sesin kalb-i makedder de tanîni
- - ./ - - ./ - - ./ - -

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Belli değil

Nazım Şekli: Şarkı

SEGÂH ŞARKI

"Kan ağlatıyor bezm-i meyin yâd-ı hazîni"

Semâi

Kan ağ - la - tı - yor bez - mi me -
Nâ - lân - o ses - in kal - bi mu -
Tek - râr e - di - yor rah - ne - le -
MEF - Ü - LÜ ME - FÂ - Î - LÜ ME -
yin - yâ - dı ha - zî - ni
ked - der - de ta - nî - ni
rî - hep bu e - ni - ni
FÂ - İ - LÜ FA - Ü - LÜN

Semâi usûlündeki bu eserde bütün mısralar 14 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 3 / 3 / 2 / 1 / 3 / 6 / 2 / 1 / 3 / 9 / 2 / 1 / 3 / 3 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

SEGÂH ŞARKI

"Kan ağlatıyor bezmi meyân hazîni"

Râkım Elkatlı

Semâi

Kan ağ - la - tı - yor bez - mi me - yân
yâ - yâ - dı ha - zî - ni SAZ..... SAZ.....
Nâ - lân o se - sin kal - bi mu - ked -
der - de ta - nî - ni SAZ.....
Tek - râr e - di - yor rah - ne - le - ri
hep hep bu c - nî - ni SAZ..... SAZ..... SON

b) Ferahfezâ Semâi Şarkı “Nâzında senin özlediğim, eski cefâ yok” Güfte:
Fuad Edip Baksı

Nâzında senin, özlediğim eski cefâ yok
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Derdinde vefâ var güzelim, sende vefâ yok
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Bezminde kadehsiz içilen meyde şifâ yok
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Derdinde vefâ var güzelim sende vefâ yok
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Vezin: Mef'ûlü /Mefâ'îlü /Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Fuad Edip Baksı

Nazım Şekli: Şarkı

FERAHFEZÂ ŞARKI

"Nâzında senin özlediğim, eski cefâ yok"

Semâî

Nâ - zın - da se - nin öz - le -
Der - din - de ve - lâ gü -
Bez - min - de ka - deh - siz i -
MEF - Ü - LÜ ME - FÂ - İ - LÜ

dî - ğim es - ki ec - lâ yok
ze - lim sen - de ec - fâ yok
çi - len mey - de şî - lâ yok
ML - FÂ - İ - LÜ FA - Ü LÜN (SAZ.....)

Semâî usûlündeki bu eserde bütün mısırâlar saz bölümü ile birlikte 10 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 3 / 3 / 2 / 1 / 3 / 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 3 / saz(3) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

FERAHEFZÂ ŞARKI
"Nâzında senin özlediğim eski cefâ yok"

Güfte: Fuad Edip Baksı
Beste: Râkım Elkutlu

Semâî

Nâ - zın - da se - nin öz - le - di - ğim es - ki
ce - fâ yok Der - din - de ve - lâ
var gü - ze - lim sen - de ve - lâ yok Der -
din - de ve - lâ var gü - ze - lim sen - de ve - lâ
yok SON yok SAZ..... Bez - min - de ka - deh - siz i -
çi - len mey - de şi - fâ yok Bez - min -
de ka - deh - siz i - çi - len mey - de şi - fâ yok

c) Mâhur Türk Aksağı – Semâî (değişmeli) Şarkı “Gönlünde dün akşam yine aşkın sesi vardı” Güfte: Nâhit Hilmi Özeren (Semâî usûlü ile bestelenmiş bölümü)

Gönlünde dün_akşam yine aşkın sesi vardı

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Her nağmesi feryâdı ki tâ rûhumu sardı

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Duysaydı eğer âhımı bülbül de susardı

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Her nağmesi feryâdı ki tâ rûhumu sardı

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Vezin: Mef'ûlü /Mefâ'îlü /Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Nazım Şekli: Şarkı

MÂHUR ŞARKI

"Gönlünde dün akşam yine aşkın sesi vardı"

Semâî

Duy say - dı c - ğer â - hı -
Her nağ - me - si ler - yâ - dı
MEF - Ü - LÜ ME - FÂ - İ - LÜ

mı bü - bü - de su - sar - dı
ki tâ - rû - hu - mu sar - dı
ME - FÂ - İ - LÜ FA - Ü - LÜN SAZ.....

Türk Aksağı - Semâî (değişmeli) usûllerinde bestelenmiş bu eserde semâî usûlü ile bestelenmiş bölümde 3 ve 4. mısralar saz bölümü ile birlikte 10 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 3 ve 4. mısralarda 3 / 3 / 2 / 1 / 3 / 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 1 / saz(5) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür. (49. sayfa)

d) Nihâvend Aksak – Semâî (değişmeli) Şarkı “ Mümkün mü unutmak güzelim neydi o akşam” Güfte: Rifat Ahmet Moralı (Semâî usûlü ile bestelenmiş bölümü)

Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Mümkün mü unutmak güzelim, neydi o akşam

- - ./. - - ./. - - ./. - -

Rü'yâ gibi, hülyâ gibi bir şeydi o akşam

= - ./. - - ./. - - ./. - -

İçtik kanarak, bir ezeli meydi o akşam

- - ./. - - ./. - - ./. - -

Rü'yâ gibi, hülyâ gibi bir şeydi o akşam

= - ./. - - ./. - - ./. - -

(2009: 894)

=: İmâle

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Rifat Ahmet Moralı

Nazım Şekli: Şarkı

NIHÂVEND ŞARKI

"Mümkün mü unutmak güzelim neydi o akşam"

Aksak

İç - tik ka - na - rak bir c -
MEF - Ü - LÜ ME - FÂ - İ - LÜ

ze - li mey - di o ak - şam
ME - FÂ - İ - LÜ ME - Ü - LÜN

Aksak - Semâî (değişmeli) usûllerinde bestelenmiş bu eserde semâî usûlü ile bestelenmiş bölümde 3. mısra 10 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 3 / 3 / 2 / 1 / 3 / 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 3 / 6 şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür. (129. Sayfa)

e) Tâhir Bûselik Aksak – Semâî (değişmeli) Şarkı “ Hülyâm yine bir gölgeli esrâra bürünsün” Güfte: Sâmi? (Semâî usûlü ile bestelenmiş bölümü)

Hülyâm yine bir gölgeli esrâra bürünsün
- - ./ - - ./ - - ./ - -
Göklerden_inen nûr yine çehrende görünsün
- - ./ - - ./ - - ./ - -
Rü'yâmdaki seyrân gibi mehtâb da bürünsün
= - ./ - - ./ - - ./ - -
Göklerden_inen nûr yine çehrende görünsün
- - ./ - - ./ - - ./ - -

=: İmâle

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Sâmi?

Nazım Şekli: Şarkı

TÂHIR BÛSELİK ŞARKI
"Hülyâm yine bir gölgeli esrâra bürünsün"

Semâî

Rü - yam - da - ki sey - rân gi -
MEF - Ç - LÜ ME - FÂ - î - LÜ

bî meh - tâb - da bü - rün - sün
ME - FÂ - î - LÜ FA - Ü - LÜN

Aksak - Semâî (değişmeli) usûllerinde bestelenmiş bu eserde semâî usûlü ile bestelenmiş bölümde 3. mısra 9 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 3 / 3 / 2 / 1 / 3 / 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 3 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür. (140. Sayfa)

f) Sûz-i Dil Aksak – Semâî (değişmeli) Şarkı “ Rüzgâr ne fısıldar ve o çamlarda ne anlar” Güfte: Ercüment Alacakaptan (semâî usûlü ile bestelenmiş bölümü)

Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Rüzgâr ne fısıldar ve o çamlar da ne anlar

- - ./ .- - ./ . - - ./ . - -

Sevdâ dolu, hülyâ dolu bak işte Yamanlar

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Bin bir serenad söyleyerek geçti zamanlar

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Sevdâ dolu, hülyâ dolu bak işte Yamanlar

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Her derde şifâ kalbe tesellî veren_oymuş

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Görmüş de acep kim bu yerin zevkine doymuş

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Dersen ki şu daldan dala neş'eyle uçan kuş

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Sevdâ dolu, hülyâ dolu bak işte Yamanlar

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

(2009: 1104)

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Ercüment Alacakaptan

Nazım Şekli: Şarkı

SÛZ-İ DİL ŞARKI

"Rüzgâr ne fısıldar ve o çamlar da ne anlar"

Semâî

Her der - de şi - fâ kal - be te - sel -
MEF - Ç - LÜ ME - FÂ - İ - LÜ ME - FÂ -

İ ve - ren oy - muş Gör - müş de a -
İ - LÜ FA - Ü LÜN MEF - Ü - LÜ ME -

eep kim bu ye - rin zev - ki - ne doy - muş
FÂ - İ - LÜ ME - FÂ - İ - LÜ FA - Ç LÜN

Der - sen ki şu dal - dan da -
MEF - Ü - LÜ ME - FÂ - İ - LÜ

la neş - ey - le u - çan kuş
ME - FÂ - İ - LÜ FA - Ü LÜN

Aksak - Semâî (değişmeli) usûllerinde bestelenmiş bu eserde semâî usûlü ile bestelenmiş bölümde 4. mısra 9, 5 ve 6. mısralar 10 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 1. mısradaki 3 / 3 / 2 / 1 / 3 / 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 3 / şeklinde, 5 ve 6. mısralarda 3 / 3 / 2 / 1 / 3 / 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 6 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür. (147. Sayfa)

g) Sabâ Türk Aksağı – Semâî (değişmeli) Şarkı “Aşkın ne güzel zevkini sürdüktü seninle” Güfte: Nâhit Hilmi Özeren (Semâî usûlü ile bestelenmiş kısmı)
Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Aşkın ne güzel zevkini sürdüktü seninle
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Gel şimdi de gör hâlimi, hicrânımı dinle
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Yıllar geçiyor hep bu tahassürle, eninle
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Kırdın şu hazin kalbimi sen kendi elinle
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

(2009: 1013)

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Nazım Şekli: ?

SABÂ ŞARKI

"Aşkın ne güzel zevkini sürdüktü seninle"

Semâî

Yıl - lar ge - çî - yor hep bu ta - has - sür - le
MEF - Ü - LÜ ME - FÂ - İ - LÜ ME - FÂ - İ - LÜ

e - nin - le Kı - rdın şu ha - zin
FA - Ü - LÜN MEF - Ü - LÜ ME - FÂ -

kal - bî - mi sen ken - di e - lin le
İ - LÜ ME - FÂ - İ - LÜ FE - Ü - LÜN

Türk aksağı - semâî (değişmeli) usûllerinde bestelenmiş bu eserde semâî usûlü ile bestelenmiş bölümde 3. mısra 9, 4. mısra 10 ölçülük müzik cümleleri ile

bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 3. mısradaki 3 / 3 / 2 / 1 / 3 / 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 3 / şeklinde, 4. mısralarda 3 / 1 / 2 / 2 / 1 / 3 / 2 / 1 / 1 / 5 / 2 / 1 / 1 / 2 / 3 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür. (51. Sayfa)

h) Kürdî'li Hicazkâr Aksak – Semâî (değişmeli) Şarkı “Sazlar kırılan gönlümüzün hüznüne inler” Güfte: Orhan Rahmi Gökçe (Semâî usûlü ile bestelenmiş bölümü)

Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Sazlar kırılan gönlümüzün hüznüne inler

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Mehtap suya düşmüş de bu son şarkıyı dinler

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Hep boş yere lâkin çekilen âh ü eninler

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Bilmem ki bu rûhlar acaba nerde serinler

- - ./ . - - ./ . = - ./ . - -

(2009: 611)

=: İmâle

Vezin: Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Orhan Rahmi Gökçe

Nazım Şekli: ?

KÜRDÎLİ HICAZKÂR ŞARKI
"Sazlar kırılan gönlümüzün hüznüne inler"

Semâî

ler SAZ... Bîl - mem - ki bu rûh - lar a - ca - ha
LÛN MEF - Û - LÛ ME - FÂ - Î - LÛ ME - FÂ -

ner de se rin ler (saz) Hep boş
Î - LÛ FA-Û LÛN MEF - Û -

ye re lâ kîn çe - ki - len â hu c - nin - ler
LÛ ME - FÂ - Î - LÛ ME - FÂ - Î - LÛ FA - Û LÛN

Aksak - semâî (değişmeli) usûllerinde bestelenmiş bu eserde semâî usûlü ile bestelenmiş bölümde 3. mısra saz bölümleri ile birlikte 10, 4. mısra 9 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 3. mısra 3 / 3 / 2 / 1 / 3 / 2 / 1 / 1 / 2 / 1 / 2 / 0,5 / 5,5 / 1 / saz(2) / şeklinde, 4. Mısralarda / 3 / 3 / 1 / 2 / 3 / 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 3 / şeklindedir.

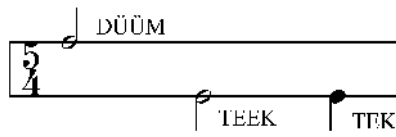
Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür. (143 ve 144. Sayfalar)

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

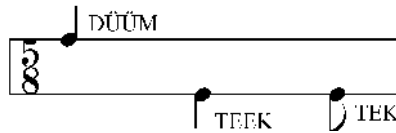
3.2.1. Türk Aksağı Usûlü

Türk Aksağı usûlü 5 zamanlı küçük bir usûldür. Daha çok Şarkı formunda kullanılır. Usûlün iki ayrı mertebesi, vuruluşu ve darbları şu şekildedir:

Birinci mertebe:

İkinci mertebe:

3.2.2. Usûl – Aruz Vezni İncelemesi

Râkım Elkutlu Türk aksağı usûlünde bestelediği eserlerin hepsinin güftesi Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec) vezindedir. Türk aksağı usûlündeki eserleri şunlardır:

a) Hüzzam Türk Aksağı Şarkı “ Bak gözlerinin rengi ateşler gibi yanmış”
Güfte: Belli değil

Bak gözlerinin rengi ateşler gibi yanmış
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Süzgün bakışın sorma ne çılgın ne yamanmış
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Rûhum sana esrârını ifşâya utanmış
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Süzgün bakışın sorma ne çılgın ne yamanmış
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)
Güfte: Belli değil
Nazım Şekli: Şarkı

HÜZZAM ŞARKI
"Bak gözlerinin rengi ateşler gibi yanmış"

Türk Aksağı

Bak göz le ri nin ren gi a teş ler gi bi yan mış
Süz gün ba kı şın s or ma ne çı l g ın ne ya man m ış
Rû hu ma ne ç il m iş
şâ - - - - - İ L Ü ME - F Â - İ - İ L Ü ME - F Â - İ L Ü PA - Ü İ L Ü N

Türk aksağı usûlünde bestelenmiş bu eserde bütün mısralar 8 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 2 / 3 / 1 / 1 / 3 / 5 / 1 / 1 / 3 / 10 / 1 / 1 / 3 / 5 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

HÜZZAM ŞARKI

"Bak gözlerinin rengi ateşler gibi yanmış"

Türk Aksağı

Râkım Elkutlu

Bak göz - le - ri - nin ren -
gi a - teş - ler
gi - bi yan - mış SAZ..... miş SAZ.....
Süz - gün ba - kı - şın sor -
mu ne çıl - gın
ne ya - mın miş SAZ..... miş SAZ.....
Rû - hum sa - na es - ra -
rı - nı if - şâ
ya u - tan - mış SAZ..... miş SAZ.....

b) Hüzam Türk Aksağı – Curcuna (değişmeli) Şarkı “ Susmuş gece her yer sizi dinlerdi denizden” Güfte: Nâhit Hilmi Özeren (Türk aksağı usûlü ile bestelenmiş bölümü)

Susmuş gece her yer sizi dinlerdi denizden
- - ./ - - ./ - - ./ - -
Mehtâb bile koşmuştu dün_akşam peşinizden
- - ./ - - ./ - - ./ - -
Tâ arşa kadar inledi gökler sesinizden
- - ./ - - ./ - - ./ - -
Mehtâb bile koşmuştu dün_akşam peşinizden
- - ./ - - ./ - - ./ - -

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Nazım Şekli: Şarkı

HÜZZAM ŞARKI
"Susmuş gece her yer sizi dinlerdi denizden"

Türk Aksağı

Sus - muş ge - ce her yer si - zi din - ak -
Meh - tâb hi - le koş - muş tu - dîn ak -
MEF - Ü - LÜ ME - FÂ - İ - LÜ ME FÂ

ler şam di - de - niz - den pe - şî - niz - den den
İ LÜ FA - Ü - LÜN

Türk Aksağı – Curcuna (değişmeli) usûllerinde bestelenmiş bu Türk aksağı bölümünde 1 ve 2. mısralar 8 ölçümlük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 2 / 3 / 1 / 1 / 3 / 5 / 1 / 1 / 3 / 10 / 1 / 1 / 3 / 5 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

HÜZZAM ŞARKI

"Susmuş gece her yer sizi dinlerdi denizden"

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren
Beste: Râkım Elkutlu

Türk Aksağı-Cürcuna (değişmeli)

Sus - muş ge - ce her yer si - zi din - ler di de - niz - den SAZ..... den SAZ..... Meh - tâb bi - le - koş - muş tu dün ak - şam pe - şi - niz - den SAZ..... Tâ ar - şa ka - dar in - le - di gök - ler se - si - niz - den Meh - tâb bi - le koş - muş - tu dün ak - şam pe - şi - niz - den SAZ.....

c) Isfahan Türk Aksağı Şarkı “ Bıktın mı siyah gözlü kız elemimden” Güfte:
Kâmil Sesli

Bıktın mı siyah gözlü güzel kız elemimden
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
İçmiştim_o gün aşkını billâhi lebinden
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Sönmez bir_âlem doğdu senin gözbebeğinden
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
İçmiştim_o gün aşkını billâhi lebinden
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Dr. Kâmil Sesli

Nazım Şekli: Şarkı

ISFAHAN ŞARKI
"Bıktın mı siyah gözlü kız elemimden"

Türk Aksağı

Bık - tın - mı - si - yah - göz - lü - gü - zel
İç - miş - tim - o - gün - aş - kını - bil - lâ - hi - le - binden
Sön - mez - bir - â - lem - doğ - du - se - nin - göz - be - be - ğin - den
İç - miş - tim - o - gün - aş - kını - bil - lâ - hi - le - binden

MRF - Ü - LÜ ME - FÂ - İ - LÜ ME - FÂ -
kız / lâ / göz / İ - e - le / hi / be - mim / le - bin / be - be - ğin / den / den / den / LÜ FA - Ü / LÜN

Türk aksağı usulünde bestelenmiş bu eserde bütün mısralar 8 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 2 / 3 / 1 / 1 / 3 / 5 / 1 / 1 / 3 / 10 / 1 / 1 / 3 / 5 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

ISFAHAN ŞARKI

"Bıktın mı siyah gözlü güzel kız elemimden"

Güfte: Dr. Kâmil Sesli
Beste: Râkım İlikutlu

Türk Aksağı

Bık - un mi si-yâh göz -
lü gü - zel kız
e - le - mim den SAZ..... İç - miş -
tım o gün aş - kı - m bil -
lâ - hi le - bin -
den SON SAZ..... Sön - mez bir â - lem
doğ - du se - nin göz -
be - be ğin - den SAZ.....

d) Uşşak Türk Aksağı Şarkı “Beyhûde kaçırma gözünü sevgilim benden”
Güfte: Belli değil

Beyhûde kaçırma gözünü sevgili benden
- - ./ . - = ./ . = - ./ . - -
Bak hasretinin aksini gör gözbebeğimden
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Gönlümde hayâlimde yaşarken seni handen
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Bak hasretinin aksini gör gözbebeğimden
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

=: İmâle

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Belli değil

Nazım Şekli: Şarkı

UŞŞAK ŞARKI
"Beyhûde kaçırma gözünü sevgili benden"

Türk Aksağı

Bey - hû - de - ka - çır - ma - gö - zü - nü
Bak - has - re - li - nin - ak - sı - ni - gör
Gön - lüm - de - ha - yâ - lım - de - ya - şar -
MEF - CÂ - LÜ ME - FÂ - İ - LÜ ME - FÂ - İ - LÜ

sev - göz - ken - gi - ki - hen - den
be - be - ğim - den
se - ni - han - den
İ - LÜ FA - Ü - LÜN

Türk aksağı usûlünde bestelenmiş bu eserde bütün mısralar 8 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 2 / 3 / 1 / 1 / 3 / 5 / 1 / 1 / 3 / 10 / 1 / 1 / 3 / 5 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

UŞŞAK ŞARKI
"Beyhûde kaçırmış gözünü sevgilim benden"

Türk Aksağı Râkım ELKUTLU

Bey - hû - de ka - çır - ma
gö - zü - nü sev -
gi - li ben den Bak has -
re - ti - nin ak - si - ni gör
göz 1 göz 2 be - be - ğim
den SAZ..... den SAZ..... Gön - lüm -
de ha - yû - lim - de ya - şar - ken
ken se - ni han den SAZ..... den SAZ.....

e) Hüzzam Türk Aksağı Şarkı “Aşkın bana gizli elem oldu güzel yâr” Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Aşkın bana bir gizli elem oldu/ güzel yâr
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Mehtâba/ bakıp ağladığım çok geceler yâr
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Hicrânla yanan kalbimin_âlâmını gel sar
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Mehtâba bakıp ağladığım çok geceler yâr
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

(2009: 575)

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Nazım Şekli: Şarkı

HÜZZAM ŞARKI
"Aşkın bana bir gizli elem oldu güzel yâr"

Türk Aksağı

Aş - kın ba - na bir giz - li e - lem
Mehtâ - ba - kıp ağ - la - dım çok ge - ce - ler yâr
Hic - rân la ya - nan kal - bimin â - lâ - mını gel sar
Mehtâ - ba bakıp ağ - la - dım çok ge - ce - ler yâr

MEF - Ū - LÜ ME - FÂ - İ - LÜ ME - FÂ -
ol / çok / lâ / İ - du / gü - zel / ge - ce - ler / mî - mi - gel / yâr / yâr / sar / İ.Ü - FA - Ū İ.ÜN

Türk aksağı usulünde bestelenmiş bu eserde bütün mısralar 8 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 2 / 3 / 1 / 1 / 3 / 5 / 1 / 1 / 3 / 10 / 1 / 1 / 3 / 5 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

HÜZZAM ŞARKI

"Aşkın bana bir gizli elem oldu güzel yâr"

Gittfe: Nâhîr İlmî Özeren
Beste: Râkım Elkutlu

Türk Aksağı

Aş - kın ba - na bir giz -
li e - lem ol -
du gü - zel yâr SAZ..... yâr SAZ.....
Meh - tâ - ba ba - kıp ağ -
la - di - ğim çok SAZ..... çok SAZ.....
ge - ce - ler var SAZ..... var SAZ.....
İle - rân - la ya - nan kal -
bı - mın lâ - lâ mi - ni gel sar var SAZ.....
ARANAĞME

f) Mâhur Türk Aksağı – Semâî (değişmeli) Şarkı “ Gönünde dün akşam yine aşkın sesi vardı” Güfte: Nâhit Hilmi Özeren (Türk aksağı usûlü ile bestelenmiş kısım)

Gönünde dün_akşam yine aşkın sesi vardı
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Her nağmesi feryâdı ki tâ rûhumu sardı
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Duysaydı eğer âhımı bülbülde susardı
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Her nağmesi feryâdı ki tâ rûhumu sardı
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Nazım Şekli: Şarkı

MÂHUR ŞARKI
"Gönünde dün akşam yine aşkın sesi vardı"

Türk Aksağı

Gön - lün - de dün ak - şam - yi - ne aş -
Her - nağ - me - si fer - yâ - dı ki tâ -
MEF - Ü - LÜ ME - FÂ - İ - LÜ ME - FÂ -
km - rû - se - si var - dı - hu - mu sar - dı
↑ - - LÜ FA - Ü - LÜN

Türk Aksağı – Semâî (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserin 1 ve 2. mısraları 8 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 2 / 3 / 1 / 1 / 3 / 5 / 1 / 1 / 3 / 10 / 1 / 1 / 3 / 5 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

MÂHUR ŞARKI
"Gönlünde dün akşam yine aşkın sesi vardı"

Türk Aksâğı-Semâî (değişmeli) Güfte: Nâhit Hilmi Özeren
Beste: Râkım Fikretli

Gön - lün - de dün ak - şam
yi - ne aş - kın kın kın
se - si var - dı SAZ..... dı SAZ.....
Her nağ - me - si fer - yâ -
dı ki tâ rû rû
hu - mu sar - dı SAZ..... dı SAZ.....
Semâî
ARANAĞME
Duy - say - dı e - ğer
â - hu - mu bül - bül de su-sar dı Her nağ - me - si
fer - yâ - dı ki tâ rû - hu - mu sar - dı SAZ.....

g) Sabâ Türk Aksağı – Semâî (değişmeli) Şarkı “Aşkın ne güzel zevkini sürdürdükü seninle” Güfte: Nâhit Hilmi Özeren (Semâî usûlü ile bestelenmiş kısmı)
Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Aşkın ne güzel zevkini sürdürdükü seninle
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Gel şimdi de gör hâlimi, hicrânımı dinle
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Yıllar geçiyor hep bu tahassürle, eninle
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Kırdın şu hazin kalbimi sen kendi elinle
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

(2009: 1013)

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Nazım Şekli: ?

SABÂ ŞARKI

“Aşkın ne güzel zevkini sürdürdükü seninle”

Türk Aksağı

Aş - kın ne gü - zel zev - ki - ni sür -
MEF - Ü - LÜ ME - FÂ - î - LÜ ME - FÂ -

dük - dük - tü se - nin - le
î - LÜ ME - Ü - LÜN

Gel şim - di de gör bâ - li - mi hic -
MEF - Ü - LÜ ME - FÂ - î - LÜ ME - FÂ -

râ - râ - mı - mı dîn - le
î - LÜ ME - Ü - LÜN

Türk Aksağı – Semâî (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserin Türk aksağı ile bestelenmiş kısmında 1 ve 2. mısraları 8 ölçümlük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 1. mısradaki 2 / 3 / 1 / 1 / 2 / dörtlük sus / 5 / 1 / 1 / 2 / dörtlük sus / 5 / sekizlik sus / 4,5 / 1 / 1 / 3 / 2 / saz(3) / şeklinde, 2. mısradaki 2 / 3 / 1 / 1 / 2 / dörtlük sus / 5 / 1 / 1 / 3 / 5 / 5 / 1 / 1 / 3 / 3 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

SABÂ ŞARKI

Türk Aksağı - Semâî (değişmeli) "Aşkın ne güzel zevkini sürdürdükü seninle" Güfte: Nâhit Hilmi Özeren
Deste: Râkım Elkurtlu

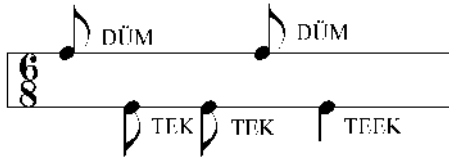
Aş - kın ne gü - zel zev -
ki - ni sür - düğ - düğ
tü se - nin - le SAZ..... Gel şim -
di de gör hâ - li - mi hic -
râ - râ - ni - mi dîn SON
le SAZ..... Yıl - lar ge - çi -
yor hep bu ta - has - sür - le e - nin - le SAZ.....
Kır - dın şu ha - zin kal - bi -
ni sen ken - di e - lin - le SAZ.....

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

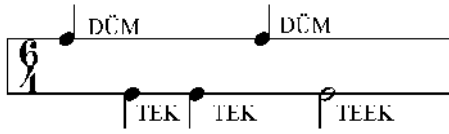
3.3.1. Yürük Semâî, Sengin Semâî Usûlleri

Yürük semâî usûlü 6 zamanlı küçük bir usûldür. Yürük semâî formunun mecburi usûlüdür. Mevlevî âyinlerinin 3. selamının ikinci kısmında ve saz semâîlerinin 4. hânelerinde de ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Hemen hemen bütün formlarda kullanılabilir. Birinci mertebesi yürük semâî, ikinci ve üçüncü mertebeleri sengin semâî ismini alır (Ungay, 1981: 25). Usûlün vuruluşu ve darbları şu şekildedir:

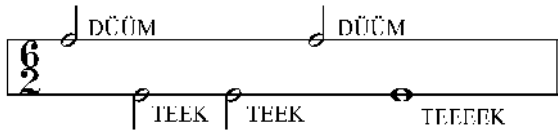
Birinci mertebe:

İkinci mertebe:

Üçüncü mertebe:

3.3.2. Usûl – Aruz Vezni İncelemesi

Râkım Elkutlu'nun yürük semâî usûlü ile bestelediği eserlerin güftesi 5 ayrı vezindedir.

1) Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün (Remel)

Örnek Eser:

Hüzzam Devr-i Hindî – Yürük Semâî (değişmeli) Şarkı “ Bir zamanlar gönlüme aşkı yakından çağladı” Güfte: Belli değil (Yürük semâî ile bestelenmiş bölümü)

Bir zamanlar gönlüme aşkı yakından çağladı
- . - - / - . = - / = . - - / - . -
Bin esâtîr öptüğüm gülden çelenkler bağladı
- . - - / - . - - / - . - - / - . -
Ayrılık gaddar eliyle dün bu gönlüm dağladı
- . - - / - . - = / - . - - / - . -
Bin esâtîr öptüğüm gülden çelenkler bağladı
- . - - / - . - - / - . - - / - . -
Gülmeyen baht mâcerâyı andı mehtâb ağladı
- . - - / - . - = / - . - - / - . -

=: İmâle

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün (Remel)

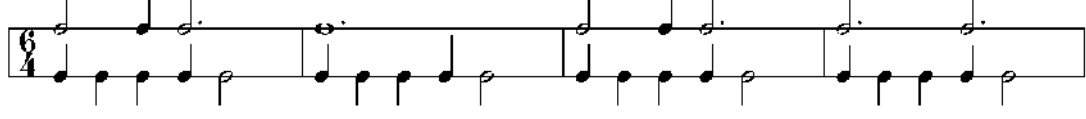
Güfte: Belli Değil

Nazım Şekli: Şarkı

HÜZZAM ŞARKI

"Bir zamanlar gönlüme aşkı yakından çağladı"

Yürük Semâi

Ay - rı - lık gad - dar e - liy - le
Gül - me-yen baht - mâ - ec - râ - yı SAZ...
FÂ - İ - LÂ - TÜN FÂ - İ - LÂ - TÜN

dün - bu gön - lüm dağ - la - dı
an - dı meh - tâb ağ - la - dı
FÂ - İ - LÂ - TÜN FÂ - İ - LÜN

Devr-i Hindî - Yürük Semâi (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserin yürük semâi usûlü ile bestelenmiş bölümünde 3, 4 ve 5. mısralar saz bölümü ile birlikte 7 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 2 / 1 / 3 / 6 / 2 / 1 / 3 / 3 / saz(3) / 2 / 1 / 3 / 6 / 2 / 1 / 3 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür. (89. Sayfa)

- 2) Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilün / Fe' (Rubâ'î Ahreb) 1, 2 ve 4. mısra
Mef'ûlü / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Fe' (Rubâ'î Ahreb) 3. mısra

Örnek Eser:

Rast Nakış Yürük Semâi "Bilmem kime yâhut neye uyduk gittik" Güfte:
Yahyâ Kemâl Beyatlı

Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Bilmem kime yâhut neye uyduk gittik
- - ./ . - - ./ . - - -/-
Gâhi meye, gâhi Ney'e uyduk gittik
- = ./ . - = ./ . - - -/-
Erbâb-ı zekâ riyâyı mezhep bildi
- - ./ . - . -/. - - -/-
Bizler dil-i dîvâneye uyduk gittik
- - ./ . - - ./ . - - -/-

(2009: 260)

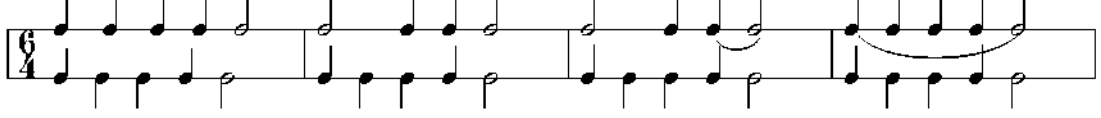
Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilün / Fe' (1, 2 ve 4. mısra)
Mef'ûlü / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Fe' (3. mısra)

Güfte: Yahyâ Kemâl Beyathı
Nazım Şekli: Rubâ'î

RAST NAKIŞ YÜRÜK SEMÂÎ

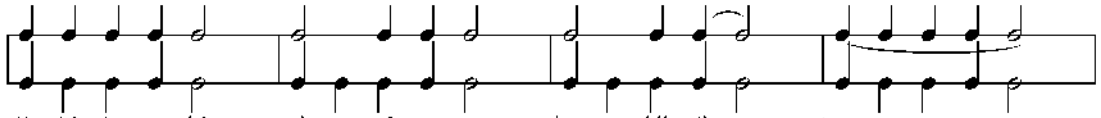
"Bilmem kime yâhud neye uyduk gittik"

Yürük Semâî

Bil - mem ki - me yâ - hul ne - ye uy - duk git - tik (vay)
Gâ - hi me - ye gâ - hi Ne - ye uy - duk git - tik (vay)
Biz - ler di - li di - vâ - ne - ye uy - duk git - tik (vay)

MEF - Ū - LÜ ME-FÂ - î - LÜ ME-FÂ - î - LÜN FE'

Er - bâ - bi ze - kâ ri - yâ - yı mez - hep bil - di (vay)

MEF - Ć - LÜ ME-FÂ - î - LÜN ME-FÂ - î - LÜN FE'

Yürük semâî usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları "vay" kelimesi ile birlikte 4 ölçümlük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 1 / 1 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 3 / vay(6) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

RAST NAKIŞ YÜRÜK SEMÂÎ

"Bilmem kime yâhut neye uyduk gittik"

Yürük Semâî

Güfte: Yahyâ Kemâl Deyatlı
Beste: Râkım Elkutlu

Bil - mem ki - me yâ - hut ne - ye uy - duk git - tik vay
Gâ - hi me - ye gâ - hi ne - ye uy - duk git - tik
vay gel gel
gel iş - ve - bâ - zım gel
gel gel çâ - re - sâ - zım
ter dil li ter dil li ter dil li te nenen ter dil li ter dil li
ter dil li te nenen na te ne dir ney
yâr yâr uy - duk git - tik
vay SON Er - bâ - bî ze - kâ ri - yâ - yı mez -
hep bil - di vay Biz - ler di - li di -
vâ - ne - ye uy - duk git - tik vay

3) Müfte' ilün / Müfte' ilün / Fâ' ilün (Serî')

Örnek Eser:

Uşşak Sengin Semâi – Curcuna (değişmeli) Şarkı “ Vuslat-ı cânâna erişmiş gönül “ Güfte: Ercüment Ekrem Talu (Sengin semâi ile bestelenmiş bölümü)

Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Vuslat-ı cânâna erişmiş gönül
- . . . - / - . . . - / - . . -
Zülf-i perîşâna ilişmiş gönül
- . . . - / - . . . - / - . . -
Gör ne aceb kâra girişmiş gönül
- . . . - / - . . . - / - . . -
Âh ü efgân_eyleyen_o Ney değil
- . . + - / - . . . = / - . . -
İçtiğim hep gözyaşındır mey değil
- . . + - / - . . . - / - . . -
Öyle bir_işdir ki olur şey değil
- . . . - / - . . . - / - . . -

(2009: 457)

=: İmâle +: Zihâf

Vezin: Müfte' ilün / Müfte' ilün / Fâ' ilün (Serî')

Güfte: Ercüment Ekrem Talu

Nazım Şekli: ?

UŞŞAK ŞARKI

"Vuslat-ı cânâna erişmiş gönül"

Sengin Semâi

Vus la - lı cá - nâ - na e - riş - miş gö - nül
Zül - fi pe - ri - şâ - na i - liş - miş gö - nül
Gör ne a - cep kâ - ra gi - riş - miş gö - nül
MÜF - TE - İ - LÜN MÜF - TE - İ - LÜN FÂ - İ - LÜN

Sengin Semâi – Curcuna (değişmeli) usûllerle bestelenmiş bu eserin sengin semâi ile bestelenmiş bölümünde ilk üç mısralar 3 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 1 / 1 / 1 / 1 / 2 / 2 / 2 / 2 / 3 / 1 / 2 / şeklindedir.

Bu vezinde yazılmış güfteler sengin semâi usûlünde çok az bestelenmiştir.

UŞŞAK ŞARKI
"Vuslat-ı cânâna erişmiş gönül"

Güfte: Ercümen Ekrem Talu
Beste: Râkım Elkanlı

Sengin Semâ

Vus-la - ı ca-nâ - na e - riş -
miş gö - nül Zül - lü pe - ri - şâ -
na i - liş - miş gö - nül SOK
Gör ne a - cep - kâ - ra gi - riş -
miş gö - nül Â - hu fi - gân
ey - le - yen o ney de - ğil lç - ti - ği hep göz - ya - şı - dır
mey de - ğil Öy - le bir iş - dir ki o - lur şey de - ğil

4) Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün (Remel)

Örnek Eser: Hüzzam Yürük Semâi Şarkı “ Hatırımдан ne geçer sorma gönül sorma neler” Güfte: Belli Değil

Hatırımдан ne geçer sorma gönül sorma gönül

. . . - - / . . . - - / . . . - - / . . . - -

Ne de sür'atle gelip geçti değil mi seneler

. . . - - / . . . - - / . . . - = / . . . -

Ne uzak şimdi o hummâlı füsunkâr geceler

. . . - - / . . . - - / . . . - - / . . . -

Ne de sür'atle gelip geçti değil mi seneler

. . . - - / . . . - - / . . . - = / . . . -

=: İmâle

Vezin: Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün (Remel)

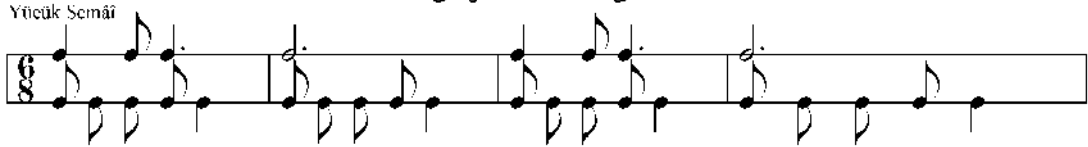
Güfte: Belli değil

Nazım Şekli: Şarkı

HÜZZAM ŞARKI

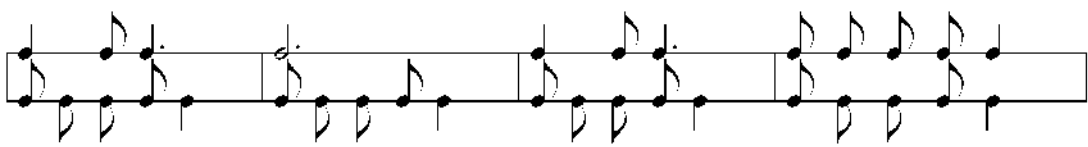
"Hatırımдан ne geçer sorma gönül sorma neler"

Yüce Semâi

Ha - ır - ım - da - ne ge - çer sor -
Ne de sü - rat - le ge - lip ge -
Ne u - zak şim - di o hum - ma

FE - İ - LÂ - TÜN FE - İ - LÂ - TÜN

ma gö - nül sor - ma ne - ler
tı de - ğil mi ne - ler
lı İti - sun - kâr ge - ce - ler

FE - İ - LÂ - TÜN FE - İ - LÜN SAZ.....

Yürük semâi usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları saz bölümü ile birlikte 8 ölçüklük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 2 / 1 / 3 / 6 / 2 / 1 / 3 / 6 / 2 / 1 / 3 / 6 / 2 / 1 / 3 / saz(6) / şeklindedir.

Gelenekte bu vezinle yazılmış yürük semâi usûlü ile bestelenmiş güftelerde söz unsurları müzik cümlelerine âh / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 3 / 1 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / şeklinde dağılmıştır.

HÜZZAM ŞARKI

"Hatırımдан ne geçer sorma gönül sorma neler"

Yürük Semâi Râkım Elkutlu

Ha - tı - rım - dan ne ge - çer
sor - ma gö - nül ma ne - ler SAZ..... Ne de sür -
al - le ge - lip geç - ti de - ğil mi se - ne - ler
SAZ..... SAZ..... Ne u - zak
şim - di o hum - ma - lı lü - sun - kâr ge - ce - ler SAZ.....

5) Müfte'ilün / Fâ'ilün / Müfte'ilün / Fâ'ilün (münserih)

Örnek Eser:

Karcıġar Mevlevî Âyini Üçüncü Selam Yürük Semâi usûlü ile bestelenen birinci kısım. Güfte: Ahmed Eflâkî Dede

Bu güfte Çevikoġlu tarafından Şu Şekilde gösterilmiştir:

Ey ki hezâr_âferîn bu nice sultân_olur
- . . - / - . - / = . . - / - . . -
Kulu olan kişiler husrev_ü hâkân_olur
= . . - / = . - / - . . - / - . . -
Her ki bu gün Veled'e inanuben yüz süre
- . . . - / = . - / = . . - / - . . -
Yoksul_ise bâ_y_olur bâ_y_ise sultân_olur
- . . . = / - . - / - . . - / - . . -

(2010: 85).

=: İmâle

Vezin: Müfte'ilün / Fâ'ilün / Müfte'ilün / Fâ'ilün (münserih)

Güfte: Ahmed Eflâkî Dede

Nazım Şekli: Gazel

KARCIġAR ÂYIN-I ŞERİF-I
"Üçüncü Selam Yürük Semâi"

Yürük Semâi

Ey ki he-zâr â - fe-rîn bu ni-ce sul -
Hür ki bu gün Vê - le - de î - na - nu - ben -

MÜF - TE - İ - LÜN FÂ - İ - LÜN MÜF - TE - İ - LÜN

tân - o - lur kü - lu o - lan ki - Şi - ler câ - nım
yüz sü - re Yok - sul i - se bâ_y - o - lur câ - nım

FÂ - İ - LÜN MÜF - TE - İ - LÜN FÂ - İ - LÜN

hus - re - vü hâ - kân o - lur a - man hus - re - vü hâ - kân o - lur
bâ_y i - se sul - tân o - lur a - man bâ_y i - se sul - tân o - lur

MÜF - TE - İ - LÜN FÂ - İ - LÜN

Yürük semâi usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları 6 ölçüklük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki

bölünümü 1 ve 3. mısralarda 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 9 / 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 9 / şeklinde, 2 ve 4. mısralarda ise 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 3 / câ(3) / nım(3) / 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 2 / a(1) / man(6) / hus(2) / re(1) / vü(1) / hâ(2) / kân(2) / o(1) / lur(2) / sekizlik sus / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

KARCIĞAR ÂYİN-İ ŞERİFİ ÜÇÜNCÜ SELAM "Yürük Semâi Birinci Kısım"

Yürük Semâi Güfte: Ahmed Elîfî Dede
Beste: Râkım Elkutlu

LY Kİ İLE-ZÂR Â - FE-RİN BU NİCE SUL -
HER Kİ BU-GÜN VE - LE-DE T - NANU-BEN

TÂN O-LUR KU - LU O-LAN Kİ - Şİ-LER CÂ - NİM
YÜZ - SÜ-RE YOK - SUL I - SE BÂY - Ö-LUR CÂ - NİM

HUS - RE-VÜHÂ - KÂN O-LUR A-MAN HUS - RE-VÜHÂ - KÂN O-LUR
BÂY İ-SESUL - TÂN Ö-LUR A-MAN BÂY İ-SESUL - TÂN O-LUR

6) Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilün / Fâ' (Rubâ'î)
Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ül (Rubâ'î)
Mef'ûlü / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Fâ' (Rubâ'î)

Örnek Eser:

Karcıgar Mevlevî Âyini Üçüncü Selam Yürük Semâi ikinci kısım. Güfte: Şeyh Gâlib

Bu güfte Çevikoğlu tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Ey kâşif-i esrâr-ı Hudâ Mevlânâ
- - ./ - - - ./ - - - - / -
Sultân-ı bekâ şâh-ı fenâ Mevlânâ
- - ./ . - - - ./ . - - - - / -
Aşk_ itmededir hazretine böyle hitâb
- - ./ . - - - ./ . = - - ./ . -
Mevlâ-yı gürûh-ı evliyâ Mevlânâ
- - ./ . - - - - / . - - - - / -

=: İmâle

Vezin: 1 ve 2. mısra Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilün / Fâ' 3. mısra Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ül 4. mısra Mef'ûlü / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Fâ'

Bu güfte Çevikoğlu tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Ey maksad-ı âşıkîn_olan Mevlânâ

- - ./. - . - / . - - - / -

Vey neş'e-i mü'minîn_olan Mevlânâ

- - ./. = . - / . - - - / -

Bîcâreleriz hâlimize rahmeyle

- - ./. - - ./. = - - / -

Bîcârelere mu'in_olan Mevlânâ

- - ./. = . - / . - - - / -

(2010: 300,395).

=: İmâle

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Fâ' (1, 2 ve 4. mısra) Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilün / Fâ' (3. mısra)

Güfte: Şeyh Gâlib

Nazım Şekli: Rubâ'î

KARCIĞAR ÂYIN-I ŞERİFİ
"Üçüncü Selam Yürük Semâi İkinci Kısım"

Yürük Semâi

6/8

Kâ - şî - fi es - râ - rı Hu - dá Mev - lâ - nâ Sul -
 Ü - LÜ ME-FÂ - İ - LÜ ME-FÂ - İ - LÜN FÂ' MEF -

tâ - m be - kâ yâ - m fe - nâ Mev - lâ - nâ Aşk
 Ü - LÜ ME-FÂ - İ - LÜ ME-FÂ - İ - LÜN FÂ' MEF -

it - me - de - dir hâz - re - ti - ne böy - le hi - tâb Mev -
 Ü - LÜ ME-FÂ - İ - LÜ ME-FÂ - İ - LÜ FE-ÜL MEF -

lâ - yı gü - rü - hu ev - li - yâ Mev - lâ - nâ
 Ü - LÜ ME-FÂ - İ - LÜN ME-FÂ - İ - LÜN FÂ'

Hy mak - sa - dı â - şı - kın o - lan Mev - lâ - nâ
 MEF - Ü - LÜ ME-FÂ - İ - LÜN ME-FÂ - İ - LÜN FÂ'

Vey neş - e - i mü' - mi - nin o - lan Mev - lâ - nâ
 MEF - Ü - LÜ ME-FÂ - İ - LÜ ME-FÂ - İ - LÜN FÂ'

Bî - çâ fe - le - riz hâ - lî - mi - ze rah - mey - le
 MEF - Ü - LÜ ME-FÂ - İ - LÜ ME-FÂ - İ - LÜN FÂ'

Bî - çâ fe - le - re mu' - in o - lan Mev - lâ - nâ
 MEF - Ü - LÜ ME-FÂ - İ - LÜN ME-FÂ - İ - LÜN FÂ'

Yürük semâi usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları 5 ölçüklük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 1. bend 1. mısradaki 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 2 / 5 / sekizlik sus / şeklinde, 1. bend 2, 3 ve 2. bend 3. mısralarda 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 2 / 5 / sekizlik sus / şeklinde, 1. bend 4. mısradaki 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 1 / 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 7 / sekizlik sus / şeklinde, 2. bend 1. mısradaki ikilik sus / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 1 / 2 / 1 / 2 / 2 /

2 / 5 / sekizlik sus şeklinde, 2. Bend 2. Mısrada 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 1 / 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 5 /
sekizlik sus / şeklinde, 2. bend 4. mısradı ise 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 1 / 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 5 /
sekizlik sus / dörtlük sus / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

KARCIĞAR ÂYINI-ŞERİFİ ÜÇÜNCÜ SELAM "Yürük Semâî İkinci Kısım"

Yürük Semâî

Güfte: Şeyh Gâlib
Beste: Râkım Elkutlu

KÂ - Şİ-Fİ ES - RÂ - RI İIU-DÂ MEV - LÂ - NÂ SUL -
TÂ - NI BU-KÂ ŞÂ - İIİ FE-NÂ MEV - LÂ - NÂ AŞK
İU - ME-DE-DİR HAZ - RE-Tİ-NE BÖY - LE Hİ-TÂB MEV -
LÂ - YI GÜ-RÜ - Hİ EV - Lİ-YÂ MEV - LÂ - NÂ
EY MAK - SA-Dİ Â - Şİ-KİN O-LAN MEV - LÂ - NÂ
VEY NEŞ - E - İ MÜ - Mİ-NİN O-LAN MEV - LÂ - NÂ
Bİ - ÇÂ - RE-LE-RİZ İİÂ - Lİ-Mİ-ZE RAH-MEY - LE
Bİ - ÇÂ - RE-LE-RE MÜİN OLAN MEV - LÂ - NÂ

7) Mef'ûlü / Mefâ'ilün / Fe'ûlün (Hezec)

Örnek Eser:

Karcıġar Mevlevî Âyini Üçüncü Selam Yürük Semâi Üçüncü kısım. Güfte:
Mevlânâ Celâleddin Rûmî

Bu güfte Çevikoġlu tarafından Şu Şekilde gösterilmiştir:

AŐkast(1) ber_âsümân perîden

- - . / . - . - / . - -

Sad perde be her nefes derîden

- - . / . - . - / . - -

Güftem ki dilâ mübâreket bâd

- - . / . - . - / . - -

Der halka-i âŐıkân resîden

- - . / . - . - / . - -

(2010: 459).

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'ilün / Fe'ûlün (Hezec)

Güfte: Mevlânâ Celâleddin Rûmî

Nazım Şekli: Gazel

KARCIġAR ÂYIN-I ŞERİFİ
"Üçüncü Selam Yürük Semâi Üçüncü Kısım"

Yürük Semâi

AŞ - kas - (1) ber â - sü-mân pe - ri - den Sad -
MEF - Ū - LŪ ME-FÂ - İ-LŪN FE - Ū - LŪN MEF -
per - de be her ne - fes de - ri - den Güf - tem ki di - lâ
Ū - LŪ ME-FÂ - İ-LŪN FE - Ū - LŪN MEF - Ū - LŪ ME-FÂ -
mü - bâ - re - ket bâd Der - hal - ka - i â - Şı - kân re - si
İ-LŪN FE - Ū - LŪN MEF - Ū - LŪ ME-FÂ - İ-LŪN FE - Ū

Yürük semâi usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları 4 ölçüklük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 1. mırada ikilik sus / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 1 / 2 / 1 / 2 / 3 / sekizlik sus /

şeklinde, diğer mısralarda ise 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 1 / 2 / 1 / 2 / 3 / sekizlik sus / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

KARCIĞAR ÂYIN-İ ŞERİFİ
ÜÇÜNCÜ SELÂM
"Yürük Semâi Üçüncü Kısım"

Güfte: Mevlânâ Celaleddin Rûmî
Beste: Râkım İlkutlu

Yürük Semâi

AŞ - KAS - TI BER Â SÜMÂN PE - RÎ - DEN SAD
PER - DE BE HER NE-FES DE-RÎ - DEN GÜF - TEM Kİ Dİ-LÂ
MÜ-BA - RE-KET BÂD DER HAL - KA - İ Â - ŞIKÂN RE-SÎ

8) Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Örnek Eserler:

a) Hüzam Yürük Semâi "Dünyâda ne ikbâl ne de servet dileriz" Güfte: Yahyâ Kemâl Beyatlı

Dünyâda ne ikbâl ne de servet dileriz vay
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Hattâ ne de ukbâda saâdet dileriz vay
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Aşkın gül_açan bülbül_öten bahçelerinde
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Yâranla tarâb yâr ile vuslat dileriz vay
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

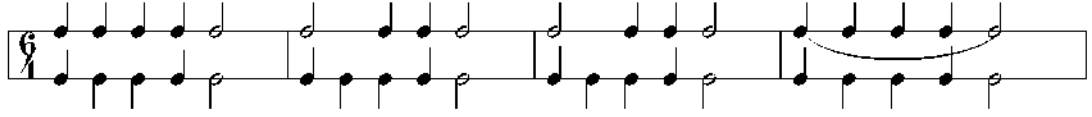
Güfte: Yahyâ Kemâl Beyatlı

Nazım Şekli: Şarkı

HÜZZAM YÜRÜK SEMÂÎ

"Dünyâda ne ikbâl ne de servet dileriz vay"

Yürük Semâî

Dün-yâ - da ne ik - bâl - ne de ser - vet di - le - riz - vay
İlat-lâ ne de uk - bâ - da sa - â - det di - le - riz - vay
Aş-kın gül a - çan bül - bül ö - ten bah - çe - le - rin - de
Yâ-ran - la tâ-râb yâr i - le - vus - lat di - le - riz - vay
MEF-Û - LÜ ME-FÂ - î - LÜ ME-FÂ - î - LÜ FE-Û - LÜN

Yürük semâî usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 1 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 6 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

HÜZZAM YÜRÜK SEMÂÎ

"Dünyâda ne ikbâl ne de servet dileriz"

Yürük Semâî

Güfte: Yahyâ Kemâl Beyatî
Beste: Râkım Elkulu

Dün - yâ - da ne ik - bâl ne de ser - vet di - le - riz

vay SAZ..... Hat - tâ ne de uk - bâ - da su - â -
Yâ - ran - la ta - râb yâr i - le vus -

del di - le - riz vay SAZ..... gel
lat

gel gel iş - ve - bâ zim SAZ.....

gel gel gel çâ - re sâ -

zim SAZ..... ter dil li ter dil li ter dil li te ne nen

nâ ten ne dir ney ter dil li ter dil li

ter dil li te ne nen na te ne dir ney

yâr yâr yâr di - le - riz

vay SON SAZ..... Aş - kın gül u - çan bül - bül ü - ten

bah - çe - le - rin - de SAZ.....

b) Yegâh Yürük Semâi “ Bâkî yine mey içmeye and içti demişler” Güfte:
Bâkî

Bâkî yine mey içmeye and içti demişler
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Dîvâne midir bâde dururken içe andı
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fa'ülün (Hezec)

Güfte: Bâkî

Nazım Şekli: Gazel

YEGÂH YÜRÜK SEMÂÎ
"Bâkî yine mey içmeye and içti demişler"

Yürük Semâî

Bâ - ki - yi - ne mey iç - me - ye and iç - ti de - miş - ler
Dî - vâ - ne mi - dir bâ - de du - rur - ken i - çe an - dı
MEF-Û - LÛ ME-FÂ - Î - LÛ ME-FÂ - Î - LÛ FE-Û - LÛN

Yürük semâî usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 1 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 6 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

YEGÂH SEMÂÎ

"Bâkî yine mey içmeye and içti demişler"

Yürük Semâî

Güfte: Bâkî

Beste: Râkım Elkutlu

Bâ - kî yi - ne mey iç - me - ye and iç - ti de - miş -
ler SAZ..... yâ yâ
yâr be - li ni - rin SAZ..... dost
dost dost be - li öm - rüm SAZ.....
ter dil li ter dil li ter dil li te nenen ter dil li ter dil li
ter dil li te ne nen nâ te ne dir ney SAZ.....
yâ yâr iç - ti de - miş
ler SAZ..... Dî - vâ - ne - mi dir bâ - de du - rur -
ken i - çe an - di SAZ.....

c) Segâh Sengin Semâi – Curcuna (değişmeli) Şarkı “ Aşkınla yanıp ağladığım günleri an sen” Güfte: Belli değil (sengin semâi ile bestelenmiş bölümü)
Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Aşkınla yanıp ağladığım günleri an sen
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Gîsûna gönül bağladığım günleri an sen
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Binbir yaralı kalbimi bir âh-ı derunla
- - ./ . = - ./ . - - ./ . - -
Sen şûha bakıp dağladığım günleri an sen
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

(2009: 1044)

=: İmâle

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

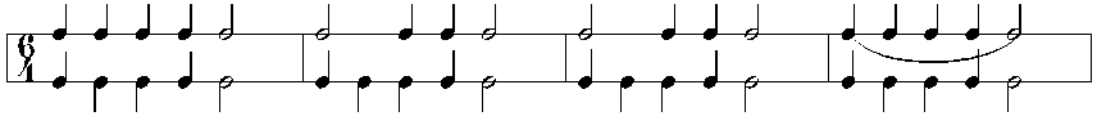
Güfte: Belli değil

Nazım Şekli: Şarkı

SEGÂH ŞARKI

"Aşkınla yanıp ağladığım günleri an sen"

Yürük Semâi

Aş - kın - la ya - nıp ağ - la - dı - ğım gün - le - ri an sen
Gî - sû - na gö - nül bağ - la - dı - ğım gün - le - ri an sen
Bin - bir ya - ra - lı kal - bî - mi bir â - hı de - run - la
ha - ba - kıp ağ - la - dı - ğım gün - gün - gün - le - ri an sen
MEF-Û - LÜ ME-FÂ - İ - LÜ ME-FÂ - İ - LÜ FA - Ü - LÜN

Sengin Semâi – Curcuna (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserin sengin semâi usûlü ile bestelenmiş bölümünde bütün mısraları 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 1 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 6 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

SEGÂH ŞARKI
"Aşkinla yanıp ağladığım günleri an sen"

Sengin Semâi Râkım Elkurtu

Aş - kın - la ya - nıp ağ - la - dı - ğım
gün - le - ri an sen SAZ..... sen SAZ.....
Gü - sü - na gö - nül bağ - la - dı - ğım
Et - tik - le - ri - ne nâ - dım o - ğup
gün - le - ri an sen SAZ..... sen SAZ.....
şim - di u - tan
Din - bir ya - ra - lı kal - bi - mi bir
â - hı de - rün - la Sen şû-ha ba - kıp
dağ - la - dı - ğım gün - le - ri an sen SAZ.....

Carreuna

Geç - ti mo - da - sı ar - tık o - ar - zû - zû - yu - vi - vi - sâ lin
Ben - den de be - ter ol - du dî - yor - lar se - nin hâ - lin âh

10

d) Karcıġar Yürük Semâi “ Meydân-ı muhabbette gezerken dil-i şeydâ”
Güfte: Belli deġil

Meydân-ı muhabbette gezerken dil-i şeydâ

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Dil dilbere dilber dile dildâre dolaştı

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Gülşende figân eyler_iken bülbülü şeydâ

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Dil dilbere dilber dile dildâre dolaştı

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Vezin: Mef’ûlü / Mefâ’îlü / Mefâ’îlü / Fa’ûlün (Hezec)

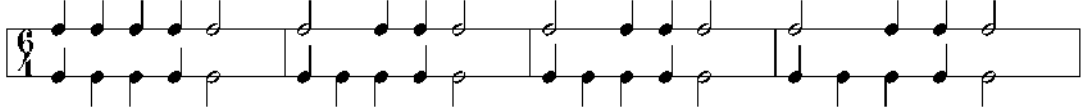
Güfte: Belli deġil

Nazım Şekli: Şarkı

KARCIġAR YÜRÜK SEMÂÎ

“Meydân-ı muhabbette gezerken dil-i şeydâ”

Yürük Semâi

Mey-dâ - m mu hab - bet te ge zer - ken di li şey - dâ
Dil dil - be - re dil - ber di - le dil - dâ - re do - laş - tı
Gül-şen-de fî - gân cy - ler i - ken bü - bü - lü şey - dâ SAZ.....
MEF-Û-LÜ ME-FÂ - İ - LÜ ME-FÂ - İ - LÜ FA-Û LÜN

Yürük semâi usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları saz bölümü ile birlikte 4 ölçümlük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 1 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / saz(4) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

KARCIĞAR YÜRÜK SEMÂÎ
"Meydân-ı muhabbette gezerken dî-lî şeydâ"

Yürük Semâî

Râkım Fîkretli

Mey - dâ - nı mu - hab - bet - te ge - zer - ken dî - lî şey - dâ

SAZ..... Dil dil - be - re dil - ber dî - le dil -

dâ - re do - laş - tı SAZ..... gel gel

gel gel iş - ve - bâ - zım SAZ.....

gel gel gel çâ - re - sâ -

zım SAZ..... ter dîl lî ter dîl lî ter dîl lî te ne nen

ta te re dîl ney SAZ..... yâr

yâr dîl - dâ - re do - laş - tı SAZ.....

Giül - şen - de fi - gân ey - ler i - ken hûl - hû - lüşey -

dâ SAZ..... tu SON

e) Ferahfezâ Yürük Semâî Şarkı “Ey gözleri âhû senin aşkınla harâbım”
Güfte: Hoca Âkif Efendi

Ey gözleri âhû senin_aşkınla harâbım
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
sermesti şerâbım, mahvoldu şebâbım
Sevdânla yanıp inlemede târ u rebâbım
- - ./ . - - ./ . = - ./ . - -
yetmez mi azâbım, yok başka hitâbım
Ayyûka çıkar her gece bin âh-ı figânım
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
ey rûh-i revânım, hep böyle zamânım
Yanmakla geçer içmeye yok katre-i âbım
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
sûrette serâbım, râhında türâbım

=: İmâle

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Hoca Âkif Efendi

Nazım Şekli: Müstezad

FERAHFEZÂ ŞARKI
"Ey gözleri âhû"

Yürük Semâî

Ey göz-le - ri â - hû se - nin aş - kın - la ha - râ - bım
Sev-dân - la ya - nıp in - le - me - de tâ - rı re - bâ - bım
Ay - yû - ka çı - kar her ge - ce bin â - hı fi - gâ - nım
Yan-mak - ta ge - çer iç - me - ye yok kat - re - i â - bım

MEF-Û - LÛ ME-FÂ - İ - LÛ ME-FÂ - İ - LÛ FÂ-Û - LÛN

ser-mes - li şe - râ - bım mah-vol - du şe - bâ - bım
yet-mez-mi a - zâ - bım yok baş - ka hi - tâ - bım
Ey rû - lü re - vâ - nım hep öy - le za - mâ - nım
Sû - ret - te se - râ - bım râ - hın - da tû - râ - bım

Yürük semâî usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları kısa mısralarla birlikte 8 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 1 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / 6 / ser(1) / mes(1) / ti(1) / şe(1) / râ(2) / bım(6) / mah(1) / vol(1) / du(1) / şe(1) / bâ(2) / bım(6) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

FERAHEZÂ ŞARKI

"Ey gözleri âhû"

Güfte: Hoca Âkif Efendi
Beste: Râkım Elkullu

Yürük Semâî

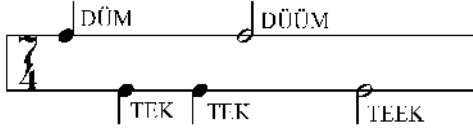
Ey göz - le - ri â - hû se - nün aş - kın - la ha - râ -
bim ser - mes - ti şa - râ - bim
mah - vol - du ge - hâ - bim Ey göz - le - ri â -
hû SAZ..... Sev - dan - la ya - nıp in - le - me - de
Yan - mak - la ge - cec iç - me - ye yok
lâ - ri re - bâ - bim yet - mez mi a - zâ -
kat - re - i â - bim
bim yok baş - ka hi - tâ - bim
SON SAZ..... Ay - yû - ka ıt - kar
her ge - ce bîn â - hî lî - gâ - nım
ey rû - hi re - vâ - nım hep öy - le za - mâ -
nım ey göz - le - ri â - hû

3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

3.4.1. Devr-i Hindî Usûlü

7 zamanlı küçük usûllerdendir. Dînî mûsikide ve Şarkı formunda daha çok kullanılmıştır.

Usûlün darbları ve vuruluşu şu şekildedir:

3.4.2. Usûl – Aruz Vezni İncelemesi

Râkım Elkutlu devr-i Hindî usûlündeki eserlerinin güftesinin vezinleri birbirine yakın iki ayrı vezindir.

1) Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün (Remel)

Örnek eserler:

a) Tâhir Bûselik Devr-i Hindî Şarkı “ Çille-i baht-ı siyâhım dolmuyor” Güfte:
Tokâdîzâde Şekip Bey

Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Çile-i baht-ı siyâhım dolmuyor
= . = - / = . - - / - . - -
Hastadır gönlüm şifâ-yâb olmuyor
- . - - / - . - - / - . - -
Mâtemim, ye'sim nihâyet bulmuyor
- . - - = / - . - - / - . - -
Hastadır gönlüm şifâ-yâb olmuyor
- . - - / - . - - / - . - -

(2009: 1226)

=: İmâle

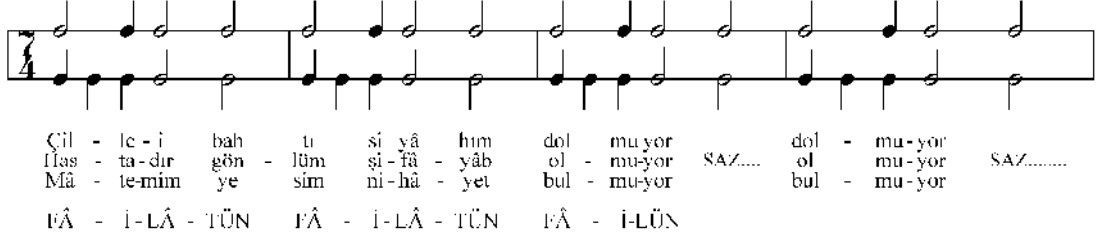
Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün (Remel)

Güfte: Tokâdîzâde Şekip Bey

Nazım Şekli: Şarkı

TÂHİR BÛSELİK ŞARKI "Çille-i baht-ı siyâhım dolmuyor"

Devr-i Hindî

Çil - le - i bah - tu sı - yâ - hım dol - mu - yor dol - mu - yor
İlas - ta - dır gön - lüm şî - fâ - yâb ol - mu - yor SAZ..... ol - mu - yor SAZ.....
Mâ - temim ye sim ni - hâ - yet bul - mu - yor bul - mu - yor
FÂ - İ-LÂ - TÛN FÂ - İ-LÂ - TÛN FÂ - İ-LÛN

Devr-i Hindî usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları saz bölümü ve “dolmuyor”, “olmuyor” ve bulmuyor” kelimeleri ile birlikte 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 1. mısradaki 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 2 / saz(2) / dol(2) / mu(1) / yor(2) / saz(2) / şeklinde, 2 ve 4. mısradaki 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 2 / saz(2) / ol(2) / mu(1) / yor(2) / saz(2) / şeklinde, 3. mısradaki ise 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 2 / saz(2) / bul(2) / mu(1) / yor(2) / saz(2) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

TÂHIR BÜSELİK ŞARKI

"Çile-i baht-ı siyâhım dolmuyor"

Devr-i Hindî

Güfte: Tokâdizâde Şekip Bey
Beste: Râkım Elkutlu

Çil - le - i bah - tı si - yâ - hım
dol - mu - yor dol - mu - yor SAZ.....
İlas - ta - dır gön - lüm şî - fâ 1 - yâb
ol - mu - yor ol - mu - yor SAZ....
ol - mu - yor SAZ... Mâ - te - mîm ye -
sim nî - hâ 1 - yet bul - mu - yor 2
bul - mu - yor SAZ..... bul - mu - yor SAZ.....

b) Rast Devr-i Hindî Tevşih “ Müjdeler olsun yâ mü’minîn” Güfte: Behçet

Müjdeler olsun size yâ mü’minîn

- . - - / - . = - / = . -

Çün Rebî’ül-evvele olduk karîn

- . - - / - . = - / - . -

Bâ’is-i îcâd-ı âlem Nûr-u Hakk

- . = - / - . - - / - . -

Sâhib-i levlâke fahr-i mürselîn

- . = - / - . - = / - . -

Şâh-ı bedhâ tâc-ı küllî enbiyâ

- . - - / - . - - / - . -

Şâfi’-i rûz-i cezâ sultân-ı dîn

- . = - / = . - - / - . -

Ahmed-i Mahmud Muhammed Mustafâ

- . = - / - . - - / - . -

Peyk-i hâs-ı kibriyâ nûrû’l emîn

- . - = / - . - - / - . -

On ikinci gecesinde bu mehîn

- . - = / = . - = / = . -

Geldi dehre rahmetenlil âlemîn

- . - = / - . - - / - . -

Nûra mustağrâk olup rû-yi zemîn

- . - - / - . - - / = . -

Sâf sâf oldu semâvât-u zemîn

- . - - / = . - - / = . -

İns ü cin ile melekler şâd_olup

- . - = / = . - - / - . -

Secde-i şükrâna vâz’etti cenîn

- . = - / - . - - / = . -

Sende ümmetsen fedâ et cânını

- . - - / - . - - / - . -

Hakk’a mevlûda riâyet et hemîn

- . - - / = . - - / - . -

Bulmak_istersen sara-yı cenneti

- . - - / - . = = / - . -

Olmak_istersen cehennemden emîn

- = - - / - . - - / - . -

Sarfedüp bu yolda nakd-i vâ'dini

- . - = / - . - = / - . -

Oku da mevlûdunun her mü'minîn

= . = - / - . - - / = . -

Eyler_uhrâda şefâ'at ol Resûl

- . - - / = . - - / - . -

Rahmete nâ'il eder Rabbü'l mu'în

- . = - / - . - - / - . -

Pür kusur bir ümmetinden Behçet'in

- . - - / - . - - / - . -

Kıl şefâ'at yâ Şefî'a'l müznibîn

- . - - / - . - - / - . -

=: İmâle sâf: Medd

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün (Remel)

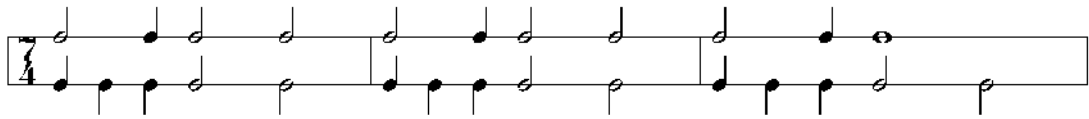
Güfte: Behçet

Nazım Şekli: Kasîde

RAST TEVŞİH

"Müjdeler olsun size yâ mü'minîn"

Devr-i Hindî

Müj - de - ler ol - sun sı - ze yâ - mü - mi - nin
Çün re - biy - yül - ev - vel - de ol - duk ka - rın
Â - i - sı ğ - câ - di â - lem nû - ru Hak
Sâ - hi - bî lev - lâ - ke fah - ri mür - se - lin
FÂ - i - LÂ - TÜN FÂ - i - LÂ - TÜN FÂ - i - LÜN

Devr-i Hindî usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları 3 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 4 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

RAST TEVŞİH

"Müjdeler olsun size yâ mü'minîn"

Güfte: Behçet
Beste: Râkım Elkuth

Devr-i Hindi

Müj - de - ler ol - sun sı - ze yâ mü - mi - nin

Çün Re - bî - ül ev - ve - le ol - duk ka - rîn

Bâ - i - si i - câ - dî â - lem nû - ru Hak

Sâ - hi - bî lev - lâ - ke fâh - ri mür - se - lîn

Şâ - hı bed - hâ - tâ - cı küll - li en - bi - yâ

Şâ - fî - i rû - zi ce - zâ sul - tâ - nî dîn

Ah - me - dî Mah - mud Mu ham - med Mus - ta - fâ

Pey - ki hâ - sı kib - ri - yâ nû - rül mü - bîn

On - i - kin - ci ge - ce - sîn - de bu me - hîn

Gel - di deh - re rah - me - ten - lîl â - le - min

Nû - ra müs - tağ - rak o - lup rû - yî ze - min

Sâf - (i) sâf ol du se - mâ - vâ - lu ze mîn

İN - sü ei - ni - le me - lek - ler şâ - do - lup

Sec - de - yi şfik - râ - na vâ - zet - ti ce - mîn

Sen - de üm - met - sen fe - dâ et câ - ni - ni

İlak - ka mev - lû - da ri - â - yet kıl he - mîn

Bul - mak is - ter - sen sa - ra - yı cen - ne - ti

Ol - mak is - ter - sen ce - hen - nem - den e - mîn

Sar - fe - dip bu yol - da nak - dî va - dî - ni

O - ku - da mev - lû - du - nu her mû - mî - mîn

İy - ler uh - râ - da şe - fa - at ol Re-sûl

Rah - me - te nâ - il e - der rab - bül mu - ĩn

Pür ku - sûr bîr üm - me - tîn - den Beh - çe - tîn

Kıl şe - fa - at yâ şe - fı - al mîz ni - bîn SON

2) Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün (Remel)

Örnek eserler:

a) Bestenigâr Devr-i Hindî İlâhî "Arz-ı ta'zim eylemez mi âlem-i imkân sana"

Güfte: Muallim Ömer Nâci Efendi

Arz-ı tâ'zim eylemez mi âlem-i imkân sana

- . - - / - . - = / - . = - / - . -

Arz-ı tâ'zim etti Allâ/h-û azîmüşşan sana

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Nûr-u îmandır nücûmundan demâdem berk_uran

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Âsüman etmiş hezârân kalb_ile îman sana

- . - - / - . - - / - . = - / - . -

=: İmâle

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün (Remel)

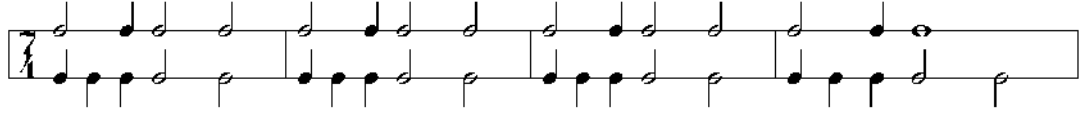
Güfte: Muallim Ömer Nâci Efendi

Nazım Şekli: ?

BESTENİGÂR İLÂHÎ

"Arz-ı ta'zim eylemez mi âlem-i imkân sana"

Devr-i Hindî

Ar - zı ta' - zim ey - le - mez mi â - le - mi im - kân sa - na
Ar - zı ta' - zim et ti Al - lâ - hû a - zi - müş - şan sa - na
Nû - ru î - man - dır nû - cû - mün - dan de - mâ - dem ber - ku - ran
Â - sū - man et miş he zâ - rân kal - bi - le î - man sa - na
FÂ - İ - LÂ - TÜN FÂ - İ - LÂ - TÜN FÂ - İ - LÂ - TÜN FÂ - İ - LÜN

Devr-i Hindî usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları 4 ölçümlük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 4 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

BESTENİGÂR İLÂHÎ
"Arz-ı ta'zim eylemez mi âlem-i imkân sana"

Devr-i İkindî

Gülîc: Muallim Ömer Nâci Efendi
Beste: Râkım Elkuthu

Ar - zı ta' - zım ey - le - mez mi â - le - ni - im -
kân sa - na Ar - zı ta' - zım et - ti Al - lâ -
hû - a - zi - müş - şan sa na Ar zı ta' - zım
et ti Al - lâ - hû a zi - müş - şan sa - na
Nu - ru î - man - dır nû - cû - mun - dan de - mâ - dem
ber - ku - ran Â - sümân et - miş he - zâ - rân
kal - bi - le î - man sa - na Â - sū - mân et -
müş he - zâ - rân kal - bi - le î - mân sa - na SON

b) Hüzam Devr-i Hindî – Yürük Semâi (değişmeli) Şarkı “ Bir zamanlar gönlüme aşkı yakından çağıladı” Güfte: Belli değil (Devr-i hindî usûlü ile bestelenmiş kısmı)

Bir zamanlar gönlüme aşkı yakından çağıladı
- . - - / - . = - / = . - - / - . -
Bin esâtir öptüğüm gülden çelenkler bağıladı
- . - - / - . - - / - . - - / - . -
Ayrılık gaddar eliyle dün bu gönlüm dağıladı
- . - - / - . - = / - . - - - / - . -
Bin esâtir öptüğüm gülden çelenkler bağıladı
- . - - / - . - - / - . - - / - . -
Gülmeyen baht mâcerâyı andı mehtâb ağıladı
- . - - - / - . - = / - . - - - / - . -

=: İmâle

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün (Remel)

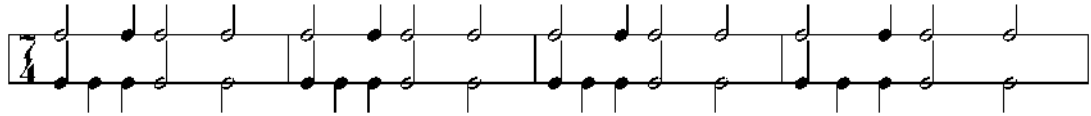
Güfte: Belli Değil

Nazım Şekli: Şarkı

HÜZZAM ŞARKI

"Bir zamanlar gönlüme aşkı yakından çağıladı"

Devr-i Hindî

Bir za-man - lar gön - lü-me aş - kı ya-kın - dan çağ - la - dı
Bin c - sâ - ür öp - tü-ğüm gül - den çe-lenk - ler bağ - la - dı SAZ.....
FÂ - İ-LÂ - TÜN FÂ - İ-LÂ - TÜN FÂ - İ-LÂ - TÜN FÂ - İ-LÜN

Devr-i Hindî – Yürük Semâi (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserin devr-i Hindî ile bestelenmiş bölümünde 1 ve 2. mısralar saz bölümü ile birlikte 4 ölçümlük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 2 / saz(2) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

HÜZZAM ŞARKI

"Bir zamanlar gönlüme aşkı yakından çağladı"

Devr-i Hindî

Râkım Elkulu

Bir za - man - lar gön - lü - me aş -
ki ya - kın - dan çağ - la - dı SAZ.....
Bin e - sâ - tîr öp - tü - ğüm gül -
den çe - lenk - ler bağ - la - dı SAZ.....
bağ - la - dı SAZ..... SAZ.....
Ay - rı - lık gad -
dar e - liy - le SAZ..... dün bu gön -
lüm dağ - lu - dı Gül - me - yen
baht mâ - ce - râ - yı SAZ.....
an - dı meh - tâh ağ - la - dı

c) Segâh Devr-i Hindî Tevşih “ Zâtın da’vet buyurdu bu gece rabb’ül muîn”
Güfte: Bilinmiyor

Zâtını da’vet buyurdu bu gece Rabbül- mu’în
- . = = / - . . - = / = . = - / - . . -
Hulle-i tâc-ı Burâk’ı getirip Rûhül-emîn
- . = - / = . . - = / = . - - / - . . -
Geldi teşrîf eyledi mi’râca Fahr ül-mürselîn
- . - - / - . = = / - . . - - / - . . -
Nûra gark_ oldu efendim hem semâvât ü zemîn
- . . - - / = . - - / - . . - - / = . -
Avdetinde dediler fahr_ ile Ashâb-ı güzîn
- . . - = / = . - - / = . - - / = . -
Essalât ü vessalam ey Rahmetenlil âlemîn
- . - = / - . - - / - . - - / - . -
Kutlu olsun yâ Muhammed sana mi’râc-ı güzîn
- . . - - / - . . - - / = . = - / = . -

=: İmâle

Vezin: Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilâtün / Fâ’ilün (Remel)

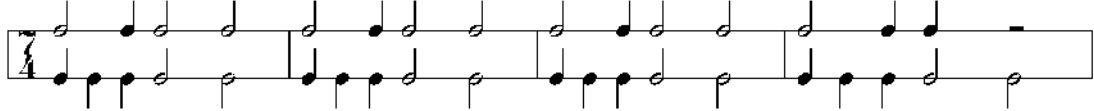
Güfte: Bilinmiyor

Nazım Şekli: ?

SEGÂH TEVŞİH

“Zâtını da’vet buyurdu bu gece Rabb-ül muîn”

Devr-i Hindî

Zâ - tu - ni da' - vet bu yur du bu ge ce Rab bül mu' - in
Hul - le - i tâ - cı bu - râ - kı ge - ü - rip Rû hül e - min
Giel - di teş rîf ey - le - di mi - râ - cı Fahr - rî mür se - lîn
Nû - ra gar - kol - du e - len - dim hem se - mâ - vâ - tî ze - min
Av - de - lîn - de de - di - ler fah - ri - le As - hâ - bî gü - zîn
Es - sa - lâ - tî ves - se - lâm ey Rab - me - ten - lîl â - le - min
Kut - lu ol - sun yâ Muham - med sa - na mi - râ - cı gü - zîn
FÂ - İ - LÂ - TÜN FÂ - İ - LÂ - TÜN FÂ - İ - LÂ - TÜN FÂ - İ - LÜN

Devr-i Hindî usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 1 / ikilik sus / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

SEGÂH TEVŞİH

"Zâtını da'vet buyurdu bu gece Rabbül muîn"

Devr-i Hindî

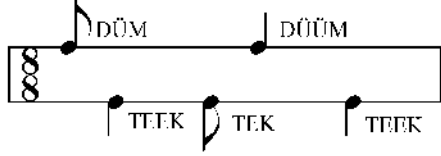
Râkım Elkutlu

Zâ - ti - ni da - vet buyur - du bu ge - ce Rab -
bül mu - İn Hul - le vü - tâ - cü bu - râ - kı
Kut - lu ol - sun - cü ya Mu - ham - med
ge - ti - riş rû - hül e - mîn SON Gıy - di teş - rîf
sa - na mi - râ - cı gü - zîn ey - le - di mi - râ - cı fah - rül mür - se - lîn
Nü - ra gar - kol du e - fen - dım hem se - mâ - vâ -
tii ze - mîn Av - de - tın - de de - di - ler fah -
rî - le as - hâ bi gü - zîn Es - sa - lâ - tı
ves - se - lâm ey rah - me - ten - lîl â - le - min

3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

3.5.1. Düyek Usûlü

8 zamanlı usûllerden olan düyek usûlü Türk mûsikîsinde hemen hemen her formda kullanılmıştır. 8/8'lik mertebeye gösterilir. 8/4'lük mertebesine “Ağır Düyek” denir (Ungay, 1981: 39). Usûlün vuruluşu ve darbları şu şekildedir:

3.5.2. Usûl – Aruz Vezni İncelemesi

Râkım Elkutlu Düyek usûlündeki eserlerinin güftesi 3 ayrı vezinden oluşmaktadır.

1) Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün Fâ'ilün (Remel)

Örnek Eser:

Hicâz Düyek Şarkı “Ey cânım ilham perim sen iştiârımsın benim” Güfte:
Süleyman Sevgel

Ey cânım ilham perim sen iştiârımsın benim
- + - - / - . - - / - . - - / - . -
Sen güzellerden güzelsin iftiârımsın benim
- . - - / - . - - / - . - - / - . -
Sevgilim rûhum hayâtım nazlı yârımsın benim
- . - - / - . - - / - . - - / - . -
Sen güzellerden güzelsin iftiârımsın benim
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

+: Zihâf

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün Fâ'ilün (Remel)

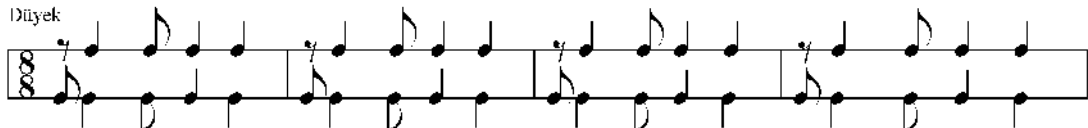
Güfte: Süleyman Sevgel

Nazım Şekli: Şarkı

HİCÂZ ŞARKI

"Ey cânım ilham perim sen iştihârimsin benim"

Düyek

Lý cá-num il - ham pe-rim sen iş - ti - hâ - rum - sîn be - nîm
 Sên gü - zel - ler - den gü - zel - sîn if - tî - hâ - rum - sîn be - nîm SAZ....
 Sev - gi - lîm rû - hum ha - yâ - tîm naz - lî yâ - rîm - sîn be - nîm
 FÂ - İ - LÂ - TÛN FÂ - İ - LÂ - TÛN FÂ - İ - LÂ - TÛN FÂ - İ - LÛN

Düyek usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları saz bölümü ile birlikte 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü sekizlik sus / 2 / 1 / 2 / 2 / sekizlik sus / 2 / 1 / 2 / 2 / sekizlik sus / 2 / 1 / 2 / 2 / sekizlik sus / 2 / 1 / 2 / saz(2) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

HİCÂZ ŞARKI

"Ey cânım ilham perim sen iştihârimsin benim"

Güfte: Süleyman Sevgel
 Beste: Râkım Elkutlu

Düyek

Lý cá-num il - ham pe-rim sen iş - ti - hâ - rum -
 sîn be - nîm Sên gü - zel - ler - den gü - zel - sîn
 if - tî - hâ - rum - sîn be - nîm Sên gü - zel - ler -
 den gü - zel - sîn if - tî - hâ - rum - sîn be - nîm
 Sev - gi - lîm rû - hum ha - yâ - tîm
 naz - lî yâ - rîm - sîn be - nîm

2) Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün/ Fe'ilün (Müctes)

Örnek Eserler:

a) Nihâvend Düyek Şarkı "Hayâl içinde akıp geçti ömr-ü derbederim" Güfte:
Nâhit Hilmi Özeren

Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Hayâl içinde akıp geçti ömr-i derbederim
. - . - / . . - - / . - . - / . . -
Bakıp bakıp da o mâzîye şimdi âh ederim
. - . - / . . - - / . - . - / . . -
Ne bir emel, ne ümit var hayat bu muydu derim
. - . - / . . - - / . - . - / . . -
Bakıp bakıp da o mâzîye şimdi âh ederim
. - . - / . . - - / . - . - / . . -

(2009: 887)

Vezin: Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün/ Fe'ilün (Müctes)

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Nazım Şekli: Şarkı

NIHÂVEND ŞARKI
"Hayâl içinde akıp geçti ömr-i derbederim"

Düyek

Hayâl i - çin - de a kıp geç - ti öm - ri der be - de - rim
Ba - kıp ba - kıp da o mâ - zî - ye şim di âh e - de - rim SAZ.....
Ne bir e - mel ne ü - mit var ha - yat bu muy - du de - rim

MEFÂ İ LÜN FE İ LÂ TÜN ME FÂ İ LÜN FE İ LÜN

Düyek usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları saz bölümü ile birlikte 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1 / 2 / 1 / 2 / 1 / 1 / 4 / 4 / 1 / 2 / 1 / 2 / 1 / 1 / 3 / saz(5) / şeklindedir.

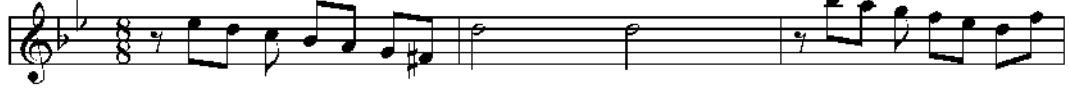
Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

NIHÂVEND ŞARKI

"Hayâl içinde akıp geçti ömr ü derbederim"

Gülle: Nâhit Hilmi Özeren
Beste: Râkım Elkutlu

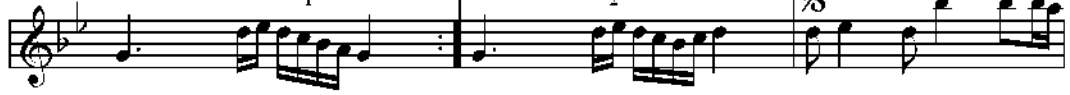
Düyek

ARANAĞME.....

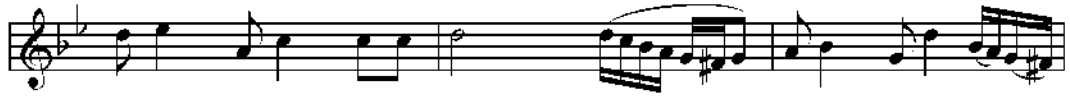
lla-yâl i - çin - de a - kıp geç - ti öm - ri der - be - de -

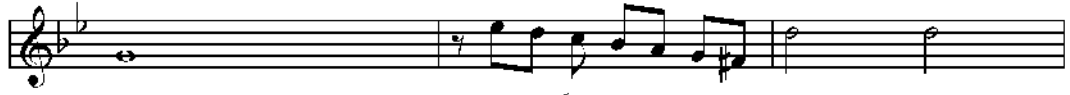
rim SAZ..... rim SAZ..... Ba-kıp ba-kıp - da o

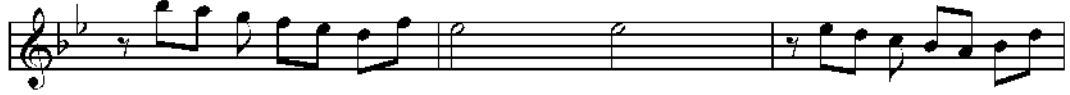
mâ - zi - ye şim - di âh e - de - rim SAZ.....

Ba-kıp ba-kıp da o mâ - zi - ye şim di âh e - de -

rim ARANAĞME.....

Ne bir e - mel ne ü - mid var

ha - yat bu-muy - du de - rim SAZ..... rim SAZ.....

b) Tâhir Bûselik Düyek Nakış Beste “Bakıp o şûh ile nâz-û niyâza meşk ederiz” Güfte: Nedîm

Bakıp o şûh_ile nâz-û niyâze meşk_ederiz

. - . - / . . - - / . - . - / . . -

Gülün tebessümüne bülbülün terânesine

. - . - / . . = - / . - . - / . . -

=: İmâle

Vezin: Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün/ Fe'ilün (Müctes)

Güfte: Nedîm

Nazım Şekli: Gazel

TÂHIR BÛSELİK NAKIŞ BESTE
"Bakıp o şûh ile nâz-û niyâza meşk ederiz"

Düyek

Bakıp o şûh i - le nâ - zû - ni - yâ - ze meş - ke - de - riz
Gülün te - bes - sü - mü - ne - bü - bü - lün te - râ - ne - si - ne SAZ.....
MEFÂ - İ - LÛN FE - İ - LÂ - TÛN ME - FÂ - İ - LÛN FE - İ - LÛN

Düyek usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları saz bölümü ile birlikte 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1 / 2 / 1 / 2 / 1 / 1 / 4 / 4 / 1 / 2 / 1 / 2 / 1 / 1 / 3 / saz(5) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

TÂHİR BÛSELİK ŞARKI
"Bakıp o şûh ile nâz ü niyâze meşk ederiz"

Düyek Gülle: Nedim
Beste: Râkım Lîkutlu

Ba-kıp o şûh i - le nâ - zî ni - yâ - ze meş - ke - de -
riz SAZ..... gel gel
gel iş - ve - bâ - zım gel
gel gel çâ - re - sâ - zım SAZ.....
ter dil li te ne nen te nen te nen ten na tenedil li ney vay
yâr yâr ni - yâ - ze meş - ke - de -
riz SAZ..... Gü - lün te - bes - sti - mü - ne
bîl - bü - lün te - râ - ne - sı - ne riz

c) Ferahfezâ Düyek – Curcuna (değişmeli) Şarkı “ İçip içipte bu akşam
seninle mest olalım” Güfte: Nâhit Hilmi Özeren (Düyek usûlü ile bestelenmiş kısmı)
Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

İçip içip de bu akşam seninle mest_olalım
. - . - / . . - - / . - . - / . . -
Güneş ufukda doğarken kadeh-be-dest_olalım
. - . - / . . - - / . - . - / . . -
Diler visâl_ile geçsin sabâha dek gecemiz
. - . - / . . - - / . - . - / . . -
Dilerse şi'r_ile, cânâ, hayal-perest_olalım
. . . = / . . - - / . - . - / . . -
Güneş ufukda doğarken kadeh-be-dest_olalım
. - . - / . . - - / . - . - / . . -

(2009: 272)

=: İmâle

Vezin: Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün/ Fe'ilün (Müctes)

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Nazım Şekli: ?

FERAHFEZÂ ŞARKI
"İçip içip de bu akşam seninle mest olalım"

Düyek

İ - çip i - çip de bu ak şam se nin le mes to lu lım
Gü-neş u - fuk - ta do - ğar - ken ka - deş - be - des - to - la - lım SAZ.....

ME-FÂ - İ-LÜN FE-İ - LÂ - TÜN ME-FÂ - İ-LÜN FE-İ-LÜN

Düyek – Curcuna (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserin düyek usûlü ile bestelenmiş bölümünde 1 ve 2. mısralar saz bölümü ile birlikte 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1 / 2 / 1 / 2 / 1 / 1 / 4 / 4 / 1 / 2 / 1 / 2 / 1 / 1 / 3 / saz(5) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

FERAHFEZÂ ŞARKI

"İçip içip de bu akşam seninle mest olalım"

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren
Beste: Râkım Elkülü

Düyek-Curcuma (değişmeli)

İ - çip i - çip de bu ak - şam se-nin - le mes - to - la -

lm SAZ..... Gü-neş u - fuk - ta do - ğar - ken

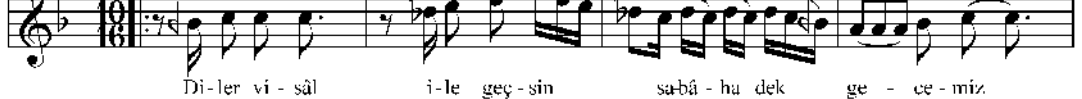

ka-deh be-des - to - la - lm SAZ..... Gü-neş u - fuk - ta do -

ğar - ken ka-deh - be-des - to - la - lm SAZ.....

Curcuma

Dİ-ler vi - sâl i-le geç-sin sabâ - hu dek ge - ce - miz.

SAZ..... SAZ..... Dİ-ler - se şîr i - le câ - nâ

ha-yâl - pe - rest o - la - lm SAZ.....

3) Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün /Mefâ'îlün (Hezec)

Örnek Eserler:

a) Hüseyinî Düyek Beste “ Müheyyâ oldu meclis sâkîyâ peymâneler dönsün”

Güfte: Bâkî

Müheyyâ oldu meclis sâkîyâ peymâneler dönsün

Bu bezm-i rûh(i) bahşin şevkine mestâneler dönsün

=: İmâle rûh(i): Medd +: Zihâf

Vezin: Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün /Mefâ'îlün (Hezec)

Güfte: Bâkî

Nazım Şekli: Gazel

HÜSEYİNÎ NAKİŞ BESTE
"Müheyyâ oldu meclis sâkîyâ peymâneler dönsün"

Düyek

Mü-hey - yâ ol - du mec - lis sâ - ki-yâ pey - mâ - ne-ler dön - sün
Bu bez - mi rûh - (i) bah - şin şev - ki-ne mes - lâ - ne-ler dön - sün
ME-FÂ - İ - LÜN ME-FÂ - İ - LÜN MEFÂ - İ - LÜN MEFÂ - İ - LÜN

Düyek usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1 / 3 / 2 / 2 / 1 / 3 / 2 / 2 / 1 / 3 / 2 / 2 / 1 / 3 / 2 / 2 / şeklinde.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

HÜSEYİN BESTE

"Müheyyâ oldu mecîs sâkiyâ peymâneler dönsün"

Güfte: Bâki
Beste: Râkım Elkutlu

Düyek

Mü-hey - yâ ol - du mec - lis sâ - kî - yâ pey - mâ -
ne - ler dön - sün gel gel
gel iş - ve - bâ - zım SAZ..... gel
gel çâ - re - sa - zım SAZ.....
ter dil li te nenen te nen te nen nen na tenâil li ney vay
yâr yâr pey - mâ - ne - ler dön -
sün SAZ..... Bu bez - mi rûh - (i) bah şın şev -
ki - ne mes - tâ ne - ler dön - sün sün SAZ..... SON

b) Uşşak Düyek İlâhi “ Beni dünyâda hiçbir ferde muhtâc etme Allâh’ım”
Güfte: Âkif Hoca

Beni dünyâda hiçbir ferde muhtâc_etme Allâh’ım
. = - - / . - - - / . - - - / . - - -
Değil nâmerde hattâ merde muhtâc_etme Allâh’ım
. - - - / . - - - / . - - - / . - - -
Hasîse hem dahî cömerde muhtâc_etme Allâh’ım
. - = - / . - = - / . - - - / . - - -
Hazînenden hisapsız ver de muhtâc_etme Allâh’ım
. - - - / . - - - / . - - - / . - - -
Elimden tut aman her yerde muhtâc_etme Allâh’ım
. - - - / . - - - / . - - - / . - - -

=: İmâle

Vezin: Mefâ’ilün / Mefâ’ilün / Mefâ’ilün / Mefâ’ilün (Hezec)

Güfte: Âkif Hoca

Nazım Şekli: ?

UŞŞAK İLÂHI
"Beni dünyâda hiçbir ferde muhtâc etme Allâh’ım"

Düyek

Be - ni dün - yâ - da hiç - bir fer - demuh - tâc et - me Al - lâ - hum
De - ğil nâ - mer - de hal - tâ - mer - demuh - tâc et - me Al - lâ - hum
Ha - sı - se hem da - hî cö - mer - demuh - tâc et - me Al - lâ - hum
Ha - zî - nen den hi - sap sız ver demuh - tâc et - me Al - lâ - hum
E - lim - den tut a - man her - yer - demuh - tâc et - me Al - lâ - hum

ME-FÂ - İ - LÜN ME-FÂ - İ - LÜN MEFÂ - İ - LÜN MEFÂ - İ - LÜN

Düyek usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1 / 3 / 2 / 2 / 1 / 3 / 2 / 2 / 1 / 3 / 2 / 2 / 1 / 3 / 2 / 2 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

UŞŞAK İLÂHÎ

"Beni dünyâda hiçbir ferde muhtâc etme Allâh'im"

Güfte: Âkif Hoca
Beste: Râkım Elkutlu

Düyek

Be - ni dün - yâ - da hiç - bir fer - de muh - tâc et -
me Al - lâ - him De - ğil nâ - mer - de hat - tâ mer -
E - lîm - den tut a - man her - yer -
de muh - tâc et - me Al - lâ - him De - ğil nâ - mer -
de hat - tâ mer - de muh - tâ cet - me Al - lâ - him
Ha - sı - se hem da - hî eñ - mer - de muh - tâc et -
me Al - lâ - him Ha - zî - nen - den hi - sap - sız ver -
de muh - tâc et - me Al - lâ - him

c) Kürdî'li Hicazkâr Düyek – Curcuna (değişmeli) Şarkı “ Hayâlin karşısında sızlayan kalbim yanar ağlar” Güfte: Âkif Salı (Düyek usûlü ile bestelenmiş kısmı)

Hayâlin karşısında sızlayan kalbim yanar ağlar
. - - - / . - = - / . - - - / . - - -
Kemânım inleyip ağlar dilim ismin anar ağlar
. - - - / . - - - / . - - - / . - - -
Vurulmuş sînede yaram onulmaz da kanar ağlar
. - - - / . = = - / . - - = / . - - -
Sazım ağlar sözüm ağlar gözümden yaş akar ağlar
. - - - / . - - - / . - - - / . - - -
Seherde bülbül_ ağlar hâlîme her şey bakıp ağlar
. - = - / . - - - / . = - - / . - - -
Derûnum âh_ edip ağlar bu âh_ ile yanar dağlar
. - - - / . - - - / . - = = / . - - -

Vezin: Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün (Hezec)

Güfte: Âkif Salı

Nazım Şekli: ?

KÜRDÎ'Lİ HICAZKÂR ŞARKI

"Hayâlin karşısında sızlayan kalbim yanar ağlar"

Düyek

Ha yâ lin kar sı sîn da sız la yan kal bim ya nar ağ lar
Ke - mâ - nım in - le - yip ağ - lar di - lim is - min a - nar - ağ - lar
Vu - rul - muş sî - ne - de yâ - ram o - nul - maz da ka - nar ağ - lar
ME-FÂ - İ - LÜN ME-FÂ - İ - LÜN ME-FÂ - İ - LÜN ME-FÂ - İ - LÜN

Düyek – Curcuna (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserin düyek usûlü ile bestelenmiş bölümünde 1, 2 ve 3. mısralar 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1 / 3 / 2 / 2 / 1 / 3 / 2 / 2 / 1 / 3 / 2 / 2 / 1 / 3 / 2 / 2 / şeklinde.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

KÜRDÎLİ HİCAZKÂR ŞARKI
"Hayâlin karşısında sızlayan kalbim yanar ağlar"

Güfte: Âkif Sali
Beste: Râkım Elkutlu

Düyek-Curcuna (Değişmeli)

Ha - yâ - lin kar - şı - sin - da sız -

la - yan kal - bım ya - nar ağ - lar

SAZ..... SAZ.....

Ke - mâ - nım in - le - yıp ağ - lar

di - lim is - min a - nar ağ - lar

SAZ..... Ke - mâ - nım in -

le - yıp ağ - lar di - lim is - min

a - nar ağ - lar SAZ.....

Vu - rul - muş sı - ne - de ya - ram

o - nul - maz da ka - nar ağ - lar

SAZ..... Sa - zim ağ - lar

Sa - zim ağ - lar

sö - züm ağ - lar gö - züm - den yağ

a - kar çağ - lar SAZ.....

se - her - de bül - bül ağ - lar hâ -

li - me her - şey ba - kıp ağ -

lar De - rü - num âh

e - dip ağ - lar bu âh i - le

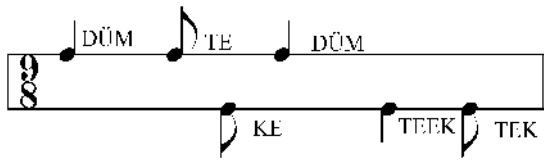
ya - nar dağ - lar

3.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

3.6.1. Aksak, Ağır Aksak ve Evfer Usûlü

9 zamanlı usûllerden olan Aksak usûlü dinî mûsikîmizde kullanılmamış olup daha çok şarkı ve türkü formlarında kullanılmıştır. Aksak usûlünün ikinci mertebesine Ağır aksak usûlü denir (Ungay, 1981: 46). Mertebelerin vuruluşu ve darbları şu şekildedir:

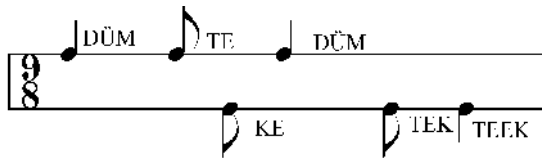
Birinci mertebe (Aksak usûlü)

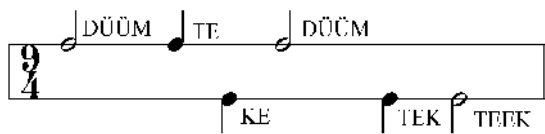
İkinci mertebe (Ağır aksak usûlü)

Evfer usûlü ise aksak usûlünün son iki darbının yer değiştirmiş halidir. İkinci mertebesine “Ağır Evfer” denir. Evfer usûlü az da olsa şarkılarda kullanılmış olup mevlevî âyinlerinin ikinci selamında birinci mertebesi, dördüncü selamında da ikinci mertebesi kullanılmıştır (Ungay, 1981: 53).

Birinci mertebesi:

İkinci mertebesi:

3.6.2. Usûl – Aruz Vezni İlişkisi

Râkım Elkutlu Aksak ve Ağır Aksak eserlerine 7 ayrı arûz vezninde güfte seçmiştir.

1) Fe’ilâtün / Fe’ilâtün / Fe’ilün (Remel)

Örnek Eser:

Karçiğâr Aksak – Curcuna (değişmeli) Şarkı “ Âteşiyle yanıyorken yüreğim”
Güfte: Âkif Salı (Aksak usûlü ile bestelenen kısmı)
Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Âteşiyle yanıyorken yüreğim
+ . - = / . . - - / . . -
Niye söndürmeye gelmez meleğim
. . - - / . . - - / . . -
Hıçkırıkla boşanan gözyaşımı
+ . - = / . . - - / . . -
Niye söndürmeye gelmez meleğim
. . - - / . . - - / . . -

Uyku girmez bu sebepten gözüme
. . - - / . . - - / . . -
Râst gelir de niye bakmaz yüzüme
+ . - = / . . - - / . . -
Acı dersem de inanmaz sözüme
. . - - / . . - - / . . -
Aşk dilinden niye bilmez meleğim
+ . - - / . . - - / . . -

(2009: 657)

=: İmâle +: Zihâf

Vezin: Fe’ilâtün / Fe’ilâtün / Fe’ilün (Remel)

Güfte: Âkif Salı

Nazım Şekli: Şarkı

KARCIĞAR ŞARKI "Âteşiyle yanıyorken yüreğim"

Aksak

Güfte: Âkif Sali
Beste: Râkım Elkutlu

Â te - şiy - le ya-nı-yor - ken yü-re - ği SAZ..... Ni yesön dür Aşkdi-lin - den

FE-I-LÂ-TÜN FE-I-LÂ-TÜN FE-I-LÜN FE-I-LÂ-TÜN FE-I-LÜN

meygel mez ni-yebil - mez meleşim SAZ..... Hıçkırık la SAZ..... boşanan göz - ya-şu - m

FE-I-LÂ-TÜN FE-I-LÜN FE-I-LÂ-TÜN FE-I-LÂ-TÜN FE-I-LÜN

Aksak – Curcuna (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserin aksak usûlü ile bestelenmiş bölümünde 1, 2, 3 ve 8. mısralar saz bölümleri ile birlikte 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1. mısradaki dörtlük sus / 1 / 1 / 2 / 5 / 1 / 1 / 2 / 5 / 1 / 1 / 2 / saz(3) / şeklinde 2 ve 8. mısradaki saz(3) / 1 / 1 / 2 / 5 / 1 / 1 / 2 / 5 / 1 / 1 / 2 / 5 / saz(1,5) / şeklinde 3. mısradaki ise saz(2) / 1 / 1 / 2 / 1,5 / saz(1,5) / 1 / 1 / 2 / 5 / 1 / 1 / 2 / saz(3) şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

KARCIĞAR ŞARKI

"Âteşle yanıyorken yüreğim"

Güfte: Âkif Sali
Beste: Râkım Elkodu

Aksak-Curcuna (değişmeli)

Â - te - şiy 1 - le ya - nı - yor 2 - ken
yür - re - ğim SAZ..... yü - re - ğim SAZ.....
Ni - ye sön - dür - me - ye gel - mez.
me - le - ğim SAZ..... ni - ye sön - dür - me - ye gel - maz
me - le - ğim SAZ..... Hiç - kı - rık - la bo - şa - nan göz -
ya şı mı SAZ..... Hiç kı rık la
bo - şa - nan göz - ya - şı - mı SAZ.....
Uy - ku gir - mez. bu se - bep - ten gö - zü - me Rast ge - lir de
ni - ye bak - maz yü - zü - me A - cı der - sem
de i - nan - maz sö - zü - me SAZ.....

2) Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fa'ûlün (Hezec)

Örnek Eser:

Karcıġar Aksak Şarkı “ Nazîr olmaz sana âlemde teksin” Güfte: Belli deġil
Bu güfte Yarar tarafından Şu Şekilde gösterilmiştir:

Nazîr olmaz sana, âlemde teksin
. - - - / . = - - / . - - -
Güzelsin, nâz(1)-perversin, meleksin
. - - - / . - - - / . - - -
Cihânın nûrusun mihr-i feleksin
. - - - / . - - - = / . - - -
Güzelsin nâz(1)-perversin meleksin
. - - - / . - - - / . - - -

(2009: 656)

=: İmâle

Vezin: Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Belli deġil

Nazım Şekli: Şarkı

KARCIġAR ŞARKI
"Nazîr olmaz sana âlemde teksin"

Aksak

Na-zîr ol - maz sa-na â - lem - de tek - sin
Gü-zel - sin nâ - zı per - ver - sin me-lek - sin SAZ.....
Cî-hâ - nın nû - ru-sun mihr - ri fe-lek - sin

MEFÂ - Î - LÜN MEFÂ - Î - LÜN FE - Ū LÜN

Aksak usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları saz bölümleri ile birlikte 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1 / 3 / 2 / 3 / 1 / 3 / 2 / 3 / 1 / 8 / 3 / saz(6) / Şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

KARCIĞAR ŞARKI
"Nazir olmaz sana âlemde teksin"

Aksak Beste: Râkım Fikulu

Na-zir ol - maz sa - na â - lem - de tek -
sîn SAZ..... sîn SAZ..... Güz - el - sîn nâ -
zî per - ver - sin me - lek sîn SAZ.....
sîn SAZ..... Cî - bâ - nın nû - ru - sun mîh - ri
fe - lek - sîn SAZ..... sîn SAZ..... SON

3) Mefâ'îlün / Fe'ûlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün (Hezec)

Örnek Eser:

Bayâtî Aksak – Curcuna (değişmeli) Şarkı “ Ne arzu var ne tâkat visâl dillerde kaldı” Güfte: Orhan Rahmi Gökçe (Aksak usûlü ile bestelenmiş bölümü)

Ne ârzû var ne tâkat visâl dillerde kaldı

. - - - / . - - / . - - - / . - -

Ne Leylâ var ne Mecnûn hayâl dillerde kaldı

. - - - - / . - - - / . - - - / . - -

Erişti sonbahâre şu dîvâne gönüller

. - = - / . - = / . - - = / . - -

Ne Leylâ var ne Mecnûn hayâl dillerde kaldı

. - - - - / . - - - / . - - - - / . - -

Ne bir meyhâne kaldı ne bir dîvâne artık

. - - - - / . - - - / . - - - - / . - -

Yıkılsın bu hasretle bizim meyhâne artık

. - - = / + - = / . - - - - / . - -

Desinler ki felek de bize bîgâne artık

. - - = / . - = / . = - - / . - -

Harâm_ oldu buluşmak visâl dillerde kaldı

. - - = / . - - - / . - - - - / . - -

=: İmâle +: Zihâf

Vezin: Mefâ'îlün / Fe'ûlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün (Hezec)

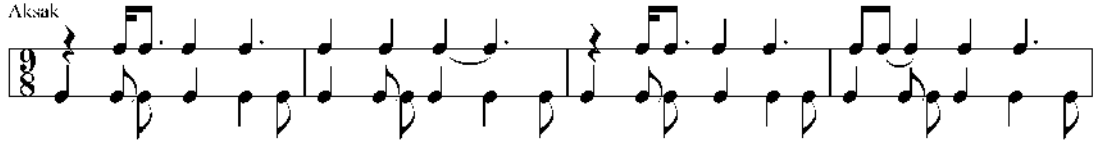
Güfte: Orhan Rahmi Gökçe

Nazım Şekli: Şarkı

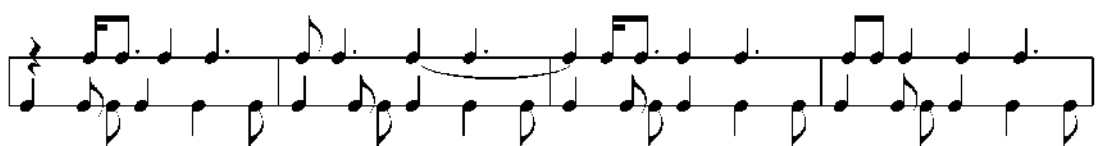
BAYÂTÎ ŞARKI

"Ne ârzû var ne tâkat visâl dillerde kaldı"

Aksak

Ne âr - zû var ne tâ kât vi-sâl dil - ler - dekal - dı SAZ....
MEFÂ - Î - LÜN FE - Ü - LÜN MEFÂ - Î - LÜN FE-Î - LÜN

Ne ley - lâ var ne mee - nun ha-yâl dil - ler de kal - dı SAZ....
Lâ riş - ti son - ba - hâ - re şu dî - vâ - ne gö-nül - ler
Harâm ol - du bu-luş - mak vi-sâl dil - ler de kal - dı
MEFÂ Î LÜN FE Ü LÜN MEFÂ Î LÜN FE-Î - LÜN

Aksak – Curcuna (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserin aksak usûlü ile bestelenmiş bölümünde 1. bendin bütün mısraları ile 2. bendin 4. mısrası saz bölümleri ile birlikte 4 ölçümlük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1. bend 1. mısradaki dörtlük sus / 0,5 / 1,5 / 2 / 3 / 2 / 2 / 5 / sekizlik sus / 0,5 / 1,5 / 2 / 3 / 1 / 3 / 2 / saz(3) / şeklinde, 1. bend 2, 3 ve 4. mısraları ile 2. bend 4. mısradaki dörtlük sus / 0,5 / 1,5 / 2 / 3 / 1 / 3 / 7 / 0,5 / 1,5 / 2 / 3 / 1 / 3 / 2 / saz(3) / şeklindedir.

Bu vezinde yazılmış güfteler aksak usûlünde çok az bestelenmiştir.

BAYÂTÎ ŞARKI

"Ne arzu var ne tâkât visâl dillerde kaldı"

Gülle: Orhan Rahmi Gölgeç
Beste: Râkım Elkoçlu

Düyek-Curcuma (değişmeli)

Ne ar - zu var ne tâ - kal
vi-sâl dil - ler - de kal - dı SAZ.....
de kal - dı SAZ..... Ne Ley - lâ var
ne Mec - nûn hayâl dil - ler -
de kal - dı SAZ..... Ne Ley - lâ var
ne Mec - nûn hayâl dil - ler -
de kal - dı SAZ..... E-riş - di son -
bu - hü - re şudi - vâ - ne gö - nül - ler SAZ.....
..... Ne Ley - lâ var ne Mec - nûn
hayâl dil - ler - de kal - dı SAZ.....
..... Ne Ley - lâ var ne Mec - nûn

İlayâl dil - ler - de kal - di

Ne bir mey - hâ - ne kal - di ne bir dî - vâ -

ne ar - tük Yı-ki - sm bu has - ret - le

bi-zim mey - hâ - ne ar - tük De-sin - ler - ki

fe - lek de bi-ze bî - gâ - ne ar - tük

SAZ..... Ha-râm ol - du bu-luş - mak

vi-sâl dil - ler - de kal - di SAZ.....

..... İla-râm ol - du bu - luş - mak

vi-sâl dil - ler - de kal - di SON

4) Mef'ûlü / Mefâ'ilün / Fe'ilün (görülmemiş vezin)

Örnek Eser:

Karcıġar Mevlevî Âyini Evfer Usûlünde Dördüncü Selam Güfte: Mevlânâ
Celâleddin Rûmî

Bu güfte Çevikoġlu tarafından Şu Şekilde gösterilmiştir:

Sultân-ı menî sultân-ı menî
- - . / . - - - / . . -
Ender dil_ü cân î mân-ı menî
- - . / . - - - / . . -
Der men bi-demî men zinde Őevem
- - . / . - - - / . . -
Yek cân çi Őeved sad cân-ı menî
- - . / . - - - / . . -

(2010: 87).

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'ilün / Fe'ilün (görülmemiş vezin)

Güfte: Mevlânâ Celâleddin Rûmî

Nazım Şekli: Gazel

KARCIĞAR ÂYİN-İ ŞERİFİ
"Dördüncü Selam"

Evfer

Ah Sul - tâ - nî me - nî nî sul - tâ -
MEF - Û - LÛ ME-FÂ - - Î - LÛN
ni me - nî SAZ..... En - der di - lü cân
FE - İ-LÛN MEF - Û - LÛ ME-FÂ -
cân î - mâ - nî me - nî Ah der nî
î - LÛN FE - İ-LÛN MEF - Û -
bi de - mî mî men zin - de şe - vem
LÛ ME-FÂ - - Î - LÛN FE - İ-LÛN
SAZ..... Yek cân ği şe - ved ved sud câ -
MEF - Û - LÛ ME-FÂ - - Î - LÛN
ni me - nî Ah î - mâ - nî me - nî
FE - İ-LÛN

Evfer usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları 4 ölçümlük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1. mısra da âh(4) / 2 / 1 / 2 / 3 / 1 / 5 / nî(4) / 2 / 3 / 3 / 1 / 5 / şeklinde, 2. mısra saz(4) / 2 / 3 / sekizlik sus / 2 / 1 / 5 / cân(4) / 1 / 3 / 3 / 1 / 5 / şeklinde, 3. mısra âh(4) / 2 / 3 / 3 / 1 / 5 / mî(4) / 2 / 3 / 3 / 1 / 5 / şeklinde, 4. mısra da saz(4) / 2 / 3 / 3 / 1 / 5 / ved(4) / 2 / 3 / sekizlik sus / 2 / 1 / 5 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

KARCIĞAR ÂYIN-I ŞERÎFİ DÖRDÜNCÜ SELAM

Güfte: Mevlânâ Celâleddin Rûmî
Beste: Râkım Elkutlu

Evfer:

AHİ SUL - TÂ - NI ME - Nİ
Nİ SUL - FÂ - NI ME - Nİ
SAZ..... EN - DER Dİ - LÜ CÂ
CAN İ - MÂ - NI ME - Nİ
AHİ DER MEN Bİ DE - Mİ
Mİ MEN ZİN - DE ŞE - VEM
SAZ..... YEK CÂN Çİ ŞE - VE
VİD SAD CÂ - NI ME - Nİ
AH İ - MÂ - NI ME - Nİ

5) Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün (Remel)

Örnek Eserler:

a) Hüzam Ağır Aksak Şarkı “ Bekledim yıllarca lâkin gelmedin ey nazlı yâr”

Güfte: Hüseyin Mayadağ

Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Bekledim yıllarca lâkin gelmedin ey nazlı yâr
- . - - / - . - - / - . - - / - . -
Sende Leylâ, bende Mecnûn olmak_isti'dâdı var
- . - - / - . - - / - . - = / - . -
Gelmesin eyyâm-ı hârın, bitmesin artık bahar
- . - - / - . - - / - . - - / - . -
Sende Leylâ, bende Mecnûn olmak isti'dâdı var
- . - - / - . - - / - . - = / - . -

(2009: 566)

=: İmâle

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün (Remel)

Güfte: Hüseyin Mayadağ

Nazım Şekli: Şarkı

HÜZZAM ŞARKI

"Bekledim yıllarca lâkin gelmedin ey nazlı yâr"

Ağır Aksak

Bek - le - dim yıl lar - ca lâ - kin
Sen - de ley lâ - nün ben - de mec - nûn
Gel - me - sin ey - mi hâ - rım yâ - mi hâ - rım
FÂ - İ - LÂ - TÛN FÂ - İ - LÂ - TÛN

gel - me - din ey nâz - lı yâr
ol - mak iş - ti dâ - dı var SAZ.....
bit - me - sin ar - tık ba - hâr
FÂ - İ - LÂ - TÛN FÂ - İ - LÛN

Ağır aksak usûlü ile bestelenmiş bu eser saz bölümü ile birlikte 4 ölçümlük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki

bölünümü ikilik sus / sekizlik sus / 1 / 0,5 / 2 / 5,5 / 1 / 0,5 / 2 / 5 / sekizlik sus / 1 / 0,5 / 2 / 5,5 / 3 / 0,5 / 1,5 / saz(3) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekseli gibi bölünmüştür.

HÜZZAM ŞARKI

"Bekledim yıllarca lâkin gelmedin ey nazlı yâr"

Güfte: Hüseyin Mayadağ
Beste: Râkım Elkatlı

Ağır Aksak

Bek - le - dim yıl lar - ca lâ - kin
gel - me - din ey naz - lı yâr SAZ.....
Sen - de Ley - lâ ben - de Mec - nûn
ol - mak is - ti dâ - dı var SAZ.....
dâ - dı var SAZ..... Gel - me - sin ey -
yâ - mî hâ - mî bit - me - sin ar -
tik ba - har SAZ.....

b) Uşşak Ağır Aksak Şarkı “ Mahvolup gitti ümîdim sabr-ı sâ mânım gibi”
 Güfte: Taşlızâde Doktor Ethem
 Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Mahvolup gitti ümîdim sabr u sâ mânım gibi
 - . - - / = . - - / - . - - / - . -
 İnliyor destinde ûdum, rûh-i nâlânım gibi
 - . - - / - . - - / - . - - / - . -
 Hâlîme rahm_ etmiyor gönlümde cânânım gibi
 - . = - / - . - - - / - . - - / - . -
 İnliyor destinde ûdum rûh-i nâlânım gibi
 - . - - / - . - - / - . - - / - . -

(2009: 1256)

=: İmâle

Vezin: Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün (Remel)

Güfte: Taşlızâde Doktor Ethem

Nazım Şekli: Şarkı

UŞŞAK ŞARKI

"Mahvolup gitti ümîdim sabr u sâ mânım gibi"

Ağır Aksak

Mah - vo - lup git ti ü - mî - dim
 İn - li - yor des - tum
 Hâ - li - me rah - met - mi - yor gön -

FÂ - İ - LÂ - TÛN FÂ - İ - LÂ - TÛN

sab - rı sâ - mâ - nım gi - bi
 rû - hi nâ - lâ - nım gi - bi SAZ....
 lûm - de cân - nâ - nım gi - bi

FÂ - İ - LÂ - TÛN FÂ - İ - LÛN

Ağır aksak usûlü ile bestelenmiş bu eserde her mısra saz bölümü ile birlikte 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü ikilik sus / sekizlik sus / 1 / 0,5 / 2 / 5,5 / 1 / 0,5 / 2 / 5 / sekizlik sus / 1 / 0,5 / 2 / 5,5 / 3 / 0,5 / 1,5 / saz(3) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

UŞŞAK ŞARKI

"Mahvalup gitti ümîdim sabr u sâmânîm gibi"

Güfte: Tağlızâde Ethem
Beste: Râkım Elkutlu

Ağır Aksak

Mah - vo-lup git - ti ü - mî - dim
sab - ru sâ mâ - nîm gi-bi
İn - li-yor des - des - tin de ü - dum
rû hi nâ lâ nîm gi-bi SAZ.....
nîm gi-bi SAZ..... Hâ - li-me rah -
met - mi-yor gön - lüm - de câ - nâ
nîm gi - bi SAZ.....

c) Hüzam Aksak Şarkı “ Tîr-i firkât göz göz ettikçe dil-i bîmârımı” Güfte:
Belli değil

Tîr-i firkât göz göz_ettikçe dil-i bîmârımı
- . - - / - . - - / = . = - / - . -
Zapta kâdir olmadım bu dîde-i hûn_ârımı
- . - - / - . - - = / - . = - / - . -
Ninni sanmış gâlibâ duydukca âh u zârımı
- . - - / - . - - / - . - = / - . -
Git uyandır ey sabâ Allâh_ için dildârımı
- . - - / - . - - / - . - - / - . -

=: İmâle

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün (Remel)

Güfte: Belli değil

Nazım Şekli: ?

HÜZZAM ŞARKI

"Tir-ı fir-kât göz göz ettikce dil-i bîmârımı"

Aksak

Ti - ri - lir - kat göz göz et - tik
FÂ - İ-LÂ - TÜN FÂ - İ-LÂ - TÜN

ce di - li bi
FÂ - İ-LÂ - TÜN

mâ - ri - mi SAZ..... Zap ta kâ
FÂ - İ-LÜN FÂ - İ-LÂ -

dir ol ma dım bu
TÜN FÂ - İ-LÂ - TÜN

dî de î hün â ri mi SAZ.....
FÂ - İ-LÂ - TÜN FÂ - İ-LÜN

Nin - ni san - mış gâ - fi - ba duy
FÂ - İ-LÂ - TÜN FÂ - İ-LÂ - TÜN

duk - ca âh - u zâ ri mi SAZ.....
FÂ - İ-LÂ - TÜN FÂ - İ-LÜN

Aksak usûlü ile bestelenmiş bu eserde her mısra saz bölümü ile birlikte 8 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1. mısradaki sekizlik sus / 2 / 1 / 4 / 1 / 9 / sekizlik sus / 2 / 1 / 2 / 12 / sekizlik sus / 2 / 1 / 5 / 9 / sekizlik sus / 7 / 1 / 3 / saz(6) / şeklinde, 2 ve 4. mısradaki sekizlik sus / 2 / 1 / 5 / 9 / 3 / 1 / 5 / 9 / sekizlik sus / 2 / 1 / 5 / 9 / sekizlik sus / 7 / 1 / 2 / saz(6) / şeklinde, 3. mısradaki sekizlik sus / 2 / 1 / 5 / 9 / sekizlik sus / 2 / 1 / 5 / 9 / sekizlik sus / 2 / 1 / 5 / 9 / sekizlik sus / 7 / 1 / 3 / saz(6) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

HÜZZAM ŞARKI
"Tir-lı firat göz göz ettikçe dil-lı bîmârımı"

Râkım Elkutlu

Aksak

Ti - ri fir - kat göz göz et - tik -
ce di - li bî -
mâ - rı - mı SAZ..... Zap - ta kâ -
Git u - yan -
dir dir ol - ma - dım bu
ey sa - bâ Al -
dide - i hun â -
lahî - çin dil - da - n -
mi mi SAZ..... Nin ni san - mış
gâ - li - ba duy - duk - ca â -
hü zâ - rı - mı SAZ.....

6) Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Örnek Eserler:

a) Nihâvend Aksak – Semâî (değişmeli) Şarkı “ Mümkün mü unutmak güzelim neydi o akşam” Güfte: Rıfat Ahmet Moralı (Aksak usûlü ile bestelenmiş bölümü)

Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Mümkün mü unutmak güzelim, neydi o akşam

- - ./. - - ./. - - ./. - -

Rü'yâ gibi hülyâ gibi bir şeydi o akşam

= - ./. - - ./. - - ./. - -

İçtik kanarak, bir ezeli meydi o akşam

- - ./. - - ./. - - ./. - -

Rü'yâ gibi, hülyâ gibi bir şeydi o akşam

= - ./. - - ./. - - ./. - -

(2009: 894)

=: İmâle

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Rıfat Ahmet Moralı

Nazım Şekli: Şarkı

NIHÂVEND ŞARKI

"Mümkün mü unutmak güzelim neydi o akşam"

Aksak

Müm - kün mü u - nut - mak gü - ze - lim SAZ.....
MEF - Ü - LÜ ME - FÂ - İ - LÜ ME - FÂ -

ney - di o ak - şam
İ - LÜ FE - Ç - LÜN

ney - di o ak - şam SAZ.....

Rü - yâ gi - bi SAZ..... hül - yâ gi - bi SAZ.....
MEF - Ü - LÜ ME - FÂ - İ - LÜ ME -

bir şey - di o ak - şam
FÂ - İ - LÜ FE - Ü - LÜN

Aksak – Semâî (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserde aksak usûlü ile bestelenmiş bölümde 1, 2 ve 4. mısra “neydi o akşam”, “bir şeydi o akşam” kelimeleri ve saz bölümü ile birlikte 6 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1. mısradaki 2 / 2 / 1 / 2 / 3 / 2 / 1 / 1 / 1,5 / saz(3,5) / 2 / 1 / 1 / 5 / 9 / ney(2) / di(1) / o(1) / ak(5) / şam(3) / saz(6) / şeklinde, 2. mısradaki 2 / 2 / 1 / 1 / saz(3) / 2 / 2 / 1 / 1 / saz(3) / 2 / 2 / 1 / 1 / 3 / 9 / bir(2) / şey(2) / di(1) / o(1) / ak(3) / şam(9) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

NIHÂVEND ŞARKI

"Mümkün mü unutmak güzelim neydi o akşam"

Güfte: Rifat Ahmet Morah
Beste: Râkım Elkuflu

Aksak

Mü - kün mü u - nut - mak gü - ze - lim SAZ.....

ney - di o ak - şam

ney - di o ak - şam SAZ..... şam SAZ.....

Rü - ya gi - bi SAZ..... hül - yâ gi - bi SAZ.....

bir - şey - di o ak - şam

bir - şey - di o ak - şam SAZ.....

Şemâî

şam SAZ..... İç - tik ka - na - rak

bir e - ze - li mey - di o ak - şam

Aksak

ney - di o ak - şam SAZ.....

ARANAĞME

b) Muhayyer Kürdî Aksak – Curcuna – Sofyan (değişmeli) Şarkı “ Bilmem ki günâhım sana olmakta mı bende” Güfte: Nâhit Hilmi Özeren (Aksak usûlü ile bestelenmiş bölümü)

Bilmem ki günâhım sana olmakta mı bende
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Ağlatma yeter, kalmadı hiç gözyaşı bende
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Bir hasta dilim vardı ki, aldın, o da sende
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Ağlatma yeter, kalmadı hiç gözyaşı bende
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

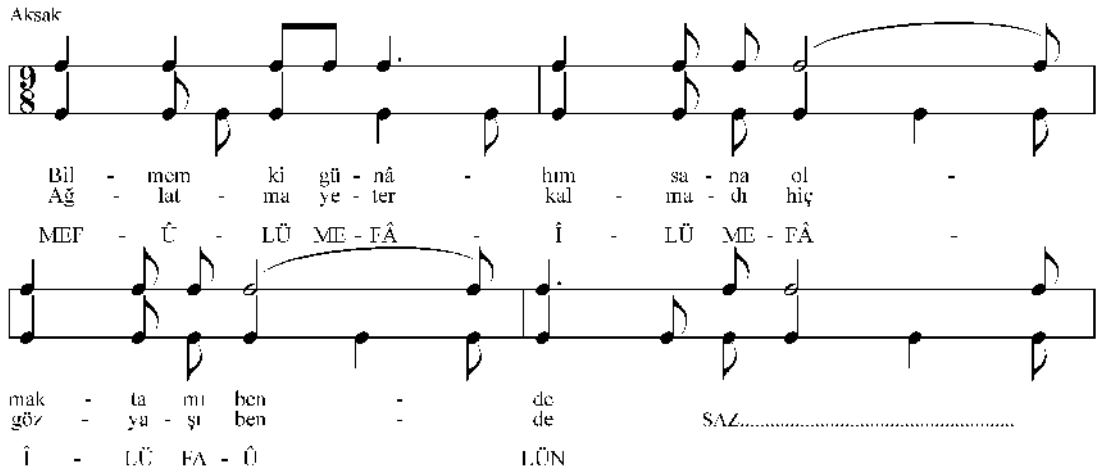
Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Nazım Şekli: Şarkı

MUHAYYER KÜRDÎ ŞARKI

"Bilmem ki günâhım sana olmakta mı bende"

Aksak

Bil - mem ki gü - nâ - hım sa - na ol -
Ağ - lat - ma ye - ter kal - ma - dı hiç
MEF - Ü - LÜ ME - FÂ - İ - LÜ ME - FÂ -
mak - ta mı ben - de
göz - ya - şı ben - de SAZ.....
İ - LÜ FA - Ü LÜN

Aksak – Curcuna – Sofyan (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserde aksak usûlü ile bestelenmiş bölümde 1 ve 2. mısralar saz bölümü ile birlikte 4 ölçümlük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 2 / 2 / 1 / 1 / 3 / 2 / 1 / 1 / 5 / 2 / 1 / 1 / 5 / 3 / saz(6) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

MUHAYYER KÜRDÎ ŞARKI
Bilmem ki günâhım sana olmakta mı bende"

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren
Beste: Râkım İlkeru

Aksak-Circana-Sofyan (değişmeli)

Bil - mem - ki gü - nâ - hım sa - na ol - mak - tam ben -
de SAZ..... Ağ - lat - ma ye - ter kal - ma - dı hiç
göz - ya - şı ben de SAZ.....
Ağ - lat - ma ye - ter kal - ma - dı hiç
göz - ya - şı ben de SAZ.....
âh
âh
Bir has - ta dî - lîm var - dı ki al -
dın o da sen - de Ağ - lat - ma ye - ter
kal - ma - dı hiç göz - ya - şı ben - de SAZ..... de SON

c) Hüzam Aksak Şarkı “ Bir yâre kalır kalbime her nazlı güzelden” Güfte:
Nâhit Hilmi Özeren

Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Bir yara kalır gönlüme her nazlı güzelden
- = ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Sevmek acı âh sevme/mek hiç gelmiyor_elden
- - ./ . - - ./ + - - ./ . - -
Âşık bu gönül, n'eyleyeyim hem de ezelden
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Sevmek acı âh sevmemek hiç gelmiyor_elden
- - ./ . - - ./ + - - ./ . - -

(2009: 604)

=: İmâle +: Zihâf

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Nazım Şekli: Şarkı

HÜZZAM ŞARKI

"Bir yara kalır gönlüme her nazlı güzelden"

Aksak

Bir ya - ra ka lır gön - lü-me her naz - lı gü-zel - den sev - mek a - cı âh sev - me-mek hiç gel-mi-yor el - den Sev - mek-a - cı âh sev - me-mek hiç gel - mi-yor el - den den hem de e - zel - den

MEF - Ū - LŪ ME-FÂ - İ - LŪ ME-FÂ - İ - LŪ FA - Ū LŪN MEF - Ū - LŪ ME - FÂ - İ - LŪ ME-FÂ - İ - LŪ FA - Ū LŪN MEF - Ū - LŪ ME-FÂ - İ - LŪ ME-FÂ - İ - LŪ FA - Ū LŪN

Aksak usûlünde bestelenmiş bu eserde 1. mısra saz bölümü ile birlikte 5, 2, 3 ve 4. mısralar saz bölümü ile birlikte 4 ölçümlük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1. mısradaki dörtlük sus / 2 / 7 / 1 / 1 / 5 / 2 / 1 / 1 / 2 / saz(3) / 2 / 1 / 1 / 5 / 3 / saz(6) / şeklinde, 2 ve 4. mısradaki 2 / 1 / 1 / 2 / 3 / 2 / 1 / 1 / 5 / onaltılık sus / 1 / 0,5 / 2 / 5 / 3 / saz(6) / şeklinde, 3. mısradaki ise 2 / 2 / 1 / 1 / 3 / 2 / 1 / 1 / 2 / saz(3) / 2 / 1 / 1 / 5 / 3 / saz(6) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

HÜZZAM ŞARKI

"Bir yara kalır gönlüme her nazlı güzelden"

Güfte: Nâhîl İlîmî Özeren
Beste: Reşat Aysu
Râkım Elkudu

Aksak

Bir ya ya - ra ka lır

gön - lü - me her naz - lı gü - zel -

den SAZ..... den SAZ.....

Sev - mek a - crî âh sev - me - mek hiç

gel - mi - yor el - den SAZ.....

Sev - mek a - crî âh sev - me - mek hiç

gel - mi - yor el - den SAZ.....

Â - şık bu gö nül ney - le - ye - yim

hem de e - zel - den SAZ..... den SAZ.....

d) Hicazkâr Aksak – Curcuna (değişmeli) Şarkı “ Canlandı bu sessiz gecenin şîri denizde” Güfte: Hıfzı Tevfik Gönensoy (Aksak usûlü ile bestelenmiş bölümü)
Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Canlandı bu sessiz gecenin şî'ri denizde
- - ./ . - - ./ . - = ./ . - -
Mehtâb_eriyor sanki güzel gözlerinizde
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Rü'yâ uzuyor sandalın_ardındaki izde
= - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Mehtâb_eriyor sanki güzel gözlerinizde
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

(2009: 950)

=: İmâle

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Hıfzı Tevfik Gönensoy

Nazım Şekli: Şarkı

HICAZKÂR ŞARKI
"Canlandı bu sessiz gecenin şîri denizde"

Aksak

Can - lan - dı bu ses - siz ge-ecenin şî - ri deniz - de SAZ.....

MEF - Ū - LŪMEFĀ - İ - LŪMEFĀ - İ - LŪFA-Ū LŪN

Meh - lâb e - ri - yor SAZ san ki güzel SAZ.... göz le ri niz de SAZ.....

MEF - Ū - LŪMEFĀ - İ - LŪMEFĀ - İ - LŪFA-Ū LŪN

Aksak – Curcuna (değişmeli) usûllerinde bestelenmiş bu eserde aksak usûlünde bestelenmiş bölümde 1, 2 ve 4. mısralar saz bölümü ile birlikte 4 ölçümlük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1. mısradaki 2 / 2 / 1 / 1 / 3 / 2 / 1 / 1 / 5 / 2 / 1 / 1 / 5 / 3 / saz(6) / şeklinde, 2 ve 4. mısradaki 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / saz(1) / 2 / 1 / 1 / 1,5 / saz(3,5) / 2 / 1 / 1 / 5 / 2 / saz(7) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

HİCAZKÂR ŞARKI

"Canlandı bu sessiz gecenin ş'ri denizde"

Aksak-Cürcuna (değişmeli)

Güfte: Hıfız Tcvfik Gönensoy
Beste: Râkım İlkuflu

Can - lan - dt bu ses - siz ge - ce - nin

yi - ri de - niz - de SAZ.....

Meh - táb e - ri - yor SAZ..... san - ki gü - zel SAZ.....

göz le ri niz de SAZ.....

göz de SAZ.....

Rü - yâ u - zu - yor san - da - lın ar -

dın - da - ki iz de âh

âh ri - niz SAZ.....

göz - le - ri - niz - de SAZ..... SON

e) Uşşak Aksak – Curcuna (değişmeli) Şarkı “ Bahçem yine sâyende serâb olmuş efendim” Güfte: Belli değil (Aksak usûlü ile bestelenmiş kısmı)

Bahçem yine sâyende serâb olmuş_efendim
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Çoktan gönül aşkınla harâb olmuş_efendim
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Cevrin, sitemin gayrı kitâb olmuş_efendim
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Çoktan gönül aşkınla harâb olmuş_efendim
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

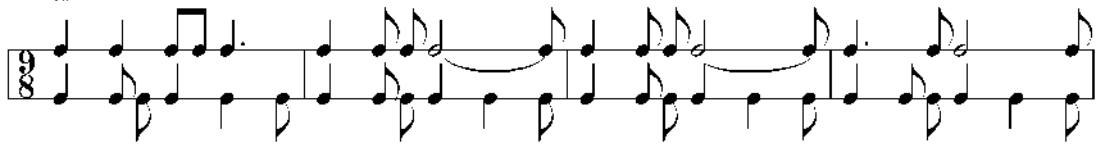
Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Belli değil

Nazım Şekli: Şarkı

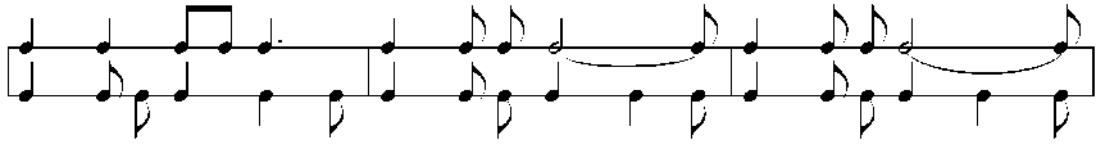
UŞŞAK ŞARKI
"Bahçem yine sâyende serâb olmuş efendim"

Aksak

Rah - çem yi-ne sâ - yen - de se-râb ol - muş e-len - dim SAZ.....

MEF - Ü - LÜMEFÂ - İ - LÜMEFÂ - İ - LÜFA-Ü LÜN

Çok - tan gö - nül aş - km - la ha - râb ol - muş e-len

MEF Ü LÜ ME FÂ İ LÜ ME FÂ İ LÜ FA - Ü

Aksak - Curcuna (değişmeli) usûllerinde bestelenmiş bu eserde aksak usûlünde bestelenmiş bölümde 1, 2 ve 4. mısralar saz bölümü ile birlikte 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1. mısradaki 2 / 2 / 1 / 1 / 3 / 2 / 1 / 1 / 5 / 2 / 1 / 1 / 5 / 3 / saz(6) / şeklinde, 2. mısradaki 2 / 2 / 1 / 1 / 3 / 2 / 1 / 1 / 5 / 2 / 1 / 1 / 5 / 2 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

UŞŞAK ŞARKI

"Bahçem yine sâyende serâb olmuş efendim"

Aksak-Curcuna (değişimli)

Râkım Elkutlu

Bah - çem yi - ne sâ - yen - de se - râb
ol - muş e - fen - dim SAZ..... 1
dim SAZ..... 2 Çok - tan gö - nül aş -
kın - la hâ - râb ol - muş e - fen - dim SAZ..... 3
âh âh
âh âh Cev - rin
si - te-min gay - ri ki - lâb ol - muş e - fen -
dim SAZ..... Çok - tan gö - nül aş -
kın - la ha - râb ol - muş e - fen - dim SAZ.....

f) Tâhir Bûselik Aksak – Semâî (değişmeli) Şarkı “ Hülyâm yine bir gölgeli esrâra bürünsün” Güfte: Sâmi? (aksak usûlü ile bestelenmiş bölümü)

Hülyâm yine bir gölgeli esrâra bürünsün
- - ./ - - ./ - - ./ - -
Göklerden_inen nûr yine çehrende görünsün
- - ./ - - ./ - - ./ - -
Rûyâmdaki seyrân gibi mehtâb da bürünsün
- - ./ - - ./ - - ./ - -
Göklerden_inen nûr yine çehrende görünsün
- - ./ - - ./ - - ./ - -

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fa'ûlün

Güfte: Sâmi?

Nazım Şekli: Şarkı

TÂHIR BÛSELİK ŞARKI
"Hülyâm yine bir gölgeli esrâra bürünsün"

Aksak

Hül - yâm yi - ne bir göl - ge - li es - râ - ra bürün -
MEF - Û - LÛME-FÂ - İ - LÛME-FÂ - İ - LÛFA Û

sün es - râ - ra bürün - sün SAZ..... Gök - ler - den i - nen
LÛN MEF - Û - LÛME-FÂ -

nûr yi - ne çeh - ren - de görün - sün âh ren - değörün - sün
İ - LÛME-FÂ - İ - LÛFAÛ LÛN

Aksak - Semâî (değişmeli) usûllerinde bestelenmiş bu eserde aksak usûlünde bestelenmiş bölümde 1. mısra “esrâra bürünsün” kelimeleri ve saz bölümü ile birlikte 7, 2 ve 4. mısralar saz bölümü ve “rende görünsün” ve “âh” kelimeleri ile birlikte 6 ölçümlük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1. mısradaki dörtlük sus / 2 / 7 / 1 / 1 / 2 / dörtlük sus / sekizlik sus / 2 / 1 / 1 / 5 / 2 / 1 / 1 / 5 / 1 / 3 / dörtlük sus / es(3) / râ(2) / ra(1) / bü(1) / rün(5) / sün(1) / saz(7) / sekizlik sus / şeklinde, 2 ve 4. mısralarda 2 / 2 / 1 / 1 / 3 / 2 / 1 / 1 / 4

/ sekizlik sus / 2 / 1 / 1 / 5 / 2 / dörtlük sus / âh(5) / ren(2) / de(1) / gö(1) / rün(5) / sün(9) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

TÂHIR BÜSELİK ŞARKI

"Hülyâm yine bir gögell esrâra bürünsün"

Aksak-Semâî (değişmeli) Güfte: Sâmî ?
Beste: Râkım Elkutlu

Hül - yam yi - ne bir
göl - ge - li es râ - ra bü - rün -
sün es - râ - ra bü - rün
sün SAZ..... Gök - ler - den i - nen
nûr yi - ne çeh - ren - de gö - rün -
sün çeh - ren - de gö - rün sün
Semâî
SAZ..... Rü - yâm -
da - ki sey - rân gi - bi meh - tâb da bü - rün -
sün meh - tâb da bü - rün - sün SAZ.....

g) Kürdî'li Hicazkâr Aksak – Semâî (değişmeli) Fantezi “ Sazlar kırılan gönlümüzün hüznüne inler” Güfte: Orhan Rahmi Gökçe (Aksak usûlü ile bestelenmiş bölümü)

Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Sazlar kırılan gönlümüzün hüznüne inler
- - ./ - - ./ - - ./ - -
Mehtâp suya düşmüş de bu son şarkıyı dinler
- - ./ - - ./ - - ./ - -
Hep boş yere lâkin çekilen âh_ü eninler
- - ./ - - ./ - - ./ - -
Bilmem ki bu rûhlar acaba nerde serinler
- - ./ - - ./ = - ./ - -

(2009: 611)

=: İmâle

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Orhan Rahmi Gökçe

Nazım Şekli: ?

KÜRDÎ'Lİ HICAZKÂR ŞARKI
"Sazlar kırılan gönlümüzün hüznüne inler"

Aksak

Saz - lar kı - rı - lan SAZ..... gön - lü - mü - zün SAZ..... hüz - nü - ne in -
MEF - Ü - LÜ ME - FÂ - İ - LÜME - FÂ - İ - LÜFA - Ü

ler SAZ..... Meh - tap su ya düş - müş de bu son şar - kı - yı din -
LÜN MEF - Ü - LÜMEFÂ - İ - LÜMEFÂ - İ - LÜFA - Ü

ler (saz)

Aksak - Semâî (değişmeli) usûllerinde bestelenmiş bu eserde aksak usûlünde bestelenmiş bölümde 1. mısra saz bölümü ile birlikte 5, 2. mısra 3 ölçümlük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1. mısradaki 2 / 7 / 2 / 2 / 2 / saz(3) / 1 / 1 / 2 / 2 / saz(3) / 2 / 1 / 1 / 5 / 3 / saz(6) /

şeklinde, 2 ve 3. mısralarda 2 / 2 / 1 / 1 / 3 / 2 / 1 / 1 / 4 / sekizlik sus / 2 / 1 / 5 / 1 /
şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

KÜRDÎLÎ HICAZKÂR FANTEZÎ

"Sazlar kınlan gönlümüzün hüznüne inler"

Gülle: Orhan Rahmi Gökçe
Beste: Râkım Elkutlu

Aksâle-Semâî (değişmeli)

Saz - lar kı - rı - lan SAZ..... gön - lü-müzün SAZ.....
hüznü - ne in - ler SAZ..... Meh - tap su-ya düş -
müş de bu son şar - kı - yı dîn - ler SAZ.....
Meh - tâb su-ya düş müş de bu son şar - kı - yı dîn -
ler SAZ.....

Semâî

Bil - men

ki bu rûh - lar a - ca - ha ner de se - rin -
ler SAZ.....

SAZ..... Hep boş ye re lâ kin çe -

ki - len â - hü c nin ler SAZ..... Bil

mem ki bu rûh - lar a - ca - ba - ner - de

se rin ler SAZ..... ler SON

h) Sûz-i Dil Aksak – Semâî (değişmeli) Şarkı “ Rüzgâr ne fısıldar ve o çamlard ne anlar” Güfte: Ercüment Alacakaptan (aksak usûlü ile bestelenmiş bölümü)

Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Rüzgâr ne fısıldar ve o çamlarda ne anlar

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Sevdâ dolu hülyâ dolu bak işte Yamanlar

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Bin bir serenad söyleyerek geçti zamanlar

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Sevdâ dolu hülyâ dolu bak işte Yamanlar

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Her derde şifâ kalbe tesellî veren_oymuş

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Görmüş de acep kim bu yerin zevkine_doymuş

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Dersen ki şu daldan dala neş'eyle uçan kuş

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Sevdâ dolu hülyâ dolu bak işte Yamanlar

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

(2009: 1104)

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Ercüment Alacakaptan

Nazım Şekli: Şarkı

SÛZ-İ DİL ŞARKI

"Rûzgâr ne fısıldar ve o çamlarda ne anlar"

Aksak

Rûz - gâr ne fi-sil - dar ve o çam - lar - da ne an -
MEF - Ü - LÜMEFÂ - İ - LÜMEFÂ - İ - LÜFA-Ü

lar SAZ..... Sev - dâ do-lu hül - yâ do-lu bak iş - te yaman -
LÜN MEF - Ü - LÜME - FÂ İ - LÜMEFÂ - İ - LÜFA-Ü

lar SAZ..... Bin bir se-re-nad söy-le-ye-rek geç - ti zaman -
LÜN MEF - Ü - LÜMEFÂ - İ - LÜMEFÂ - İ - LÜFA-Ü

lar
LÜN

Aksak - Semâî (değişmeli) usûllerinde bestelenmiş bu eserde aksak usûlünde bestelenmiş bölümde 1. mısra saz bölümü ile birlikte 5, 2. mısra saz bölümü ile birlikte 4, 3. mısra 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1. mısra da dörtlük sus / 2 / 7 / 1 / 1 / 5 / 2 / 1 / 1 / 5 / 2 / 1 / 1 / 5 / 3 / saz(6) / şeklinde, 2. mısra 2 / 2 / 1 / 4 / 2 / 2 / 1 / 1 / 3 / 2 / 1 / 1 / 5 / 3 / saz(6) / şeklinde, 3. mısra 2 / 2 / 1 / 1 / 3 / 2 / 1 / 1 / 5 / 2 / 1 / 1 / 5 / 9 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

SÛZ-İ DİL ŞARKI

"Rûzgâr ne fısıldar ve o çamlarda ne anlar"

Güfle: Ercüment Alacaktan
Beste: Râkım Fikrî

Aksak-Semâî (değişmeli)

Rüz - gâr ne fi - sil - dar ve o çam -
lar - da ne an - lar SAZ..... Sev - dâ do - lu
hül - yâ do - lu bak iş - te Ya - man - lar SAZ.....
iş te Ya - man - lar SAZ..... Bin bir se - re - nad
söy - le - ye - rek geç - ti za - man - lar SAZ.....

Semâî

SAZ..... Her der -
de şî - fâ kal - be te - sel - li ve ren oy -
muş SAZ..... Gör - müş de a - cep
kim bu ye - rin zev - ki - ne doy - muş
Der - sen ki şu dal - dan da - la ne -
şey - le u - çan kuş SAZ.....

i) Karcıġar Mevlevî Âyini İkinci Selâm

Bu güfte Çevikoġlu tarafından Şu Şekilde gösterilmiştir:

Sîmînzekanâ seng(i)dilâ lâle'izârâ

- - ./ . - - ./ .- - ./ . - -

Hoş kün be nigâhî dil-i gamperver-i mâ râ

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

În kâleb-i fersûde ger_ ez kûy-i tü dûrest

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

El-kalbü alâ bâbike leylen ve nehârâ

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

(2010: 84).

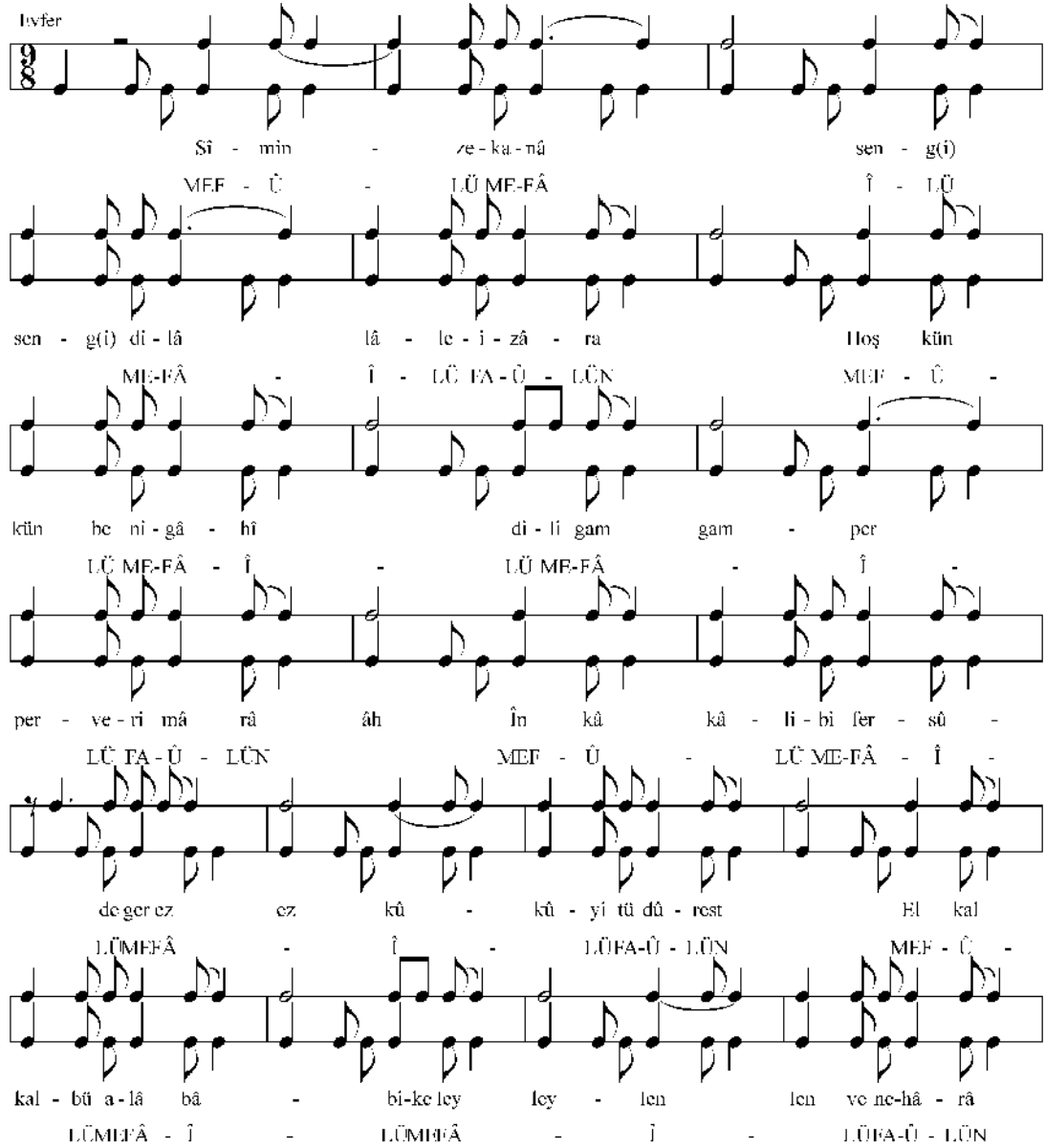
Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Mevlânâ Celâleddin Rûmî

Nazım Şekli: ?

KARCIĞAR ÂYİN-İ ŞERİFİ "İkinci Selam"

İvfer

Sî - min - ze - ka - nâ sen - g(i)
MEF - Ü - LÜ ME-FÂ İ - LÜ
sen - g(i) dî - lâ lâ - le - i - zâ - ra Hoş kün
ME-FÂ İ - LÜ FA-Ü - LÜN MEF - Ü -
kün he - ni - gâ - hî dî - li gam gam - per
LÜ ME-FÂ - İ - LÜ ME-FÂ
per - ve - ri mâ râ âh İn kâ kâ - li - bi fer - sù -
LÜ FA-Ü - LÜN MEF - Ü - LÜ ME-FÂ - İ -
de ger ez ez kû - kû - yi tû dû - rest El kal
LÜ ME-FÂ İ - LÜ FA-Ü - LÜN MEF - Ü -
kal - bü a - lâ bâ - bi - ke ley ley - len len ve ne - hâ - râ
LÜ ME-FÂ - İ - LÜ ME-FÂ - İ - LÜ FA-Ü - LÜN

Evfer usûlünde bestelenmiş bu eserde bütün mısralar saz bölümü ve “âh” kelimesi ile birlikte 5 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1. mısra da ikilik sus / 2 / 5 / 1 / 1 / 5 / saz / se(2) / g(i)(3) / 2 / 1 / 1 / 5 / 2 / 1 / 1 / 2 / 3 / şeklinde, 2. mısra saz / 2 / kün(3) / 2 / 1 / 1 / 2 / 3 / saz / 1 / 1 / gam(3) / 4 / per(5) / 2 / 1 / 1 / 2 / 3 / şeklinde, 3. mısra âh / 2 / kâ(3) / 2 / 1 / 1 / 2 / 3 / sekizlik sus / saz / 1 / 1 / ez(3) / 4 / kû(5) / 2 / 1 / 1 / 2 / 5 / şeklinde, 4. mısra da ise, saz / 2 / kal(3) / 2 / 1 / 1 / 2 / 3 / saz / 1 / 1 / ley(3) / 4 / len(5) / 2 / 1 / 1 / 2 / 3 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

KARCIĞAR ÂYİN-İ ŞERİFİ
İKİNCİ SELAM

Evfer Râkım Elkuflu

Sİ - MİN - ZE - KA - NÂ

SAZ..... SEN - Gİ SEN - Gİ Dİ - LÂ

LÂ - LE - İ - ZÂ - RA SAZ..... HİŞ KÜN

KÜN BE Nİ - GÂ - İİİ SAZ..... Dİ - Lİ GAM

GAM - PER PER - VE - Rİ MÂ RÂ

ÂH İN KÂ KÂ - Lİ - Bİ FER - SÜ -

SAZ..... DE GER EZ EZ KÜ

KÜ - Yİ TÖ DÜ - REST SAZ..... Hİ KAL

KAL - BÜ A - LÂ BÂ SAZ..... Bİ - KE LEY

LEY - LEN LEN VE NE - HÂ - RÂ

7) Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün (Remel)

Örnek Eserler:

a) Bayâtî Ağır Aksak – Curcuna (değişmeli) Şarkı “ Ne bahar kaldı ne gül âh ne de bülbül sesi var” Güfte: Nâhit Hilmi Özeren (Ağır aksak usûlü ile bestelenmiş bölümü)

Ne bahâr kaldı ne gül âh ne de bülbül sesi var
. . . - - / . . . - - / . . . - - / . . . -
Ne o cânan ne bir_ümmîd ne gönül neş'esi var
. . . - - / . . . - - / . . . - - / . . . -
Çekecek bence hayâtın daha bilmem nesi var
. . . - - / . . . - - / . . . - - / . . . -
Ne o cânan ne bir_ümmîd ne gönül neş'esi var
. . . - - / . . . - - / . . . - - / . . . -

Vezin: Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün (Remel)

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Nazım Şekli: Şarkı

BAYATÎ ŞARKI

"Ne bahar kaldı ne gül âh ne de bülbül sesi var"

Ağır Aksak

Ne ba - hâr - kal - dt ne gül - âh
Ne o - câ - nân ne bir_ümîd - miîd
FE-İ - LÂ - TÛN FE-İ-LÂ TÛN

ne-de bül - bül se-si var
ne gö - nül neş' - e-si var SAZ.....
FE-İ - LÂ - TÛN FE-İ-LÛN

Ağır Aksak - Curcuna (değişmeli) usûllerinde bestelenmiş bu eserin ağır aksak usûlü ile bestelenmiş bölümünde 1 ve 2. mısralar saz bölümü ile birlikte 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1 ve 2. mısradaki ikilik sus / dördlük sus / 0,5 / 0,5 / 2 / 6 / 0,5 / 0,5 / 1 / dördlük sus / 6 / 0,5 / 0,5 / 2 / 6 / 0,5 / 0,5 / 2 / saz(3) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

BAYATÎ ŞARKI

"Ne bahâr kaldı ne gül âh ne de bülbül sesi var"

Güfte: Nâhîl Hîlmî Özeren
Beste: Râkım Elkutlu

Ağır Aksak-Circuna (değişmeli)

Ne-ba-har kal - di neğil âh
ne de bül - hül se-si var SAZ.....
ne o câ - nân ne bir üm - mîd
ne gö-nül neş - e si var SAZ.....

Circuna

var SAZ..... çe ke cek ben - ce hu - yâ -
tın da - ha bil - mem ne - si var a - man
a - man SAZ..... Ne o câ - nân
ne bir üm - mîd ne gö - nül neş - e - si var a -
man a - man

Ağır Aksak

SAZ..... Ne o câ - nân ne birüm - mîd
ne gö-nül neş - e - si var SAZ.....

b) Nihâvend Ağır Aksak Şarkı “ Ne yanan kalbime baktı ne akan gözyaşıma”
Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Ne yanan kalbime baktı, ne akan gözyaşıma

Bırakıp gitti o zâlim beni yalnız başıma

Ona yıllarca kul_ oldum da kıyıp genç yaşıma

Bırakıp gitti o çapkın beni bir tek başıma

(2009: 870).

=: İmâle

Vezin: Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün (Remel)

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Nazım Şekli: Şarkı

NEVESER ŞARKI

"Ne yanan kalbime baktı ne akan gözyaşıma"

Ağır Aksak

Ne ya - nan kal - bi - me bak - tı
Bı - ra - kıp gît - ti o çap - kın
O - na yıl - lar ca kul ol - dum
FE - I - L.Â - TÛN FE - I - L.Â - TÛN

ne a - kan göz - ya - şı - ma
be - ni bir - tek ba - şı - ma
da kı - yıp genç genç ya - şı - ma
FE - I - L.Â - TÛN FE - I - LÛN SAZ.....

Ağır aksak usûlünde bestelenmiş bu eserin bütün mısralar saz bölümü ile birlikte 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü ikilik sus / dörtlük sus / 0,5 / 0,5 / 2 / 6 / 0,5 / 0,5 / 1 / dörtlük sus / 6 / 0,5 / 0,5 / 2 / 6 / 0,5 / 0,5 / 2 / saz(3) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

NEVESER ŞARKI

"Ne yanan kalbime baktı ne akan gözyaşıma"

Göfte: Nâhîl İlmi Özeren
Beste: Râkım Elkutlu

Ağır Aksak

Neyanan kal - bi-me bak - tı
ne a-kan göz - ya-şı-ma SAZ.....
Bı - ra-kıp git - ti o çap - kın
be-ni bir tek ba-şı-ma SAZ.....
Bı - ra-kıp git - ti o çap - kın
be-ni bir tek ba-şı-ma SAZ.....
O-na yıl - lar - ca kü-löl - dum
da kı-yıp genç ya-şı-ma SAZ.....

c) Uşşak Ağır Aksak – Curcuna (değişmeli) Şarkı “ Silemem bir gün hayâlimden o dilber kadını” Güfte: Nâhit Hilmi Özeren (Ağır aksak usûlü ile bestelenmiş bölümü)

Silemem birgün hayâlimden_o dilber kadını
... - - /+ . - - / . . - - / . . -
Bana tattırdı bin_işveyle bu aşkın tadını
... - - / . . - - / . . - - / . . -
Duyarım bir sızı kalbimde anarken adını
... - - / . . - - / . . - - / . . -
Bana tattırdı bin işveyle bu aşkın tadını
... - - / . . - - / . . - - / . . -

+: Zihâf

Vezin: Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün (Remel)

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Nazım Şekli: Şarkı

UŞŞAK ŞARKI

"Silemem bir gün hayâlimden o dilber kadını"

Ağır Aksak

Si-lemem bir gün ha-yâ-lim -
FE-İ-LÂ - TÛN FE - İ - LÂ - TÛN

den o dil - ber ka-dı-nı SAZ.....
FE-İ-LÂ - TÛN FE-İ-LÛN

Ba-na tat - ur dı bin iş - vey -
FE-İ-LÂ - TÛN FE - İ - LÂ - TÛN

le bu aş - kın ta-dı-nı SAZ.....
FE - İ - LÂ - TÛN FE-İ-LÛN

Du-ya-rım bir sı - zı kal - bım
FE-İ-LÂ - TÛN FE - İ - LÂ - TÛN

de a-nar - ken a - dı-nı SAZ.....

Ağır Aksak - Curcuna (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserin ağır aksak usûlü ile bestelenmiş bölümünde bütün mısralar saz bölümü ile birlikte 4 ölçümlük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1. mısradaki ikilik sus / dörtlük sus / 0,5 / 0,5 / 2 / 5 / 1 / 1 / 2 / 6 / 0,5 / 0,5 / 2 / 6 / 0,5 / 0,5 / 2 / saz(5) / şeklinde, 2, 3 ve 4. mısralarda saz(2) / dörtlük sus / 0,5 / 0,5 / 2 / 5 / 1 / 1 / 2 / 6 / 0,5 / 0,5 / 2 / 6 / 0,5 / 0,5 / 2 / 3 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

UŞŞAK ŞARKI
"Silemem birgün hayâlimden o dilber kadını"

Güfte: Nâhit Ullımi Özeren
Beste: Râkım Elkutlu

Ağır Aksak - Cürceuna (değişmeli)

Si-le-mem bir - gün ha - yâ - lim -
den o dil - ber ka-di-m SAZ.....
Ba-na tat - tır - dı bin iş - vey -
le bu 2 aş - kın ta - di-m SAZ.....
ta - di-m SAZ..... Du-ya-rım bir
sı - zı kal - bım - de a-nar - ken
a-di-ni SAZ..... Ba-na tat - tır -
dı bin iş - vey - le bu aş - kın
ta-di - ni SAZ..... ta-di - ni SAZ.....

Cürceuna

O gü - zel git - me - me - liy - di o bu gön - lün
e me - liy - di o-na aş - kım

The image shows a musical score for two staves. The first staff contains the lyrics "e - ze - liy - di" and "o gü - zel - ler". The second staff contains the lyrics "gü - ze - liy - di". The music is written in a treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a time signature of 4/4. The melody is simple and melodic, with a long note on "di" in both lines. The second staff ends with a double bar line and a repeat sign.

e - ze - liy - di o gü - zel - ler

gü - ze - liy - di

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

MUHAYYER ŞARKI
"Bir siyah çevre dolaşmış gibi kirpiklerine"

Güfte: Orhan Rahmi Gökçe
Beste: Râkım Elkoçlu

Aksak

Bir si-yah çev - re do-laş - ınış gi-bi kir - pik -
le - ri - ne SAZ..... le - ri - ne SAZ..... O ba-kış
baş - ka ba-kış ben - ze-mi - yor hiç - bi - ri - ne SAZ.....
..... O ba-kış baş - ka ba-kış ben - ze-mi - yor
hiç - bi - ri - ne SAZ..... Bir alev par - ça - sı göz - ler
ki de - rin - den de - ri - ne SAZ..... de - ri - ne SAZ.....

e) Kürdî'li Hicazkâr Aksak Şarkı “ Demedim hiç ona kimsin ve nesin sen ne adın” Güfte: Orhan Rahmi Gökçe

Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Demedim hiç ona kimsin ve nesin sen, ne adın

. . - - / . . - - / . . - - / . . - -

Niye yıllarca hayâlimde süründün yaşadın

. . - - / . . - - / . . - - / . . - -

Niye kahrın bana düşmüş, yine ellerde tadın

. . - - / . . - - / . . - - / . . - -

Niye yıllarca hayâlimde süründün yaşadın

. . - - / . . - - / . . - - / . . - -

(2009: 718).

Vezin: Fe'îlâtün / Fe'îlâtün / Fe'îlâtün / Fe'îlün (Remel)

Güfte: Orhan Rahmi Gökçe

Nazım Şekli: Şarkı

KÜRDÎ'Lİ HICAZKÂR ŞARKI

"Demedim hiç ona kimsin ve nesin sen ne adın"

Aksak

Deme - dîm hiç o - nakim - sin ve nesin sen ne a - dın SAZ
FE İ LÂ - TÜN FE İ LÂ TÜN FE İ LÂ TÜN FE İ LÜN

SAZ Ni - ye yıl - lar - ca ha - yâ - lîm - de sü rün - dün ya - şa - dın SAZ
FE İ LÂ TÜN FE İ LÂ TÜN FE İ LÂ TÜN FE İ LÜN

SAZ Ni - ye kah - rın ba - nadüş - müş ni - ye el - ler - de ta - dın SAZ
FE - İ - LÂ - TÜN FE İ LÂ TÜN FE İ LÂ TÜN FE İ LÜN

Aksak usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısralar saz bölümü ile birlikte 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1. mısradaki dörtlük sus / 1 / 1 / 2 / 5 / 1 / 1 / 2 / 5 / 1 / 1 / 2 / 5 / 1 / 1 / 2 / 5 / 1 / 1 / 2 / saz(3) / şeklinde, 2, 3 ve 4. mısralarda saz(2) / 1 / 1 / 2 / 5 / 1 / 1 / 2 / 5 / 1 / 1 / 2 / 5 / 1 / 1 / 2 / 5 / 1 / 1 / 2 / saz(3) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

KÜRDİLİ HİCAZKÂR ŞARKI
"Demedim hiç ona kimsin ve nesin sen ne adın"

Güfte: Orhan Rahmi Gökçe
Beste: Râkım Elkutlu

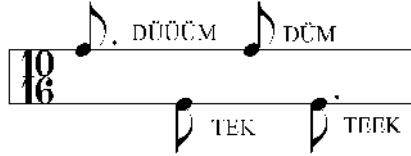
Aksak

De-me-dim hiç o-na kim - sin ve ne - sin sen
ne a - dın SAZ..... ne a - dın SAZ..... Ni-ye yıl - lar -
ca ha - yâ - lım - de sü - rün - dün ya - şa - dın SAZ.....
o ka - dın âh o ka - dın âh o ka - dın âh
o ka - dın SAZ..... Ni-yekah rın bana düş - müş -
yi - ne el - ler - de ta - dın SAZ..... de ta - dın SAZ.....

3.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

3.7.1. Curcuna Usûlü

10 zamanlı usûllerdendir. “Şarkılarda, türkülerde, ilâhîlerde, oyun havalarında ve saz semâîlerinin dördüncü hanelerinde kullanılmıştır” (Özkan, 1987: 612). Darbları ve vuruluşu şu şekildedir.

3.7.2. Usûl – Arûz Vezni İlişkisi

Râkım Elkutlu'nun Curcuna usûlündeki eserlerinin güftesi sekiz farklı aruz vezni kalıbındadır:

1) Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün /Fâ'ilün (Remel)

Örnek Eser:

Uşşak Curcuna Şarkı “ Şimdi nerde nâz ile perverdesin” Güfte: Fuat Bey

Şimdi nerde nâz_ile perverdesin
- . - = / - . = - / - . -
Nerdesin âh sevdiğim sen nerdesin
- . - - / - . - - / - . -
Hem niçin âşıklara âzûrdesin
- . - - / - . = - / - . -
Nerdesin âh sevdiğim sen nerdesin
- . - - / - . - - / - . -

=: İmâle

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün /Fâ'ilün (Remel)

Güfte: Fuat Bey

Nazım Şekli: Şarkı

UŞŞAK ŞARKI

"Şimdi nerde nâz ile perverdesin"

Curcuna

Şim - di ner - de nâz i - le per - ver - de - sin
Ner - de - sin âh sev - di - ğim sen ner - de - sin
Hem ni - çin â - şık - la - ra â - zur - de - sin
İ - I.Â - TÜN FÂ - FÂ - İ - I.Â - TÜN FÂ - İ - I.ÜN

Curcuna usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısralar 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü bütün mısralarda 3 / 2 / 2 / 3 / 3 / 2 / 2 / 3 / 3 / 2 / 5 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

UŞŞAK ŞARKI

"Şimdi nerde nâz ile perverdesin"

Güfte: Fuâd Bey
Beste: Râkım Elkutlu

Curcuna

Şim - di ner - de nâz i - le per - ver - de - sin SAZ.....
Şim - di ner - de nâz i - le per - ver - de - sin SAZ.....
Ner - de - sin âh sev - di - ğim sen ner - de - sin SAZ.....
Ner - de - sin âh sev - di - ğim sen ner - de - sin SAZ.....
Hem ni - çin â - şık - la - ra â - zur - de - sin SAZ.....
Hem ni - çin â - şık - la - ra â - zur - de - sin SAZ.....

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür. (58. Sayfa)

3) Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün/ Fe'ilün (Müctes)

Örnek Eser

Ferahfezâ Düyek – Curcuna (değişmeli) Şarkı “ İçip içipte bu akşam seninle mest olalım” Güfte: Nâhit Hilmi Özeren (Curcuna usûlü ile bestelenmiş kısmı)

Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

İçip içip de bu akşam seninle mest_olalım
. - . - / . . - - / . - . - / . . -
Güneş ufukda doğarken kadeh-be-dest_olalım
. - . - / . . - - / . - . - / . . -
Diler visâl_ile geçsin sabâha dek gecemiz
. - . - / . . - - / . - . - / . . -
Dilerse şi'r_ile coşsun hayalperest olalım
. . . = / . . - - / . - . - / . . -
Güneş ufukda doğarken kadeh-be-dest_olalım
. - . - / . . - - / . - . - / . . -

(2009: 272)

=: İmâle

Vezin: Mefâ'ilün / Fe'ilâtün / Mefâ'ilün/ Fe'ilün (Müctes)

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Nazım Şekli: ?

FERAHFEZÂ ŞARKI
"İçip içip de bu akşam seninle mest olalım"

Curcuna

Diler vi - sâl i - le geç - sin sa - hâ - ha dek ge - ce - miz
Di - ler - se şi'r i - le coş - sun ha - yal - pe - rest o - la - lım

ME-FÂ - İ - T.ÜN FE-İ - T.Â-TÜN ME-FÂ - İ - T.ÜN FE-İ - T.ÜN

Düyek - Curcuna (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserin curcuna usûlü ile bestelenmiş bölümünde 3 ve 4. mısralar 4 ölçümlük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 3 ve 4. mısralarda dörtlük sus / 1 / 2 / 2 / 3 / dörtlük sus / 1 / 2 / 2 / 5 / 1 / 2 / 2 / 5 / 1 / 2 / 5 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür. (99. Sayfa)

4) Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün /Mefâ'ilün (Hezec)

Örnek Eser

Kürdî'li Hicazkâr Düyek – Curcuna (değişmeli) Şarkı “ Hayâlin karşısında sızlayan kalbim yanar ağlar” Güfte: Âkif Salı (Curcuna usûlü ile bestelenmiş kısmı)

Hayâlin karşısında sızlayan kalbim yanar ağlar
. - - - / . - = - / . - - - / . - - -
Kemânım inleyip ağlar dilim ismin anar ağlar
. - - - / . - - - / . - - - / . - - -
Vurulmuş sînede yaram onulmaz da kanar ağlar
. - - - / . = = - / . - - = / . - - -
Sazım ağlar sözüm ağlar gözümden yaş akar ağlar
. - - - / . - - - / . - - - / . - - -
Seherde bülbül_ ağlar hâlîme her şey bakıp ağlar
. - = - / . - - - / . = - - / . - - -
Derûnum âh edip ağlarbu âh ile/ yanar dağlar
. - - - / . - - - / . - = = / . - - -

=: İmâle

Vezin: Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün /Mefâ'ilün (Hezec)

Güfte: Âkif Salı

Nazım Şekli: ?

KÜRDÎLİ HICAZKÂR ŞARKI
"Hayâlin karşısında sızlayan kalbim yanar ağlar"

Curcuna

Sa-zım ağ-lar   sö-züm ağ-lar   gö-züm-den yaş   a - kar çağ - lar
Se-her-de bül   bül ağ-lar hâ   li-me her-şey   ba-kıp ağ - lar   SAZ.....
De-rû-num âh   e - dip ağ-lar   bu âh i - le   ya-nar dağ - lar

ME-FÂ - İ-LÜN   ME-FÂ - İ-LÜN   ME-FÂ - İ-LÜN   ME-FÂ - İ - LÜN

Düyek - Curcuna (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserin curcuna usûlü ile bestelenmiş bölümünde 4, 5 ve 6. mısralar saz bölümü ile birlikte 5 ölçümlük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü

4, 5 ve 6. mısralarda dörtlük sus / 1 / 2 / 2 / 3 / dörtlük sus / 1 / 2 / 2 / 3 / dörtlük sus / 1 / 2 / 2 / 3 / dörtlük sus / 1 / 2 / 2 / 3 / 3 / saz(7) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür. (105 ve 106. Sayfa)

5) Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün (Remel)

Örnek eser

Karçiğar Aksak – Curcuna (değişmeli) Şarkı “ Âteşiyle yanıyorken yüreğim”
Güfte: Âkif Salı (Aksak usûlü ile bestelenen kısmı)

Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Âteşiyle yanıyorken yüreğim

= . - = / . . - - / . . -

Niye söndürmeye gelmez meleğim

. . - - / . . - - / . . -

Hıçkırıkla boşanan gözyaşımı

. . - = / . . - - / . . -

Niye söndürmeye gelmez meleğim

. . - - / . . - - / . . -

Uyku girmez bu sebepten gözüme

. . - - / . . - - / . . -

Rast gelir de niye bakmaz yüzüme

+ . - = / . . - - / . . -

Acı dersem de inanmaz sözüme

. . - - / . . - - / . . -

Aşk dilinden niye bilmez meleğim

+ . - - / . . - - / . . -

(2009: 657)

=: İmâle +: Zihâf

Vezin: Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün (Remel)

Güfte: Âkif Salı

Nazım Şekli: ?

KARCIĞAR ŞARKI
"Âteşyle yanıyorken yüreğim"

Curcuna

Uy - ku gir - mez bu se - bep - ten gö - zü - me Râst ge - lir de
FE - İ - LÂ - TÛN FE - İ - LÂ - TÛN FE - İ - LÛN FE - İ - LÂ - TÛN
ni - ye bak maz yü - zü - me A - cı der - sem de i - nan - maz sö - zü - me
FE - İ - LÂ - TÛN FE - İ - LÛN FE - İ - LÂ - TÛN FE - İ - LÛN

Aksak - Curcuna (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserin curcuna usûlü ile bestelenmiş bölümünde 5, 6 ve 7. mısralar 3 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 5. mısradaki 3 / 2 / 2 / 3 / dörtlük sus / 1 / 2 / 2 / 3 / 2 / 3 / 5 / şeklinde, 6. mısradaki 3 / 2 / 2 / 3 / dörtlük sus / 1 / 2 / 2 / 3 / 3 / 2 / 5 / şeklinde, 7. mısradaki dörtlük sus / 1 / 2 / 2 / 3 / 3 / 2 / 2 / 3 / 3 / 2 / 5 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür. (110. Sayfa)

6) Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün (Remel)

Örnek Eser:

Bayâtî Ağır Aksak – Curcuna (değişmeli) Şarkı “ Ne bahar kaldı ne gül âh ne de bülbül sesi var” Güfte: Nâhit Hilmi Özeren (Curcuna usûlü ile bestelenmiş bölümü)

Ne bahâr kaldı ne gül âh ne de bülbül sesi var
. . . - - / . . . - - / . . . - - / . . . -
Ne o cânan ne bir_ümmîd ne gönül neş'esi var
. . . - - / . . . - - / . . . - - / . . . -
Çekecek bence hayâtın daha bilmem nesi var
. . . - - / . . . - - / . . . - - / . . . -
Ne o cânan ne bir_ümmîd ne gönül neş'esi var
. . . - - / . . . - - / . . . - - / . . . -

Vezin: Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün (Remel)

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Nazım Şekli: Şarkı

BAYÂTÎ ŞARKI

"Ne bahâr kaldı ne gül âh ne de bülbül sesi var"

Curcuna

Çe-ke-cek ben - ce ha - yâ - tin da - ha bil - mem ne - sı var a-man
FE-İ-LÂ - TÜN FE-İ-LÂ - TÜN FE-İ-LÂ - TÜN FE-İ-LÜN

a-man SAZ..... Ne o cân - nân ne bir üm - mîd
FE-İ - LÂ-TÜN FE-İ - LÂ - TÜN

neğ - nül neş - e - sı var a-man a-man
FE-İ - LÂ-TÜN FE-İ - LÜN

Ağır Aksak - Curcuna (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserin curcuna usûlü ile bestelenmiş bölümünde 3 ve 4. mısralar “aman” kelimeleri ve saz bölümleri ile birlikte 4 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 3 ve 4. mısralarda dörtlük sus / 1 / 2 / 5 / 3 / 2 / 2 / 3 / 3 / 2 / 2 / 2 / a(1) / man(19) / a(1) / man(5) / saz(5) / şeklinde, 4. mısradaki dörtlük sus / 1 / 2 / 2 / 3 / dörtlük sus / 1 / 2 / 2 / 3 / dörtlük sus / 1 / 2 / 2 / 3 / 2 / 3 / 2 / 2 / a(1) / man(9) / a(1) / man(10) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür. (152. Sayfa)

7) Mefâ'îlün / Fe'ûlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün (Hezec)

Örnek Eser

Bayâtî Aksak – Curcuna (değişmeli) Şarkı “ Ne arzu var ne tâkat visâl dillerde kaldı” Güfte: Orhan Rahmi Gökçe (Curcuna usûlü ile bestelenmiş bölümü)

Ne arzû var ne tâkat visâl dillerde kaldı

. - - - / . - - / . - - - / . - -

Ne Leylâ var ne Mecnûn hayâl dillerde kaldı

. - - - / . - - / . - - - / . - -

Erişti sonbahâre şu dîvâne gönüller

. - = - / . - = / . - - = / . - -

Ne Leylâ var ne Mecnûn hayâl dillerde kaldı

. - - - / . - - / . - - - / . - -

Ne bir meyhâne kaldı ne bir dîvâne artık

. - - - - / . - - / . - - - - / . - -

Yıkılsın bu hasretle bizim meyhâne artık

. - - = / + - = / . - - - - / . - -

Desinler ki felek de bize bîgâne artık

. - - = / . - = / . - - - / . - -

Harâm oldu buluşmak visâl dillerde kaldı

. - - - = / . - - - / . - - - - / . - -

=: İmâle +: Zihâf

Vezin: Mefâ'îlün / Fe'ûlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün (Hezec)

Güfte: Orhan Rahmi Gökçe

Nazım Şekli: Şarkı

BAYATÎ ŞARKI

"Ne arzû var ne tâkat visâl dillerde kaldı"

Curcuna

Nebir mey - hâ - ne kal - dı   nebir dî - vâ - ne ar - uk
Yıkıl - sın bu   has - ret - le   bizim mey - hâ - ne ar - uk
Desin - ler ki   le - lek - de   bi - ze bî - gâ - ne ar - uk

MIFÂ - Î - LÜN   FE - Ū - LÜN   MIFÂ - Î - LÜN   FE - Ū - LÜN

Aksak - Curcuna (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserin curcuna usûlü ile bestelenmiş bölümünde ikinci bend 1, 2 ve 3. mısralar 4 ölçümlük müzik cümleleri

ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü ikinci bend 1, 2 ve 3. mısradaki dörtlük sus / 1 / 2 / 2 / 3 / 2 / 3 / 5 / dörtlük sus / 1 / 2 / 2 / 3 / 2 / 3 / 5 / şeklindedir.

Bu vezinde yazılmış güfteler genelde aksak usûlü ile bestelenmemiştir. (115 ve 116. Sayfa)

8) Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün (Remel)

Örnek Eser:

Uşşak Ağır Aksak – Curcuna (değişmeli) Şarkı “ Silemem bir gün hayâlimden o güzel kadını” Güfte: Nâhit Hilmi Özeren (Curcuna usûlü ile bestelenmiş bölümü)

O güzel git/memeliydi/ o bu gönlün/ emeliydi

. . . - - / . . . - - = / . . . - - / . . . - -

Ona aşkım/ ezeliydi/ o güzeller/ güzeliydi

. . . - - / . . . - - = / . . . - - / . . . - -

=:İmâle

Vezin: Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün (Remel)

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Nazım Şekli: Şarkı

UŞŞAK ŞARKI

"Silemem bir gün hayâlimden o dilber kadını"

Curcuna

O gü - zel git - me - me - liy - di o bu gön - lün
FE-İ - LÂ-TÜN FE-İ - LÂ-TÜN FE-İ - LÂ-TÜN
e - me - liy - di o - nu aş - kım e - ze - liy - di o gü - zel - ler
FE-İ - LÂ-TÜN FE-İ - LÂ-TÜN FE-İ - LÂ-TÜN FE-İ - LÂ-TÜN
gü - ze - liy - di
FE-İ - LÂ-TÜN
gü - ze - liy - di

Ağır Aksak - Curcuna (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserin curcuna usûlü ile bestelenmiş bölümünde farklı vezinle yazılmış mısralar “güzeliydi” kelimesi ile birlikte 1. mısra 5, 2. mısra 7 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir.

Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1. mısradaki sekizlik sus / 1 / 2 / 2 / 3 / 3 / 2 / 2 / 3 / sekizlik sus / 1 / 2 / 2 / 13 / sekizlik sus / 1 / 2 / 2 / 3 / şeklinde, 2. mısradaki sekizlik sus / 1 / 2 / 2 / 3 / sekizlik sus / 1 / 2 / 2 / 3 / sekizlik sus / 1 / 2 / 2 / 33 / gü(1) / ze(2) / liy(2) / di(3) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür. (157 ve 158. Sayfa)

9) Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün (Hezec)

a) Rast Curcuna Şarkı “ Bir yaz gecesi Çamlıca mehtâbına geldin” Güfte: Yahyâ Kemâl Beyatlı

Bir yaz gecesi Çamlıca mehtâbına geldin
- - ./ . = - ./ . - - ./ . - -
Billâh o gece sen iki mehtâba bedeldin
- - ./ . = - ./ . - - ./ . - -
Aydın da, güneşten de, semâdan da güzeldin
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Billâh o gece sen iki mehtâba bedeldin
- - ./ . = - ./ . - - ./ . - -

=: İmâle

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün (Hezec)

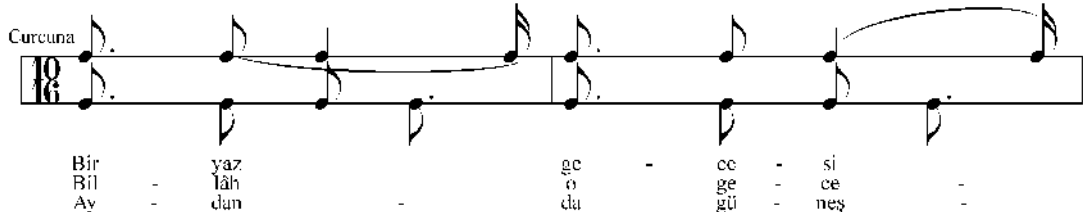
Güfte: Yahyâ Kemal Beyatlı

Nazım Şekli: Şarkı

RAST ŞARKI

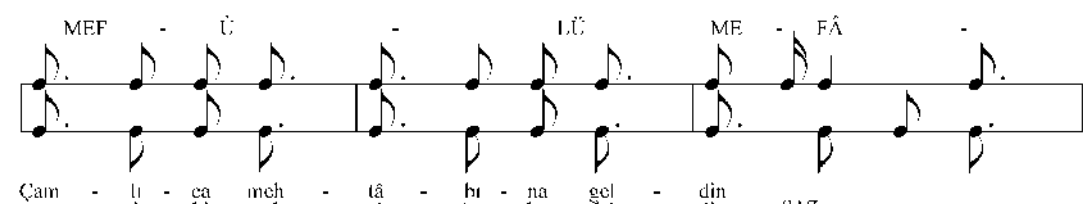
"Bir yaz gecesi Çamlıca mehtâbına geldin"

Curcuna

Bir yaz gecesi Çamlıca mehtâbına geldin
Bil - lâh - o - ge - ce - si
Ay - dan da - güneş - ten - de - sem - â - dan - da - gü - zel - din

MEF - Ü - LÜ - ME - FÂ -

Çam - lı - ca mehtâ - bı - na gel - din
sen - de - ki mehtâ - ta - ba - he - del - din
ten - de - se - mâ - dan da - gü - zel - din

SAZ.....

İ - LÜ ME - FÂ - İ - LÜ FA - Ü - LÜN

Curcuna usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısralar saz bölümü ile birlikte 5 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü bütün mısralarda 3 / 7 / 3 / 2 / 5 / 3 / 2 / 2 / 3 / 3 / 2 / 2 / 3 / 2 / 3 / 2 / saz(8) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

RAST ŞARKI

"Bir yaz gecesi Çamlıca mehtâbına geldin"

Güfte: Yahyâ Kemâl Beyatlı
Beste: Râkım Elkoğlu

Çürçüme

Bir yaz ge - ce - şî çam - lı - ça meh -
tâ - bı - na gel - din SAZ..... din SAZ.....
Bil - lâh o ge - ce sen i - ki meh -
tâ - ha be - del - din SAZ..... Bil - lâh
o ge - ce sen i - ki meh - tâ - ba be - del -
din SAZ..... Ay - dan da gü - neş -
den de se - mâ - dan da gü - zel - din SAZ..... din SAZ..... SON

b) Muhayyer Curcuna Şarkı “ Her gün yeni bir nâz yaratan yârdan usandık”
Güfte: Fuad Edip Baksı

Her gün yeni bir nâz yaradan yârdan_usandık
- - ./ - - ./ - - ./ - -
Artık gece gündüz yine meyhâne bizimdir
- - ./ - - ./ - - ./ - -
İşveyle geçen vuslatı az yıllara yandık
- - ./ - - ./ - - ./ - -
Yâr yok diye gam çekme ki peymâne bizimdir
- - ./ - - ./ - - ./ - -

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fe'ûlün (Hezec)

Güfte: Fuad Edip Baksı

Nazım Şekli: ?

RAST ŞARKI

"Her gün yeni bir nâz yaradan yârdan usandık"

Her gün yeni bir nâz yaradan yârdan_usandık
MEF - Ü - LÜ - ME - FÂ - İ - LÜ - FA - Ü - LÜN

nâz ya - ra - tan yâr - dan u - san - dık
düz yi - ne mey - hâ - ne bi - zim - dir SAZ.....
vus - la - tı az yıl - la - ra yan - dık
çek - me ki pey - mâ - ne bi - zim - dir

Curcuna usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları 5 ölçümlük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü bütün mısralarda 3 / 7 / 3 / 2 / 5 / 3 / 2 / 2 / 3 / 3 / 2 / 2 / 3 / 10 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

MUHAYYER ŞARKI

"Hergün yeni bir naz yaratan yârdan usandık"

Güfte: Fuad Edip Bakır
Beste: Râkım Fikretli

Cürucuna

Her gün ye - ni bir nâz ya - ra - tan
yâr - dan u - san - dık SAZ..... yâr - dan u - san -
dık SAZ..... Ar - tık ge - ce gün -
düz yi - ne mey - hâ - ne bi - zim - dir mey -
hâ - ne bi - zim - dir SAZ..... Ar - tık
ge - ce gün - düz yi - ne mey - hâ - ne bi - zim -
dir mey - hâ - ne bi - zim - dir SAZ.....
İş - vey - le ge - çen vus - la - tı az
yıl - la - ra yan - dık yıl - la - ra yan - dık SAZ.....

c) Uşşak Curcuna Şarkı “ Bir gün ne olur gel beni bûsenle sevindir” Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Bir gün ne olur gel beni bûsenle sevindir
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Ölsem de bu gönlüm yine vallâhi senindir
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Feryâdı onun, haşre kadar âh ü enindir
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Ölsem de bu gönlüm yine vallâhi senindir
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün (Hezec)

Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Nazım Şekli: Şarkı

UŞŞAK ŞARKI
"Bir gün ne olur gel beni bûsenle sevindir"

Curcuna

Bir gün ne olur gel beni bûsenle sevindir
Ölsem de bu gönlüm yine vallâhi senindir
Feryâdı onun, haşre kadar âh ü enindir
Ölsem de bu gönlüm yine vallâhi senindir

MLF - Ü - LÜ ME - FÂ - İ - LÜ FA - Ç - LÜN

Curcuna usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları saz bölümü ile birlikte 5 ölçüklük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü bütün mısralarda 3 / 7 / 3 / 2 / 5 / 3 / 2 / 2 / 3 / 3 / 2 / 2 / 3 / 2 / saz(8) / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

UŞŞAK ŞARKI
"Bir gün ne olur ben, bûsenle sevindir"

Güfte: Nâhit İlimi Özeren
Beste: Râkım Elkutlu

Cürema

Bir gün ne o - lur gel be - ni bû -
sen - le se - vin - dir SAZ..... dir SAZ.....
Öl - sem - de bu gön - lüm yi - ne val -
lâ - hi se - nin - dir SAZ..... Öl - sem -
de bu gön - lüm yi - ne val - lâ - hi se - nin -
dir SAZ..... Fer - yâ - dı o - nun
haş - re ka - dar â - hu e - nin - dir SAZ.....
Fer - yâ - dı o - nun haş - re ka - dar
â - hu e - nin - dir SAZ.....

d) Hüzam Türk Aksağı – Curcuna (değişmeli) Şarkı “ Susmuş gece her yer sizi dinlerdi denizden” Güfte: Nâhit Hilmi Özeren (Curcuna usûlü ile bestelenmiş bölümü)

Susmuş gece her yer sizi dinlerdi denizden

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Mehtâb bile koşmuştu dün_akşam peşinizden

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Tâ arşa kadar inledi gökler sesinizden

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Mehtâb bile koşmuştu dün_akşam peşinizden

- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

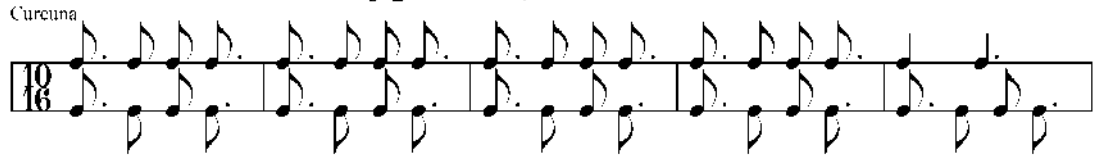
Güfte: Nâhit Hilmi Özeren

Nazım Şekli: Şarkı

HÜZZAM ŞARKI

"Susmuş gece her yer sizi dinlerdi denizden"

Curcuna

Tâ ar - şa ka-dar in - le - di gök - ler se - si - niz - den
MEF - Ū - LŪ ME-FÂ - î - LŪ ME-FÂ - î - LŪ FA - Ū - LŪN

Meh - tâb bi - le koş - muş - du dün ak - şam pe - şî - niz - den
MEF - Ū - LŪ ME-FÂ - î - LŪ ME-FÂ - î - LŪ FA - Ū - LŪN

Türk Aksağı - Curcuna (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserin curcuna usûlü ile bestelenmiş kısımda 3 ve 4. mısralar 5 ölçümlük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 3 ve 4. mısralarda 5 / 5 / 3 / 2 / 5 / 3 / 2 / 2 / 3 / 3 / 2 / 2 / 3 / 10 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür. (41. Sayfa)

e) Segâh Sengin Semâi – Curcuna (değişmeli) Şarkı “Aşkınla yanıp ağladığım günleri an sen” Güfte: Belli değil (Curcuna usûlü ile bestelenmiş bölümü)

Geçti modası artık_o arzû-yi visâlin

- = ./. = - ./ . - - ./ . - -

Benden de beter oldu diyorlar senin hâlin

- - ./ . - - ./ . - - ./ + - -

=: İmâle +: Zihâf

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

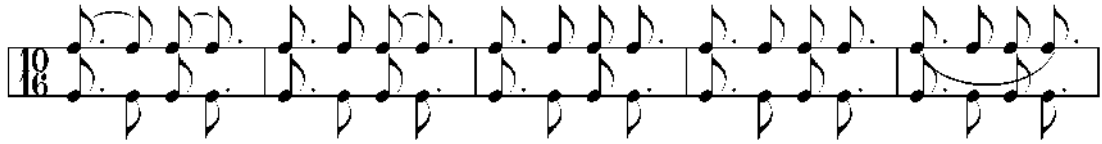
Güfte: Belli değil

Nazım Şekli: ?

SEGÂH ŞARKI

"Aşkınla yanıp ağladığım günleri an sen"

Curcuna

Geç - ti - mo - da - sı ar - lık o ar - zû - yu vi - sâ - lîn
Ben - den - de - be - ter ol - du di - yor - lar se - nin hâ - lîn
MEF - Ü - LÜ ME-FÂ - İ - LÜ ME-FÂ - İ - LÜ FA - Ü - LÜN

Sengin Semâi - Curcuna (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserin curcuna usûlü ile bestelenmiş kısmında 5 ve 6. mısralar 5 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü bütün mısralarda 5 / 5 / 3 / 2 / 5 / 3 / 2 / 2 / 3 / 3 / 2 / 2 / 3 / 10 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür. (73. Sayfa)

f) Muhayyer Kürdî Aksak – Curcuna – Sofyan (değişmeli) Şarkı “ Bilmem ki günâhım sana olmakta mı bende” Güfte: Nâhit Hilmi Özeren (Curcuna usûlü ile bestelenmiş bölümü)

Bilmem ki günâhım sana olmakta mı bende
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Ağlatma yeter kalmadı hiç gözyaşı bende
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Bir hasta dilim vardı ki aldın_o da sende
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -
Ağlatma yeter kalmadı hiç gözyaşı bende
- - ./ . - - ./ . - - ./ . - -

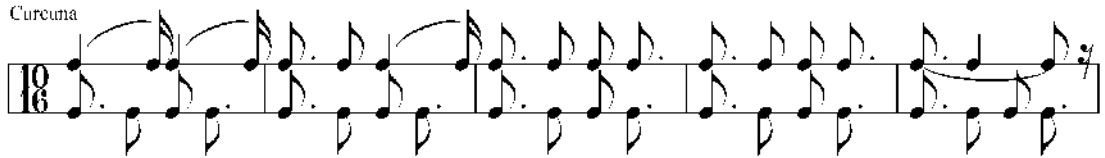
Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Bilinmiyor

Nazım Şekli: Şarkı

MUHAYYER KÜRDÎ ŞARKI
"Bilmem ki günâhım sana olmakta mı bende"

Curcuna

Bir has - ta di - lim var - di ki al - dın o da sen - de
Ağ - lat - na ye - ter kal - ma - du hiç göz - ya - şı ben - de
MEF - Ü - LÜ ME-FÂ - İ - LÜ ME-FÂ - İ - LÜ FA - Ü - LÜN

Aksak – Curcuna – Sofyan (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş bu eserin 4 ve 5. mısraları 5 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü bütün mısralarda 4 ve 5. mısralarda 5 / 5 / 3 / 2 / 5 / 3 / 2 / 2 / 3 / 3 / 2 / 2 / 3 / 9 / sekizlik sus / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür. (131. Sayfa)

g) Hicazkâr Aksak – Curcuna (değişmeli) Şarkı “ Canlandı bu sessiz gecenin şîri denizde” Güfte: Hıfzı Tevfik Gönensoy (Curcuna usûlü ile bestelenmiş bölümü)
Bu güfte Yarar tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Canlandı bu sessiz gecenin şî'ri denizde
- - ./ - - ./ - - ./ - -
Mehtâb_eriyor sanki güzel gözlerinizde
- - ./ - - ./ - - ./ - -
Rü'yâ uzuyor sandalın_ardındaki izde
= - ./ - - ./ - - ./ - -
Mehtâb_arıyor sanki elâ gözlerinizde
- - ./ - - ./ - - ./ - -

(2009: 950)

=: İmâle

Vezin: Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fa'ûlün (Hezec)

Güfte: Hıfzı Tevfik Gönensoy

Nazım Şekli: Şarkı

HICAZKÂR ŞARKI
"Canlandı bu sessiz gecenin şîri denizde"

Aksak

de SAZ..... Rû - yâ u - zu - yor san - ki e - lâ göz - le - ri - niz -
MEF - Ū - LŪ ME-FÂ - İ - LŪ-ME-FÂ - İ - LŪ FA-Ū -
de âh âh göz - le - ri - niz - de SAZ.....
LŪN

Aksak – Curcuna usûlleri ile bestelenmiş bu eserin curcuna usûlü ile bestelenmiş bölümünde 3. mısra “âh”, “gözlerinizde” kelimeleri ve saz bölümü ile birlikte 5 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 3. mısra 5 / 5 / 3 / 2 / 5 / 3 / 2 / 2 / 3 / 3 / 2 / 2 / 3 / 10 / âh(10) / âh(10) / göz(3) / le(2) / ri(2) / niz(3) / de(3) / saz(7) / şeklindedir.

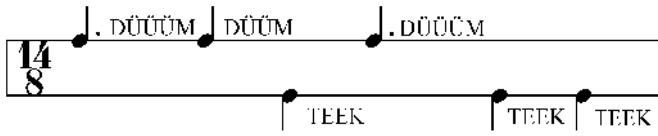
Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür. (136. Sayfa)

3.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

3.8.1 Devr-i Revan Usûlü

Ondört zamanlı usûllerdendir. Mevlevî âyinlerinin birinci selamı genellikle bu usûlde bestelenmiş olup birkaç tane beste formunda eser bu usûlle bestelenmiştir (Ungay, 1981: 101).

Usûlün vuruluşu ve darbları şu şekildedir:

3.8.2. Usûl – Aruz Vezni İncelemesi

- 1) Mefûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûl (Rubâ'î Vezni)
- 2) Mef'ûlü / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Fâ' (Rubâ'î Vezni)

Örnek Eser:

Karcıġar Mevlevî Âyini Birinci Selam Güfte: Mevlânâ Celâleddîn Rûmî
Bu güfte Çevikoġlu tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

İmrûz(i) çü her rûz(i) harâbîm(i) harâb
- - ./ . - - ./ . - - ./ . -
Megşâ der-i endîşe vü ber gîr(i) rebâb
- - ./ . - - ./ . - - ./ . -
Sad gûne namazest_ü rukû'ast_ü sücûd
- - ./ . = - ./ . - - ./ . -
Anrâ ki cemâl-i dost(1) bâşed mihrâb
- - ./ . - - -/ . - - -/ -

(2010: 189).

=: İmâle

Vezin: Mefûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûl (Rubâ'î Vezni) 1. 2 ve 3. mısra

Mef'ûlü / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Fâ' (Rubâ'î Vezni) 4. mısra

Güfte: Mevlânâ Celâleddin Rûmî

Nazım Şekli: Rubâ'î

KARCIĞAR ÂYİN-İ ŞERİFİ "Birinci Selam"

Devr-i Revân

İm - rû - z(i) çü her rû - z(i) ha - râ - bî - m(i) ha - râb
MEF - Û - LÛ ME-FÂ - İ - LÛ ME-FÂ - İ - LÛ FE-ÛL

Meg - şâ de - ri en - dî - şe vü ber gi - r(i) re - bâb
MEF - Û - LÛ ME - FÂ - İ - LÛ ME-FÂ - İ - LÛ FE-ÛL

Sad gû - ne na - ma - zes - tû ru - kû - as - tû sü - cûd
MEF - Û - LÛ ME-FÂ - İ - LÛ ME-FÂ - İ - LÛ FE-ÛL

An - râ ki ec - mâ - li dos - t(i) bâ - şed mih - râb
MEF - Û - LÛ ME-FÂ - İ - LÛN ME-FÂ - İ - LÛN FÂ'

Devr-i Revan usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları 2 ölçümlük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1. mısradaki 3 / 4 / 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 3 / sekizlik sus / şeklinde, 2. mısradaki 2 / 5 / 1 / 2 / 2 / 2 / 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 4 / şeklinde, 3. mısradaki 3 / 4 / 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 3 / sekizlik sus şeklinde, 4. mısradaki 3 / 4 / 2 / 1 / 2 / 2 / 2 / 1 / 2 / 2 / 3 / 4 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

KARCIĞAR ÂYIN-I ŞERİFİ BİRİNCİ SELAM

Devr-i Revân

Güfte: Mevlânâ Celâleddin Rûmî
Beste: Râkım Elkutlu

İM - RÛ - Zİ ÇÜHÛR RÛ - Zİ İA-RA - Bİ - Mİ İA-RÂB

HEY - YİYÂR HEY - Yİ DOST MEĞ - ŞÂ DE-Rİ EN - Dİ -

ŞE VÛBER Gİ - Rİ RE-BÂB CÂ - NİMEN CÂ - NÂ - NİMEN MEV -

LÂ - Yİ MEV - LÂ - NÂ - Yİ MEN SAD GÛ - NE NA-MA - ZUS -

TÛ RÛ-KÛ - AS - TÛ SÛ-CÛD HEY - YİYÂR HEY - Yİ DOST

AN - RÂ Kİ CE-MÂ - Lİ DOS - Tİ BÂ - ŞED Mİİ - RÂB

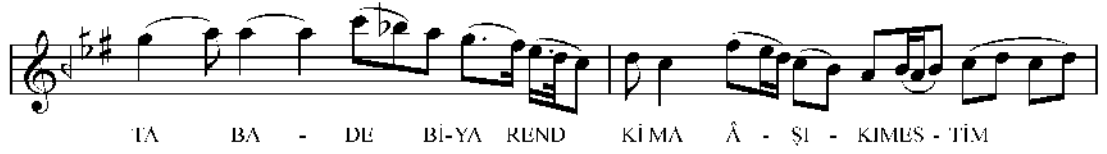
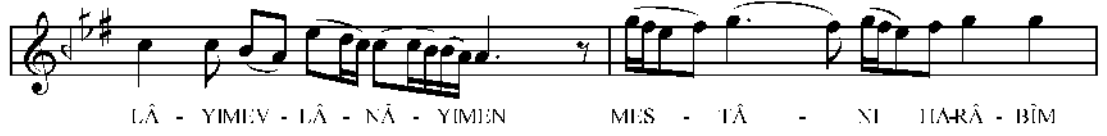
CÂ - NİMEN CÂ - NÂ - NİMEN MEV - LÂ - Yİ MEV - LÂ - NÂ - Yİ MEN

Pİ - RİMEN İİ - SÂ - NİMEN CÂ - NİMEN CÂ - NÂ - NİMEN

DER - DİMEN DER - MÂ - NİMEN MEV - LÂ - Yİ MEV - LÂ - NÂ - Yİ MEN

MÂ MES - Tİ HA-RÂ - BEZ PE - YİMA' - ŞÛK-İ ELES - TİM

HEY - YİYÂR HEY - Yİ DOST MÂ MES - Tİ ELES - TİM

3.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

3.9.1 Devr-i Kebîr Usûlü

Büyük usûller içerisinde hemen hemen en çok kullanılan devr-i kebîr 28 zamanlı bir usûldür. En çok peşrevlerde kullanılmıştır. Üç ayrı velvelede devr-i kebîr vardır. Mevlevî âyinlerinin başında icra edilen peşrevler iki tane devr-i kebîr usûlünün ardı ardına vurulmasıyla elde edilen, muzaaf devr-i kebîr denen bir çeşit devr-i kebîrle ölçülürler. Bu iki devr-i kebîrin velveleleri farklıdır. Yine mevlevî âyinlerinin 3. selamları devr-i kebîrin başka bir velvelisiyle ölçülür. Klâsik mûsikîmizde büyük formdaki sözlü eserler başka bir devr-i kebîr velvelisiyle ölçülür (Ungay, 1981: 180).

Usûlün beste formunda kullanılan şeklinin vuruluşu ve darbları şu şekildedir:

28
4

DÜM DÜM DÜM TE DÜM

TEK TEK KE TEK TEK

DÜM TAA DÜM DÜM DÜM

TEK HEK TEK TEK

1) Mef'ûlü / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü /Fâ'ilün (Muzârî)

Örnek Eser:

Şehnaz Devr-i Kebîr Beste “ Sâkî piyâle sun ki bugün gül havâsıdır” Güfte:
Nevres dîvânından

Sâkî piyâle sun ki bugün gül havâsıdır
- - ./ - . - . / . - - ./ - . -
Eyyâm-ı gülde neş'e-yi mey gül safâsıdır
- - ./ - . - . / . - - ./ - . -

Vezin: Mef'ûlü / Fâ'ilâtü / Mefâ'ilü /Fâ'ilün (Muzârî)

Güfte: Nevres dîvânından

Nazım Şekli: ?

ŞEHNAZ BESTE

"Sâkî piyâle sun ki bugün gül havâsıdır"

Devr-i Kebîr

28
4

Âh Sâ - ki pi - yâ - le sun ki
MEF - Ü - LÛ FÂ - İ - LÂ - TÛ

bu gün gül ha - vâ - sı - dır
ME - FÂ - İ - LÛ FÂ - İ - LÛN

Âh İy - yâ - mı gül - de
MEF - Ü - LÛ FÂ - İ -

neş - e - yimey gül su - lâ - sı - dır
LÂ - TÛ MEFÂ - İ - LÛ FÂ - İ - LÛN

Devr-i kebîr usûlü ile bestelenmiş bu eserin mısraları "âh" kelimesi ile birlikte 1 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1. mısradâ âh(1) / 3,5 / 1 / 0,5 / 1,5 / 0,5 / 3 / 1 / dörtlük sus / 3 / sekizlik sus / 3,5 / sekizlik sus / 1 / 0,5 / 1,5 / 0,5 / 4 / şeklinde, 2. mısradâ ise âh(1) / 3,5 / 1 / 0,5 / 3 / 3 / dörtlük sus / 3 / sekizlik sus / 1 / 0,5 / 2 / sekizlik sus / 1 / 0,5 / 1,5 / 0,5 / 4 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

ŞEHNÂZ BESTE

"Sâkî piyâle sun ki bugün gül havâsıdır"

Güfte: Nevres Dîvânından
Beste: Râkım Fîkulu

Devr-i Kebîr

Âh Sâ - ki pi - yâ - le sun - ki
hu - gün gül ha - vâ - sı - dır
ca-nım yâ - lâ ye le lel lel lel le
lel lel lelelelelelelelelelele li vay
mî-rim yâ - lâ ye le lel lel
lelelelelelelelelelele li vay
gül ha - vâ - sı - dır
gül sa - fâ - sı - dır
Âh Ey - yâ - nı gül - de
neş - e yimey gül sa - fâ - sı - dır

SON

2) Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün (Remel)

Örnek Eserler:

a) Nihâvend Devr-i Kebîr Beste “ Ben perîşanlıkta buldum rif'ati kâkül gibi”

Güfte: Gâlip Bey

Ben perîşanlıkta buldum rif'ati kâkül gibi

- . -- / - . - - / - . = - / - . -

Bulma cem'iyet gönül şandır perîşanlık sana

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

=: İmâle

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün (Remel)

Güfte: Gâlip Bey

Nazım Şekli: ?

NIHÂVEND BESTE

"Ben perîşanlıkta buldum rifatı kâkül gibi"

Devr-i Kebîr

28/4

Âh Be Ben pe - ri şa
FA - I-LÄ - - - - - şa

şan - lık - ta bul dım
TÜN - FA - I-LÄ - - - - - TÜN

rif - a - tı kâ kü
FA - I-LÄ - - - - - TÜN - TÜN

kül - gi - bi
FA - I-LÜN

Âh Bu Bul - ma cım iy -
FA - I-LÄ - - - - - TÜN

vet gö - nü şan
FA - I-LÄ - - - - - TÜN

dır pe - ri şa şan
FA - I-LÄ - - - - - TÜN

lık sa - na
FA - I-LÜN

Devr-i kebîr usûlü ile bestelenmiş bu eserin mısraları "âh" kelimesi ile birlikte 2 ölçüklük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1. mısradâ âh(1) / 3 / sekizlik sus / 1 / 0,5 / 5 / 3 / 0,5 / 2 / 1 / 0,5 / 4 / 4 / ikilik sus / sekizlik sus / 1 / 0,5 / 4 / dörtlük sus / 3 / 8 / sekizlik sus / 1 / 0,5 / 6 / ikilik sus / şeklinde, 2. mısradâ ise âh(1) / 3 / sekizlik sus / 1 / 0,5 / 4 / 2 /

sekizlik sus / 1 / 0,5 / 4 / 8 / ikilik sus / sekizlik sus / 1 / 0,5 / 4 / dörtlük sus / 3 / 5 / 3 / sekizlik sus / 1 / 0,5 / 6 / ikilik sus / Şeklindedir.

Eserdeki sz unsurları mzik cümlelerine gelenekteki gibi blnmŐtr.

NIHÂVEND BESTE
"Ben perîşanlıkta buldum rifati kâkûl gibi"

Güfte: Gâlip Bey
Beste: Râkım Elkoğlu

Devr-i Kibir

Âh be Ben pe - ri - şa
şan - lık - ta bul - dum
rif - a - ti kâ - kûl
kûl gi - bi
ti - ri ye le lel le le lel le le lel le lelelele li vay vay
rif - a - ti kâ -
SON
kûl gi - bi
Âh bu Bul - ma ec - miy -
yet gö - nül şan
dır pe - ri - şa şan -

lk sa - na

b) Ferahnâk Devr-i Kebîr Beste “Subh-dem câm-ı mey-i mestâne takbîl eylerim” Güfte: Süleyman Âsaf

Subh(u)-dem câm-ı mey-i mestâne takbîl eylerim

- . . - - / = . = - / - . - - / - . -

Nâlemi ûd eylerim feryâdımı nây-i hazîn

- . = - / - . - - / - . = - / = . -

=: İmâle

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün (Remel)

Güfte: Süleyman Âsaf

Nazım Şekli: ?

FERAHNÂK BESTE

"Subh-dem câm-ı mey-i mestâne takbîl eylerim"

Devr-i Kebîr

28
4

Âh Su Sub - hu dem
FÂ İ - LÂ

câ - mi me - yî mes -
TÜN FÂ - İ - LÂ TÜN

tâ - ne tak -
FÂ İ - LÂ

bil ey ey - le-rim
TÜN FÂ İ - LÜN

Âh Nâ - le - mi üd
FÂ - İ - LÂ TÜN

ey ey - le-rim fer -
FÂ İ - LÂ TÜN

yâ yâ yâ - dı -
FÂ İ -

mı nâ - yî ha-zin
LÂ - TÜN FÂ - İ - LÜN

Devr-i kebîr usûlü ile bestelenmiş bu eserin mısraları "âh" kelimesi ile birlikte 2 ölçüklük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik

cümlesindeki bölünümü 1. mısradaki âh(1) / 5 / 1,5 / 0,5 / 5 / 5 / sekizlik sus / 1 / 0,5 / 4,5 / 3,5 / dörtlük sus / 7 / sekizlik sus / 1 / 0,5 / 3 / 3 / sekizlik sus / 3,5 / sekizlik sus / 1 / 0,5 / 6 / şeklinde, 2. mısradaki ise âh(4) / sekizlik sus / 1 / 0,5 / 4 / sekizlik sus / 4 / 4,5 / 5 / sekizlik sus / 1 / 0,5 / 2 / dörtlük sus / 3 / sekizlik sus / 5,5 / sekizlik sus / 1 / 0,5 / 4 / sekizlik sus / 3,5 / sekizlik sus / 1 / 0,5 / 6 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

FERAHNÂK BESTE

"Subh-dem câmi mey-i mestâne takbîl eylerim"

Güfte: Süleyman Âsaf
Beste: Râkım Elkutlu

Devr-i Kahr

Âh Su Sub - hu dem
câ - mi me - yi mes
tâ - ne tak -
bil ey ey - le-rim
öm - rüm câ - nım a - man
ye le lâ mî - rüm ye le le le le le le li
mes lâ - ne tak -
fer yâ yâ - dı-mı SON
bîl ey - le-rim
nâ yî ha - zîn
Âh Nâ - le - mi ûd
ey ey - le-rim fer -
yâ yâ yâ - dı
nu nâ - yî ha-zîn

3) Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün (Remel)

Örnek Eser:

Karcığar Mevlevî Âyini Üçüncü Selam Devr-i Kebîr usûlü ile bestelenmiş kısmı.

Bu güfte Çevikoğlu tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Ân ferîdûn-î cihân-î ma'nevî

- . - - / - . - - / = . -

Bes büved bürhân-ı kadreş Mesnevî

- . - - / - . - - / - . -

Men çi gûyem vasf-ı ân âlî cenâb

- . - - / - . - - / - . -

Nist(i) peygamber velî dâred kitâb

- . - - / - . - - / - . -

(2010: 525).

=: İmâle

Vezin: Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün (Remel)

Güfte: Câmî

Nazım Şekli: ?

KARCIĞAR ÂYIN-I ŞERİF "Üçüncü Selam"

Devr-i Kebîr

Ân fe - ri - dû nî ci - hâ - nî
FÂ - İ - LÂ - TÛN FÂ - İ - LÂ - TÛN

ma - ne - vî be - li yâ - rim
FÂ - İ - LÛN

Bes bü - ved bür hâ - nî kad - reş
FÂ - İ - LÂ - TÛN FÂ - İ - LÂ - TÛN

mes - ne - vî be - li yâ - rim
FÂ - İ - LÛN

Men çi gû - yem vas - lî ûn â
FÂ - İ - LÂ - TÛN FÂ - İ - LÂ - TÛN

lî ce - nâh be - li yâ - rim
FÂ - İ - LÛN

Nis - ti pey gam ber ve - lî dâ
FÂ - İ - LÂ - TÛN FÂ - İ - LÂ - TÛN

red ki - tâb
FÂ - İ - LÛN

Devr-i kebîr usûlü ile bestelenmiş bu eserin bütün mısraları 2 ölçülük müzik cümleleri ile bestelenmiştir. Eserdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü 1. mısradaki 1 / 1 / 4 / 4 / 4 / 2 / 6 / 6 / 4 / 2 / 10 / be(1) / li(1) / yâ(4) / rim(6) şeklinde, 2. mısradaki, sekizlik sus / 2 / 1 / 2 / sekizlik sus / 3 / 4 / 2 / 6 / 6 / 4 / 2 / 10 / be(1) /

li(1) / rim(6) / şeklinde, 3. mısradı, sekizlik sus / 2 / 1 / 2 / 4 / 4 / 2 / 6 / 6 / 4 / 2 / 10 /
be(1) / li(1) / rim(6) / şeklinde, 4. mısradı ise sekizlik sus / 2 / 1 / 2 / sekizlik sus / 3 /
4 / 2 / 6 / 6 / 4 / 2 / 8 / şeklindedir.

Eserdeki söz unsurları müzik cümlelerine gelenekteki gibi bölünmüştür.

KARCIĞAR ÂYIN-I ŞERİFİ
ÜÇÜNCÜ SELAM
"Devr-i Kebîr Usûlü ile Bestelenmiş Kısmı"

Güfte: Câmî
Ahmed İflâkî Dede
Şeyh Gâlib
Mevlânâ Celâleddîn Rômî

Devr-i Kebîr

Beste: Râkım Elkuthı

ÂNFI-RÎ - DÛ - NÎ Cİ - HÂ - NÎ
MA - NE - VÎ BE-Lİ YÂ - RİM
BES BÛVED BÛR - HA - Nİ KAD - REŞ
MES - NE - VÎ BE-Lİ YÂ - RİM
MEN Çİ GÜ - YEM VAS - FI ÂN Â -
Lİ CE - NÂB BE-Lİ YÂ - RİM
NİS - TİPEY - GAM - BER VE - Lİ DÂ -
RED Kİ - TÂB

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

Râkım Elkutlu'nun güfteleri arûz vezni kalıplarıyla yazılmış eserlerinin kullandığı usûllerle âruz vezinleri incelendiğinde şu sonuçlar ortaya çıkmıştır:

1) Râkım Elkutlu eserlerinde 9 ayrı zamanda 12 usûl (semâî, Türk aksağı, yürük semâî, sengin semâî, devr-i Hindî, düyek, aksak, ağır aksak, evfer, curcuna, devr-i revan, devr-i kebîr) ve 16 ayrı arûz vezni (rubâ'î, müctes, hezec, remel, seri', münserih, muzârî) kullanmıştır.

2) 3 zamanlı (semâî) eserlerde rubâ'î vezinlerini, “mef'ûlü / mefâ'ilün / fe'ûlün” (hezec) ve “mef'ûlü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fa'ûlün” (hezec) vezinlerini kullanmıştır. Rubâ'î vezninde yazılmış olan güfteler genelde yürük semâî usûlü ile bestelenirler. Râkım Elkutlu, semâî ve yürük semâî usûllerindeki yakınlıktan faydalanarak rubâ'î vezninde yazılmış bir güfteyi semâî usûlünde bestelemiş, söz unsurlarının müzik cümlelerindeki dağılımı gelenekteki dağılıma benzer bir şekilde olmuştur. Repertuvarımızda güftesi “mef'ûlü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fa'ûlün” (hezec) vezninde olan semâî usûlünde az sayıda eser vardır. Diğer eserlerdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü Râkım Elkutlu'nun eserinden farklıdır. “Mef'ûlü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fa'ûlün” (hezec) vezinli güftelerdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü gelenekteki gibi olmuştur.

3) 5 zamanlı (Türk aksağı) eserlerinde sadece “mef'ûlü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fa'ûlün” (hezec) vezni kullanılmıştır. Bu vezin 3 zamanlı (semâî) ve 10 zamanlı (curcuna) usûllerinde de kullanıldığından Türk aksağı – semâî (değişmeli) ve Türk aksağı- curcuna (değişmeli) eserleride vardır. “Mef'ûlü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fa'ûlün” (hezec) vezinli güftelerdeki söz unsurlarının müzik cümlesindeki bölünümü gelenekteki gibi olmuştur.

4) 6 zamanlı (yürük semâî, sengin semâî) eserlerinde 7 ayrı vezin kullanmıştır. “Fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün” (remel), rubâ'î vezinleri, “müfte'ilün / fa'ilün / müfte'ilün / fa'ilün” (münserih), “mef'ûlü / mefâ'ilün / fe'ûlün (hezec) ve “mef'ûlü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fa'ûlün (hezec) vezinli güftelerdeki söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü gelenekteki gibi olmuştur. “Müfte'ilün / müfte'ilün / fâ'ilün” (seri'i) vezninde yazılan güfteler sengin semâî usûlünde çok az bestelenmiştir. “Fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilün” (remel) vezninde yazılan yürük semâî usûlünde bestelenen güftelerde söz unsurları âh(2) / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 3 / 1 / 1 / 1 / 2 / 2 / 1 / 1 / 2 / şeklinde müzik cümlelerine dağıtılırken Râkım Elkutlu 2 / 1 / 3 / 6 / 2 / 1 / 3 / 6 / 2 / 1 / 3 / 6 / 2 / 1 / 3 / saz(6) / şeklinde dağıtmıştır.

5) 7 zamanlı (devr-i Hindî) bestelenen eserlerde sadece bahr-i remel kalıplarından olan “fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilün” vezni kullanılmıştır. Bu vezindeki kelimelerin müzik cümlelerindeki bölünümü gelenekteki gibidir.

6) 8 zamanlı (düyek) eserlerinde 3 ayrı vezin kullanılmıştır. “Fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilün (remel), “mefâ’ilün / fe’ilâtün / mefâ’ilün / fe’ilün” (müctes) ve “mefâ’ilün / mefâ’ilün / mefâ’ilün / mefâ’ilün” (hezec) vezinlerinde yazılmış düyek usûlünde bestelenmiş güftelerde söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü gelenekteki gibidir. “Mefâ’ilün / mefâ’ilün / mefâ’ilün / mefâ’ilün” (hezec) vezni 10 zamanlı (curcuna) eserlerde de kullanıldığından düyek – curcuna (değişmeli) usûllerinde bestelenmiş eserleride vardır.

7) 9 zamanlı (aksak, ağır aksak, evfer) eserlerinde 7 ayrı vezin kullanılmıştır. Ağır aksak usûlündeki eserlerinde “fe’ilâtün / fe’ilâtün / fe’ilâtün / fe’ilün” (remel) ve “fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilün” (remel) vezinleri tercih edilmiştir. “Fe’ilâtün / fe’ilâtün / fe’ilâtün / fe’ilün” (remel) , “mef’ülü / mefâ’ilü / mefâ’ilü / fe’ülün” (hezec) ve “fe’ilâtün / fe’ilâtün / fe’ilün” (remel) vezinleri 10 zamanlı (curcuna) eserlerin güftelerinde de kullanıldığından ağır aksak – curcuna (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş eserleri de vardır. Aksak – semâî (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş eserlerin güfteleri mef’ülü / mefâ’ilü / mefâ’ilü / fe’ülün (hezec) vezindedir. Güftesi “mefâ’ilün / fe’ülün / mefâ’ilün / fe’ülün” (hezec) vezniyle yazılmış aksak usûlünde eser çok azdır. Güftesi “fe’ilâtün / fe’ilâtün / fe’ilün” (remel), “mef’ülü / mefâ’ilün / fe’ilün” (görülmemiş vezin), “fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilün” (remel), “mef’ülü / mefâ’ilü / mefâ’ilü / fa’ülün” (hezec), “fe’ilâtün / fe’ilâtün / fe’ilâtün / fe’ilün” (remel) ve mefâ’ilün / mefâ’ilün / fa’ülün vezninde yazılmış aksak, evfer ve ağır aksak usûllerindeki eserlerde söz unsurları müzik cümlelerinde gelenekteki gibi dağılmıştır.

8) 10 zamanlı (curcuna) eserleri 9 ayrı vezinde olup Türk aksağı – curcuna, düyek – curcuna ve ağır aksak – curcuna (değişmeli) usûlleri ile bestelenmiş eserleri de vardır. “Mefâ’ilün / fe’ülün / mefâ’ilün / fe’ülün” (hezec) vezniyle yazılmış güfteler genelde curcuna usûlü ile bestelenmezler. Râkım Elkutlu bu vezinde yazılmış bir güfteyi aksak- curcuna (değişmeli) usûlleriyle bestelemiştir. Güftesi “fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilün” (remel), “müfte’ilün / müfte’ilün / fâ’ilün” (seri’), “mefâ’ilün / fe’ilâtün / mefâ’ilün / fe’ilün” (müctes), “mefâ’ilün / mefâ’ilün / mefâ’ilün / mefâ’ilün” (hezec), “fe’ilâtün / fe’ilâtün / fe’ilün” (remel), “fe’ilâtün / fe’ilâtün / fe’ilâtün / fe’ilâtün” (remel) ve “mef’ülü / mefâ’ilü / mefâ’ilü / fa’ülün” (hezec) vezinlerinde yazılmış curcuna usûlündeki eserlerde söz unsurları müzik cümlelerinde gelenekteki gibi dağılmıştır.

9) Karcıġar mevlevî âyininin birinci selamı devr-i revân usûlünde olup güftesi rubâ'î veznindedir. Bu eserde söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü gelenekteki gibidir.

10) Büyük usûlde (devr-i kebîr) bestelediġi eserlerin güfteleri “mefûlü / fâilâtü / mefâilü / fâilün” (muzârî) ve “fâilâtün / fâilâtün / fâilâtün / fâilün” (remel) veznindedir. Bu eserlerde söz unsurlarının müzik cümlelerindeki bölünümü gelenekteki gibidir.

11) Râkım Elkutlu, eserlerinin büyük bir bölümünde usûl – arûz vezni ilişkisini gözeterek güftedeki hecelerle usûl darblarını kendinden önceki veya çağdaşı bestekârlar gibi belli bir uyum içerisinde oturtmuştur. Fakat bazı eserlerde söz unsurlarını müzik cümlelerine bölümlerken geleneğin dışına çıkmıştır. Güftesi “mef'ûlü / mefâ'ilü / mefâ'ilü / fa'ülün” (hezec) vezninde semâi usûlündeki eserinde söz unsurlarını müzik cümlesine farklı bir şekilde bölümlemiştir. “Müfte'ilün / müfte'ilün / fâ'ilün” (seri'i) vezindeki eserler genelde başka usûlde bestelenirken Râkım Elkutlu yürük semâi usûlünde bestelemiştir. “Fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilâtün / fe'ilün” (remel) vezindeki güfteyi yürük semâi usûlünde bestelemiş, bu eserde söz unsurlarını müzik cümlelerinde gelenekten çok farklı bir şekilde dağıtmıştır. Râkım Elkutlu geleneğin dışında yaptığı bölümlemelerde, güftelerdeki heceleri usûl darplarına prozodiye uygun bir şekilde belli bir uyum içerisinde oturtmuştur.

Yapılan araştırmalar sonucunda şu hususların önerilmesi uygun görülmüştür:

1) Râkım Elkutlu mûsikîmiz için önemli bir bestekârdır. Hayatı ve bestekârlığı ile ilgili yazılan yayınlar çok az olup pek çoġu talebelerinden nakledilen hatıralardan oluşmuştur. Mûsikîşinaslığı ve hayatı bilimsel olarak araştırılmaya muhtaçtır.

2) Eserlerinin yarısından fazlasına ulaşılamamış olması nota arşivi olan kurum ve şahıslara büyük görevler düştüğünü düşündürmektedir.

3) Eserlerinin pek çoġu Reşat Aysu tarafından notaya alınmıştır. Bu notaların güfte ve melodi bakımından ciddi şekilde tashih edilmesine ihtiyaç vardır. Sadece Râkım Elkutlu değil geçmişten günümüze bütün bestekârların eserleri tashih edilip bilgisayar ortamında yeniden yazılmasının sağlanması Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın, akademik kurumların ve TRT'nin öncelikli görevi olmalıdır.

4) Bestecilik tekniklerinin daha iyi anlaşılabilmesi için konservatuvarlara ritm uygulama ve usûl–arûz vezni ilişkisini anlatan dersler konulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ak, A. Ş. (2002). *Türk Müsîkîsi Tarihi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Akbulut, Y. (1990). *Klâsik Türk Müziği Şarkı Formunda Usul – Aruz Vezni İlişkisi*, (Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi). Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü , Konya.
- Akbulut, Y. (1997). *Tekerlemelerin Müziksel Özellikleri*, (V. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi, Halk Müziği, Oyun, Tiyatro, Eğlence, Seksiyon Bildirileri) Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Çevikoğlu, T. (2010). *Mevlevîhâneler Faaliyette Olduğu Dönemde Bestelenmiş Mevlevî Âyinlerinin Usûl-Arûz Vezni İlişkisi Yönünden İncelenmesi*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya
- Çıpan, M. (1999). *Güfte İncelemesi 1*, Konya: Selçuk Üniversitesi Yaşatma ve Geliştirme Vakfı Yayınları
- Devellioğlu, F. (1970). *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara: Doğu Matbaası
- İpekten, H. (2007). *Eski Türk Edebiyatı ve Nazım Şekilleri*, İstanbul: Dergah Yayınları
- Kaplan, Z. (1991). *Dini Musiki Dersleri*, İstanbul: M.E.B. Yayınları.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Arastırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Özalp, M. N. (1992). *Türk Müsîkîsi Beste Formları*, Ankara: TRT.
- Özkan, İ. H. (1987). *Türk Müsîkîsi Nazariyatı ve Usûlleri Kudüm Velveleleri*, İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Rona, M. (1970). *20. Yüzyıl Türk Musikisi*, İstanbul: Türkiye Yayınevi.
- Tanrıkorur, C. (2003). *Osmanlı Dönemi Türk Musikisi*, İstanbul: Dergah Yayınları.
- Timurtaş, F. K. (1994). *Osmanlı Türkçesine Giriş*, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Ungay, M. H. (1981). *Türk Müsîkisinde Usûller ve Kudüm*, İstanbul: (b.y.)
- Yavaşça, A. (2002). *Türk Musikisinde Kompozisyon ve Beste Şekilleri*, İstanbul: Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Yayınları

Yarar, M. T. (2010). *Güfte Antolojisi Dilden Tele*, Konya: T. C. Konya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları